EPIcenter

Glasilo Posoškega razvojnega centra | letnik X, št. 10, 2009 | BOVEC, KOBARID, TOLMIN | ISSN 1581-6087

10 let
Posoški
razvojni
center

- **Ob 10. obletnici delovanja PRC-ja**
- **Zgodba, ki jo piše glasba**
- **Mongolska prostranstva bi moral doživeti vsak**
- **Rudolf Mritnk**
- **PUM analizira in svetuje: Stop nasilju!!!**
- **Zeleno gnojenje**
- **Rož'ce z okusom**

EPIcenter

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Naslov:
Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
epicenter@prc.si

Spletne strani:
www.prc.si
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

V. d. glavne in odgovorne urednice:
Špela Kranjc

V. d. pomočnice urednice:
Jerneja Kos

Stalni sodelavci:
Mariša Bizjak, Pavel Četrtič, Špela Mrak, Damjana Teodorović

Oglasno trženje:
05/38-41-502 (Jerneja Kos)
Cenik oglasov in naročilnico najdete na spletnih straneh.

Lektoriranje:
Mariša Bizjak, Špela Kranjc

Fotografija na naslovnici:
Ines Hvala

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya Bratina-Jereb Cerkno

Tisk:
Tiskarna knjigoveznica Radovljica

Naklada:
7.300 izvodov

Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:
Glasilo se brezplačno distribuira po vseh gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:
Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko ter Občina Bovec, Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik X, št. 10, 2009

Pasivna gradnja kot družbena renta

Ljudje smo zelo občutljivi na spremembo nekaterih cen. Redno nas seznanjajo s spremembami cen naftnih derivatov, ki pri polnem rezervoarju vozila pomenijo evro ali dva razlike, in zaradi tega so bencinske črpalke takrat precej bolj obiskane. Če mediji ne bi poročali o tem, verjetno na to ne bi bili tako občutljivi. To je še en dokaz več, da se ljudje odzivamo predvsem na današnji vidik cene, dolgoročna perspektiva je preveč abstraktna. Posoda za gorivo je mogoče dobra prispodoba za psihologijo današnjega potrošnikovega obnašanja. Energetska politika pa ne deluje na kratek rok, prevozili bomo le določeno število kilometrov, potem pa bo treba znova na črpalko. Na malce daljše obdobje se odločamo za nakup vozila in povprečna poraba goriva je precej pomemben podatek v izogib 14-dnevni gneči na črpalkah, verjetno zato, ker je nakup vozila povezan s srednjeročnim obdobjem načrtovanja.

Gradnja nepremičnin je povezana z dolgoročnim načrtovanjem in tu časovna perspektiva že predstavlja težavo, saj je vprašanje stroška energije razdeljeno na zelo dolgo obdobje. Energetsko visokoučinkoviti in pasivni objekti so sicer ekonomsko upravičeni, vendar zaenkrat še pomenijo višji vložek danes za jutrišnji prihranek. Gradnja je za vsakogar, ki rešuje svoje stanovanjsko vprašanje, izjemen strošek, zato se večina še vedno odloča za načine, ki so sprejemljivi tako po cenovni kot po energetski plati, "nadstandard" pasivne hiše pa je mnogokrat le želja.

Kritiko si na tem mestu zasluži javni sektor z državo na čelu, ki bi morala biti zgled pri svojih investicijah. Visoke standarde na področju energije so tako prek objektov javne infrastrukture uspešno prenesli v okolje v Avstriji, Italiji, Nemčiji in še kje. Slovenija je na tem področju v začetni fazi, trg se odpira, vendar še precej počasi in predvsem na račun zasebnih vlagateljev, ki v tem prepoznavajo dodano vrednost.

Vsa ta dejstva in potencial na tem področju so bili tudi vodilo za pripravo projekta *Enerbuild*, v katerem bo sodeloval tudi ***Posoški razvojni center*** (PRC). Glavna tema je povečevanje energetske učinkovitosti na področju gradnje in rabe objektov. V projektu, ki je bil odobren na programu *Območje Alp* in ga tako sofinancira Evropska unija, bo pozornost namenjena pasivnim hišam. Vrednost projekta, ki ga sofinancira ***Evropski sklad za regionalni razvoj***, je 2,9 milijona evrov. Projektni partnerji prihajajo iz Avstrije, Italije, Francije, Nemčije in Švice, slovenski partner pa je PRC. Jedro partnerske strukture izhaja iz projekta *Nena*, ki je obravnaval predvsem potenciale izkoriščanja biomase in se je zaključil v začetku leta 2008. Tudi projekt Enerbuild je usmerjen v energetsko učinkovitost, le da se posveča učinkovitosti na področju gradnje in rabe objektov. V njegovem okviru bodo partnerji največ pozornosti namenili energetskemu ocenjevanju tako javnih kot zasebnih objektov, primerjavi standardov, izobraževanju strokovnjakov in pilotnim akcijam.

V okviru aktivnosti PRC-ja bo osrednja pozornost namenjena dvema vsebinama. V sodelovanju z ***Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije*** ter ***Fakulteto za arhitekturo*** iz Ljubljane bomo pripravili izobraževanje za arhitekte, projektante in obrtnike s področja gradnje pasivnih hiš. Izkušnje s celotnega območja Alp namreč kažejo, da je poznavanje tehnologije gradnje objektov s standardom pasivnih hiš mnogokrat omejeno le na posameznike, za uspešnost projektov pa je nujna usklajenost med projektantom, izvajalcem in seveda investitorjem. Druga pomembna aktivnost je izvedba javnega arhitekturnega natečaja idejne zasnove pasivnih hiš, ki bodo ustrezale tudi smernicam treh lokalno tipičnih objektov (bovška hiša, kobariško-tolminski tip hiše, škofjeloško-cerkljanski tip hiše) širšega območja Zgornjega Posočja. Zaradi posebnosti tehnologij gradnje pasivnih hiš mnogokrat izstopa oblika, z natečajem pa bi radi oblikovno povezali tako kulturno dediščino območja kot nove standarde na področju tehnologij gradnje. To bo hkrati tudi korak naprej in pomoč pri umeščanju nove arhitekture v prostor.

Gradnja objektov s standardom pasivnih hiš je v luči energetske učinkovitosti ter s tem posredno stroškov in ohranjanja okolja hkrati trend in nuja, saj z vidika investicije kljub višjemu izhodiščnemu strošku pomeni dolgoročen prihranek. Energija v taki ali drugačni obliki pomeni strošek, ki bo glede na trende v prihodnje lahko le višji, zato je razmišljanje o varčevanju pri rabi vsaj enako pomembno kot razmišljanje o novih virih. Eden izmed večjih projektov v prihodnje bo nedvomno izboljšanje energetske učinkovitosti starih objektov, v katerih se skriva ogromen prihranek, vsekakor pa je pomembno, da vsaj pri gradnji novih izkoristimo razpoložljiva znanja in tehnologije. Na te prihranke pa seveda lahko gledamo tudi kot na dolgoročno osebno in okoljsko rento.

Miro Kristan

10 let
Posoški razvojni center

Iz vsebine

4 **PRC-jeva oglasna deska**

7 **Ob 10. obletnici delovanja PRC-ja: Jubilej smo obeležili s strokovno konferenco**

9 **Ob 10. obletnici delovanja PRC-ja: Po potresu - razvoj**

11 **Iz občinskih uprav**

Sredina: Rož'ce z okusom

21 **Kulturno društvo Podbrdo: Zgodba, ki jo piše glasba**

23 **AzijaTmin (3): Mongolska prostranstva bi moral doživeti vsak**

25 **Pustili so svoj pečat: Rudolf Mritnk**

27 **EPIjeva knjižna polica**

31 **PUMopis – kr neki za vse bralce: PUM analizira in svetuje: Stop nasilju!!!**

33 **Izzivi podeželja (8): Zeleno gnojenje**

35 **Javni razpisi**

39 **Koledar prireditev**

SOČA 2009 TEČE TUDI ZA ŠTIPENDISTE

V oktobru se je zaključil javni razpis štipendij *Štipendijske sheme SOČA*. ***Posoški razvojni center*** (PRC) je na podlagi spomladi izvedenega javnega poziva delodajalcem 3. avgusta objavil javni razpis štipendij. Razpisanih je bilo 39 štipendij. Rok za oddajo vloge se je dijakom iztekel 11. septembra, študentje pa so imeli čas do 9. oktobra. Razpisane štipendije devetih posoških podjetij so k oddaji vloge pritegnile 59 kandidatov.

Čeprav so med razpisanimi štipendijami močno prevladovale štipendije za poklice deficitarnih tehničnih strok, je strokovna komisija na odpiranju vlog naštela kar 17 vlog kandidatov, ki se izobražujejo za nedeficitarne poklice. Med prijavljenimi kandidati so najbolje zastopani študenti študijskih programov elektrotehnike, strojništva, gradbeništva ter kemije, mehatronike in ekonomije. Precej je tudi takih, ki kandidirajo za štipendijo gimnazijskega maturanta, čeprav je bila za ta program razpisana le ena štipendija.

V Posočju je opazno pomanjkanje zanimanja za poklice s področja gostinstva in turizma. Od treh razpisanih štipendij ne bo podeljena niti ena, saj se za poklic kuharja ali natakarja ne izobražuje nihče od prijavljenih kandidatov. Trend, ki gostinske delavce in lastnike gostinskih lokalov lahko upravičeno skrbi, je opazen na območju celotne Goriške statistične regije, saj se je podoben problem pojavil tudi v drugi štipendijski shemi, ki jo prav tako vodi PRC. V okviru *Regijske štipendijske sheme za Goriško statistično regijo* se za devet razpisanih štipendij za poklice kuharja, natakarja, gostinskega tehnika in organizatorja poslovanja v gostinstvu in turizmu ni prijavil niti en kandidat, kar nas vsekakor opozarja na dejstvo, da šolanje za omenjene poklice med mladimi očitno ni priljubljeno. Med prijavami za štipendije Štipendijske sheme SOČA prav tako ni bilo nobenega kandidata za štipendije, namenjene poklicu kemijskega tehnika.

Pomanjkanje prijav za omenjene poklice je tudi eden izmed razlogov, da bodo letos od 11 razpisanih štipendij za programe srednješolskega izobraževanja najverjetneje podeljene le štiri. Od tega, koliko kandidatov za eno izmed 24 razpisanih štipendij za dodiplomske in podiplomske programe bodo delodajalci potrdili, je odvisno tudi to, ali bodo letos ponovno podeljene tudi samostojne štipendije, torej štipendije, ki se v celoti financirajo iz sredstev, namenjenih sofinanciranju štipendij v sklopu *Programa spodbujanja razvoja v Posočju 2007-2013 (SOČA 2013)*. V postopku izbora kandidatov, ki se jim štipendija podeli, imajo namreč glavno besedo delodajalci, ki so štipendije razpisali, saj so oni tisti, ki kandidata lahko potrdijo kot svojega štipendista ali pa ne. Kandidati, ki se šolajo za poklice, za katere so bile štipendije razpisane, imajo tudi prednost pri izboru. Če je razpoložljivih finančnih sredstev za štipendije dovolj, ima strokovna komisija poleg kombiniranih štipendij (polovico sredstev za štipendijo zagotavlja delodajalec) možnost podeliti tudi samostojne štipendije. Pri tem prednostno upošteva deficitarnost poklica posameznega kandidata. Do samostojne štipendije so upravičeni le študentje, ki se izobražujejo za pridobitev najmanj visokošolske izobrazbe in prihajajo iz Posočja.

Štipendijska shema SOČA se letos izvaja že osmo leto, zanimanje za štipendije med dijaki in študenti pa je še vedno veliko. Število prispelih vlog na javni razpis je bilo letos precej večje kot lani, čeprav so podjetja lani razpisala kar deset štipendij več. Žal je upad štipendij, ki so jih delodajalci razpisali za šolsko/študijsko leto 2009/2010, letos značilen tako za Posočje kot tudi za celotno Goriško statistično regijo, razloge pa gre med drugim verjetno pripisati tudi neugodnim gospodarskim razmeram. Končne rezultate razpisa bo PRC objavil na svoji spletni strani www.prc.si.

Tjaša Maurič

Utrinki

PO DEVETIH MESECIH DELA POSOŠKEGA KOLEGIJA

Tolmin – Pobudnik za nastanek ***Posoškega kolegija*** je bil načelnik Upravne enote Tolmin **Zdravko Likar**, ki je okoli sebe zbral še tolminskega župana **Uroša Brežana**, bovškega župana in poslanca državnega zbora **Danijela Krivca**, kobariškega župana **Roberta Kavčiča**, državnega podsekretarja na Ministrstvu za kulturo **Silvestra Gaberščka**, direktorja Posoškega razvojnega centra mag. **Romana Medveda** in vodjo Državne tehnične pisarne **Stanislava Beguša**. Posoški kolegij je bil ustanovljen januarja letos, ko so se člani tudi sestali na svoji prvi seji. Od takrat se sestajajo po potrebi, povprečno pa na vsake tri tedne. Člani in včasih tudi drugi vabljeni po Likarjevih besedah na svojih sejah obravnavajo vsa pomembna vprašanja za razvoj Posočja, pa tudi širše probleme ter sprejemajo skupne usmeritve za delo in razvoj območja.

Zadnja, 12. seja Posoškega kolegija je bila 10. oktobra, zaradi razprave o kobariški ribogojnici pa so se je udeležili tudi **Danilo Puklavec** in **Blaž Zidarič** z Zavoda za ribištvo ter predsednik Ribiške družine **Lucijan Rejec**. Puklavec je povedal, da ***Zavod za ribištvo*** kobariško ribogojnico rabi za svoje potrebe, ker je poleg manjše ribogojnice v Obrhu pri Ložu njihova edina delujoča ribogojnica v Sloveniji. Vseeno ***Svet Zavoda za ribištvo*** o usodi kobariške ribogojnice še ni razpravljal, na razpolago pa imajo dve možnosti – oddati ribogojnico v najem ali jo modernizirati sami.

Špela Kranjc

REPUBLIKA SLOVENIJA | MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Posoški razvojni center

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

PROJEKTNO UČENJE ZA NOVE IZZIVE

Potrebuješ pomoč/svetovanje pri učenju ali iskanju zaposlitve? Bi rad pridobil praktična znanja in uporabne veščine? Si želiš druženja, doživetij in ustvarjalnosti? Če nisi redni dijak ali študent, se nam lahko pridružiš pri projektih, ki jih organiziramo v programu *Projektno učenje mladih* (PUM):

- *Zaposlitev* (spoznaj, kako učinkovit je lahko računalnik/internet pri iskanju zaposlitve),
- *Učenje* (individualne priprave na izpite).

in

- *Pumova kuhinja* (vsakdo se lahko preizkusi v svojih kuharskih sposobnostih),
- *Potopisna predavanja* (prisluhni zanimivim sogovornikom in deli z nami svoje izkušnje s potovanj),
- *Rekreacija/šport* (tudi gledanje tekme je šport),
- *Tuji jeziki* (spoznavanje jezikov prek različnih medijev),
- *Ustvarjalne delavnice* (glede na interes posameznika),
- *Sam svoj mojster* (znanje, ki ti pride vedno prav),
- *Delavnice* (glede na želje in interese).

Lahko pa se oglasiš tudi, če samo potrebuješ nasvet ali informacijo glede česarkoli, kot na primer če:

- moraš poslati prošnjo za zaposlitev in ti je "mrknil" računalnik,
- ne veš natančno, kakšne pravice imaš kot brezposelna oseba,
- bi moral poklicati šolsko svetovalko, pa si ne upaš

…

Program PUM je brezplačen. Mladi, prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb na ***Zavodu RS za zaposlovanje***, imajo ob podpisu pogodbe o vključitvi vanj tudi pravico do žepnine in vračila potnih stroškov.

Če te zanima še kaj v zvezi s programom, načrti, urnikom, čimer koli, nas pokliči na tel. št. **05/38-41-513**, nam piši na **pum@prc.si**, lahko pa nas tudi obiščeš v prostorih ***Posoškega razvojnega centra***, Ulica padlih borcev 1c, Tolmin ob delavnikih **med 8. in 15. uro**.

Operacijo delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013.

Samostojno učenje

DO ZNANJA BREZPLAČNO V TVŽU

JEZIKOVNO IZOBRAŽEVANJE

Tujih jezikov se lahko učite tudi v ***Točki za samostojno učenje*** (TVŽU). Ta vam ponuja brezplačno samostojno učenje s pomočjo računalnika in programov za učenje angleščine, italijanščine, nemščine, francoščine in španščine. Za lažjo predstavo o tem, kakšno predznanje že imate, predlagamo, da rešite jezikovni spletni test, povezavo do njega pa najdete na naši spletni strani **www.prc.si**.

UČENJE S POMOČJO SPLETNIH TEČAJEV

Na portalu **www.cvzu-vita.si** so dostopni spletni tečaji, s pomočjo katerih se lahko samostojno in tudi od doma učite predvsem računalništva (začetna in nadaljevalne stopnje), pa tudi drugih vsebin, kot so poslovni načrt, osnove projektnega managementa, čustvena inteligenca pri vodenju ljudi, gostinsko poslovanje I, psihologija barv, zdravilna zelišča itd. Vsebine so navedene na portalu pod rubriko *Vsebine*. Pokličite nas, da vam dodelimo uporabniško ime in geslo. Želimo vam veliko uspeha pri učenju.

Urnik TVŽU
Tolmin: ponedeljek, torek in sreda od 9.00 do 14.30
Bovec: po predhodni najavi

Za vključitev v TVŽU, kjer vam je vedno na razpolago tudi mentor, ni starostnih omejitev. Za dodatne informacije in prijave se obrnite na **Patricijo Rejec** (tel. št.: 05/38-41-506, e-naslov: patricija.rejec@prc.si).

Operacijo delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013.

Bodite na tekočem

Želite biti na tekočem z izobraževalno ponudbo Posoškega razvojnega centra? Naročite se na mesečni informator ***Za UK in UM***. Lahko vam ga pošljemo po elektronski ali klasični pošti. Svoje naročilo oddajte **Patriciji Rejec** na patricija.rejec@pososki-rc.si ali 05/38-41-500.

Zbrali in pripravili:
Patricija Rejec in **mentorji PUM**

znanje za različne sanje
učenje vse življenje

REPUBLIKA SLOVENIJA | MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Posoški razvojni center

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Študijski krožki

LJUDSKI OBIČAJ PISANJA PIRHOV

Ali poznate poljubinjske pirhe? Tamkajšnja dekleta in žene jih pišejo že pet stoletij. Po legendi naj bi namreč ta navada izhajala že iz 16. stoletja, ko je mojster, ki je poslikaval cerkev na Šempavu oziroma Žabijskem vrhu, žene in dekleta, ki so mu nosile vodo za barvanje, naučil pisati pirhe. Če želite spoznati ta stari običaj in se naučiti pisanja pirhov z voskom, se vključite v študijski krožek, ki se bo pričel sestajati konec januarja 2010.

Program:

- pisanje pirhov s pisalko (*poglco*) in voskom – posluževali se bomo motivov slovenskih pokrajin, ki jih bomo obogatili s svojimi ustvarjalnimi elementi;
- izdelovanje šempavskih pirhov s peresniki in voskom – barvali jih bomo z naravnimi barvami in barvami za pirhe ter jih popisali tudi s pesmicami in reki;
- raziskovanje velikonočnih običajev na Tolminskem.

Srečanja bodo potekala v popoldanskem času v učilnici ***Posoškega razvojnega centra*** v Tolminu. Vodila jih bo **Danica Krivec**, ki že vrsto let raziskuje izročilo poljubinjskih pirhov.

Za prijavo pokličite **Patricijo Rejec** na tel. št. 05/38-41-506.

Študijski krožek je za udeležence brezplačen, saj ga sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport.

ŠTUDIJSKI KROŽKI

Usposabljanje za življenjsko uspešnost

IZZIV ZA PREBIVALCE BOVŠKE

Posoški razvojni center je v oktobru pričel z izvajanjem tretjega programa *Izzivi podeželja.* Prva dva programa sta bila tematsko vezana na zdravo pridelavo vrtnin in poljščin ter na zelišča, tretji pa se navezuje na bovško tradicijo. 120-urni program (vključen je tudi ogled dobre prakse) z naslovom *Od ovce do izdelka – predenje, kvačkanje, pletenje in filcanje* je namenjen vsem, ki bi radi poglobili stara ali pridobili nova znanja ter spretnosti, ki bi vam omogočile izboljšanje ekonomskega in socialnega položaja.

Tematski sklopi:

- pletenje iz ovčje volne, tipični bovški vzorci, manjši izdelki, primerni za spominke;
- polstenje volne, izdelava spominkov iz filca;
- šivanje s šivalnim strojem;
- tržno komuniciranje in promocija izdelkov;
- izdelava prepoznavne znamke;
- strokovna ekskurzija.

Dodatne informacije dobite pri **Petru Domevščku** na 05/38-41-508, za prijavo pa pokličite **Patricijo Rejec** na 05/38-41-506.

Program je za udeležence brezplačen. Operacijo delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013.

Zbrala in pripravila: Patricija Rejec

Utrinki

SREČALI SO SE PONUDNIKI AKTIVNEGA ODDIHA

Bovec – Prva poslovna borza ponudnikov aktivnega oddiha v naravi se je odvijala od 8. do 11. oktobra v prenovljeni poslovno turistični Stergulčevi hiši v središču Bovca, v kateri ima svoje nove prostore tudi ***Lokalna turistična organizacija*** (LTO) ***Bovec***. Poleg ponudnikov, ki so povezani z dolino Soče, so se na njej predstavljali tudi ponudniki iz drugih slovenskih centrov aktivnega oddiha in Italije. To je omogočalo vabljenim predstavnikom specializiranih turističnih agencij, organizatorjem potovanj in poslovnih potovanj ter predstavnikom združenj in društev srečanje s ponudbo širše destinacije na eni točki.

Spoznavanje ponudbe aktivnega oddiha v naravi so vabljeni gostje nadgradili tudi z udeležbo na študijskem potovanju. V bogatem programu obborznega dogajanja so potekale predstavitve ponudbe dobrih praks lokalnih partnerjev in aktivna izmenjava izkušenj, trendov in vizij. Predstavniki organizatorjev iz LTO Bovec in podjetja ***Go.mice***, ki je bilo tehnični organizator borze, so bili z odzivi zadovoljni. Na borzo so se namreč prijavila podjetja iz kar osmih evropskih držav. Čeprav je šlo za nov poslovno-prodajni dogodek, je bilo zanimanje s strani razstavljavcev in vabljenih gostov veliko, kar kaže na dejstvo, da je bila ideja o skupni predstavitvi specializirane ponudbe aktivnega oddiha v naravi pravilna.

LTO Bovec

DOLINA SOČE DAJE NEŠTETO MOŽNOSTI ZA AKTIVNI ODDIH V NARAVI**, zato je tudi prvo poslovno borzo tovrstnih ponudnikov gostil Bovec.* ***Foto: arhiv Soče raftinga

18. EKOLOŠKI SPUST PO SOČI

Bovec – Pod vodstvom podjetja ***Soča rafting*** se je 17. oktobra odvijal že 18. ekološki spust po Soči. Poleg omenjene športne agencije se je od drugih lokalnih podjetij spusta udeležila samo agencija ***Alpe šport Vančar***, poleg njih pa tudi madžarsko podjetje ***Fröccs***. Kot pravijo organizatorji, je *"namen vsakoletne akcije opozoriti na pomen ekologije in neokrnjenosti reke Soče, hkrati pa ima akcija tudi simbolični pomen zaključka poletne turistične sezone, saj se vse aktivnosti in športna plovba skladno z odlokom zaključijo zadnji dan oktobra"*.

Letošnje čistilne akcije se je udeležilo le 30 udeležencev, ki so s svojo marljivostjo nabrali kar dva kubična metra ▶

REPUBLIKA SLOVENIJA | MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Posoški razvojni center

znanje za različne sanje
učenje vse življenje

Izobraževanje starejših odraslih

ARHITEKTURNA DEDIŠČINA Z MOJEGA OKNA

Zgornje Posočje je z vidika naselbinske in ljudske arhitekturne dediščine eno najbolj raznolikih območij v Sloveniji. Tu lahko raziskujemo stavbno dediščino iz različnih arheoloških obdobij ter osnovne stavbne tipe – bovškega, kobariškega, beneškega in idrijsko-cerkljanskega – ki so zaradi različnih naravnih danosti in drugih vplivov oplemeniteni še z lokalnimi posebnostmi. Če želite pod strokovnim vodstvom arhitektke **Maje Kristan** odkrivati našo kulturno krajino, se priključite skupini, ki se bo prvič sestala v novembru.

Program:

1. Kratko spoznavanje teoretične osnove
- Kaj je arhitekturna dediščina?
- Zgodovinski pregled dogajanja
- Zakon o varstvu kulturne dediščine – Kaj sodi v ohranjanje?
- Nekaj misli o ohranjanju arhitekturne dediščine
- Problemi ohranjanja arhitekturne dediščine

2. Arhitekturna dediščina, ki nas obdaja v našem okolju
- Arhitekturni elementi (okna, vrata, fasade, ganki, ograje ...)
- Tipologija našega območja (stičišče idrijskega, primorskega in bovškega tipa)
- Primerni dobre prakse z našega območja ter primeri priznanih strokovnjakov

3. Ogled na terenu
- Ogled objektov na terenu ali
- Fotoreportaža (lokacija in izvedba po želji udeležencev)

Delavnice bodo potekale v učilnici ***Posoškega razvojnega centra*** v Tolminu.
Za prijave in dodatna pojasnila pokličite **Patricijo Rejec** na 05/38-41-506.

Delavnica je za udeležence brezplačna, saj jo sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport.

Izobraževanje starejših odraslih

FILCANJE ALI POLSTENJE VOLNE

Ste vedeli, da prvi zapisi o volni segajo v čas Babilonije (današnji Iran)? Najstarejši dokazi o polstenju so stari 8.500 let in so jih našli v Turčiji. Bogato tradicijo najdemo v osrednji Aziji in evropskih deželah, v Sloveniji pa jo v zadnjih letih oživljamo tudi v Posočju.

Ročno polstenje volne je ena najstarejših tehnik tekstilne umetnosti. Pod vplivom tople vode in mehanskega delovanja se volnena vlakna krčijo, tako da nastane čvrsta površina. Iz nje lahko izdelate copate, torbe, klobuke, različne dekorativne izdelke, igrače itd.

Bi se radi seznanili s to tehniko in se preizkusili v polstenju? Vključite se v delavnico, ki bo pod vodstvom **Ester Komar** potekala v učilnici Posoškega razvojnega centra v Tolminu. Prvič se bomo sestali v začetku novembra.

Za prijave in dodatna pojasnila pokličite **Patricijo Rejec** na 05/38-41-506.

Delavnica je za udeležence brezplačna, saj jo sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport.

Zbrala in pripravila: Patricija Rejec

Utrinki

odpadkov, zaradi visokega vodostaja v septembru pa je bilo letos manj odpadkov turističnega izvora, kot so plastenke in pločevinke. Čistilna akcija je potekala od Čezsoče do Srpenice, saj so v tem odseku zajeta vsa vstopna in izstopna mesta, ki so med turistično sezono najbolj obljudena, akcijo pa so razširili tudi na ostala vstopno-izstopna mesta. Ekološki spust so zaključili s tradicionalno večerjo in podelitvijo nagrad za najbolj prizadevne.

V letošnjem letu sicer podjetje Soča rafting praznuje tudi 20. obletnico ustanovitve. Letno se njihovih aktivnosti udeleži ogromno turistov iz okoli sto različnih držav, z veseljem pa ugotavljajo, da *"so v svoji panogi uspeli, saj je Bovec postal kraj za aktivno preživljanje prostega časa, rafting pa osnovna turistična aktivnost, ki tvori ključno ponudbo doline Soče"*. Tako vsakoletno nastaja poplava novih tujih in domačih športnoturističnih ponudnikov. Kot pravijo, se zato *"kot podjetje z redno zaposlenimi na trgu težko borijo s sivo konkurenco, v letošnji sezoni pa se je tudi pokazalo, da tako kot drugi ponudniki, ki so občutili upad gostov in slabše rezultate kot v preteklosti, nismo imuni na globalne težave"*. Poudarjajo še, da "*kljub njihovemu dolgoletnemu trudu za ureditev gospodarske dejavnosti na reki Soči ta še vedno ostaja neurejena*".

18. EKOLOŠKEGA SPUSTA PO SOČI *se je udeležilo le 30 udeležencev, ki pa so nabrali kar dva kubična metra odpadkov.* ***Foto: arhiv Soče raftinga***

Mariša Bizjak

Jubilej smo obeležili s strokovno konferenco

Posoški razvojni center je 16. oktobra v Bovcu pripravil strokovno konferenco, na kateri nismo postavili v ospredje le naših preteklih rezultatov, ampak smo se posvetili tudi izzivom, ki nas in celotno Posočje čakajo v prihodnosti.

Konferenca je potekala v dveh delih. Dopoldanski del je obravnaval regionalni razvoj v Sloveniji, v popoldanskem delu pa je potekala okrogla miza o turizmu kot priložnosti zavarovanih območij narave.

Razvojni program Soča – primer dobre prakse

Direktor Posoškega razvojnega centra (PRC) mag. **Roman Medved** desetletno delovanje zavoda ocenjuje kot *"eno izmed zgodb o uspehu v Posočju"*. Ob tem se je zahvalil tako ustanoviteljem (posoškim občinam) kot tudi partnerjem, s katerimi je PRC izvedel različne projekte. Medved sicer dodaja, da je prihajalo tudi do težav, nenazadnje so dva potresa in gospodarska kriza pustili posledice. Kljub temu pa poudarja, da PRC v prihodnosti čaka še veliko dela, saj priložnosti, ki jih je treba izkoristiti, ne manjka. Kot rdečo nit vseh let delovanja zavoda je izpostavil program *Soča*, ki se je začel izvajati leta 2002, nadaljuje pa se tudi v obdobju 2007–2013. Program je dosegel svoj namen, saj *"so rezultati vidni po celi dolini"*, dodaja Medved. Konkretne rezultate programa, ki se letos izvaja že osmo leto, je predstavila mag. **Almira Pirih** s PRC. Program je skozi leta v okolje veliko doprinesel v obliki novih investicij, delovnih mest, pridobljenih novih znanj zaposlenih v podjetjih, uporaben pa bo tudi kot primer dobre prakse za prenos na druga območja.

Z delom PRC je zadovoljna tudi državna sekretarka na Službi Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko **Meta Vesel Valentinčič**, ki je na konferenci spregovorila o regionalnem razvoju. *"To je pozitiven primer, kjer sta z roko v roki sodelovali tako država kot lokalne skupnosti oziroma regija kot taka in so rezultati vidni. Dejansko je bil srečen izbor tako izvajalcev oziroma razvojnikov, to je razvojnega centra in ljudi, ki so delali na teh projektih, kajti projekti so nesporno uspešni in jih štejemo kot dobre,"* je povedala in dodala, da je Posočje krizo že doživelo ob potresih, program Soča pa daje pozitivne rezultate, saj so bili ukrepi narejeni po meri okolja. Omenjeni program se bo do leta 2013 nemoteno izvajal, saj je denar v proračunu zagotovljen, kasneje pa naj se program kot tak ne bi več izvajal, vendar naj bi bili na voljo podobni instrumenti, vse pa je odvisno od prihodnjih odločitev in projektov.

Svoj pogled na regionalni razvoj sta predstavila tudi direktor Regional-

Utrinki

ZBOROVANJE SLOVENSKEGA MUZEJSKEGA DRUŠTVA PRVIČ V POSOČJU

Bovec – V ***Tolminskem muzeju*** je januarja lani potekala skupščina ***Skupnosti muzejev Slovenije*** in takrat so nam zaupali organizacijo X. zborovanja Slovenskega muzejskega društva, ki je potekalo od 1. do 3. oktobra v Bovcu. To je bilo prvo takšno zborovanje v Zgornjem Posočju, kot direktorica Tolminskega muzeja pa sem mag. **Damjana Fortunat Černilogar** muzejskim kolegom predstavila desetletno bero naših stalnih muzejskih razstav. Tolminski muzej bo namreč prihodnje leto beležil 10-letnico delovanja kot samostojni javni zavod. Župan občine Bovec **Danijel Krivec** je predstavil območje občine Bovec in uspešne projekte ter udeležence popeljal še na ogled obnovljene Stergulčeve hiše. V njej je nekaj prostorov namenjenih tudi muzejski stalni razstavi, ki jo snuje Tolminski muzej.

Osrednja tema zborovanja je bil *Zakon o varstvu kulturne dediščine*, ki je v veljavi od 1. marca 2008. Muzealci so novosti zakona še posebej občutili v tistem delu (81.–102. člen), ki govori o javni službi varstva. Muzeji iz *Uredbe o muzejski mreži* so bili vpisani v razvid muzejev po uradni dolžnosti, 27. marca letos pa je bil v *Uradnem listu RS* objavljen javni ciljni razpis ***Ministrstva za kulturo*** za pridobitev pooblastila za opravljanje muzejske državne javne službe. Do 19. junija smo imeli muzeji čas za prijavo. Na razpis se je prijavil tudi Tolminski muzej in se tako kot ostali muzeji srečeval s težavami zaradi nedoslednosti, ki so omogočale različne interpretacije. Muzeji so se morali zelo angažirati z zbiranjem dokazil in tudi dodatnih sredstev, ki v programih niso bila vključena. Prav tako je med muzealce vneslo kar nekaj dilem vprašanje t. i. abolicije (135. člen) – prijave arheoloških najdb. Še zlasti je bil ta del deležen velike medijske pozornosti, naletel pa je tudi na odpor med zasebnimi zbiralci. Dilema, ali sodijo med arheološke predmete tudi vojaški predmeti iz prve in druge svetovne vojne, pa je še posebej odmevala na Primorskem, kjer prevladujejo tovrstne zbirke. Tolminski muzej je prejel 47 prijav. Muzejski delavci so po navodilih Ministrstva za kulturo zadolženi, da pregledajo, popišejo in strokovno ovrednotijo prijavljeno gradivo. Druga tema zborovanja je bila *Prostovoljci v muzejih*. Predstavljene so bile različne izkušnje, ki so pokazale, da prostovoljstvo pomeni dodano vrednost k opravljenemu delu, omogoča rast osebam, ki so vključene v delovni proces kot prostovoljci, pa tudi dodano vrednost za širšo skupnost.

LETOŠNJE ZBOROVANJE SLOVENSKEGA MUZEJSKEGA DRUŠTVA *je v Posočje zvabilo tudi (v ospredju) predsednika društva dr.* **Andreja Smrekarja**, *predsednico Skupnosti muzejev Slovenije* **Metko Fujs**, *predsednico ICOM Slovenije* **Nino Zdravič Polič** *in predsednico NEMO* **Elizabeto Petruša Štrukelj**. ***Foto: Karla Kofol***

Slovensko muzejsko društvo je izdalo zbornik, v katerem so objavljeni prispevki, ki so bili predstavljeni na zborovanju. *Odprti forum* je bil priložnost za izmenjavo izkušenj in predstavitve uspešnih projektov posameznih muzejev. Kustosinja Tolminskega muzeja **Karla Kofol** je predstavila obsežen projekt *Življenje ob železni cesti* in dogodke, vezane na 100. obletnico odprtja Bohinjske proge, bila pa je ▶

RAZPRAVI O REGIONALNEM RAZVOJU *se je pridružil tudi tolminski župan* **Uroš Brežan**, *ki je poudaril, da so stališča države na papirju sicer dobra, vendar se v praksi ne izvajajo. Izpostavil je tudi problem zahtevne administracije, ki tako občinam kot tudi razvojnim agencijam močno otežuje izvajanje projektov.*

MED OKROGLO MIZO O TURIZMU SE JE RAZVILA ŽIVAHNA RAZPRAVA. *Položaj te panoge tako v Sloveniji kot tudi v Posočju ni slab, v praksi pa po mnenju predstavnikov lokalnih skupnosti precejšno težavo predstavlja umeščenost območij v Naturo 2000 in togost države pri izdajanju dovoljenj za posege v zavarovana območja.*

nega centra za razvoj **Tomo Garantini**, ki je seznanil z izkušnjami Zasavja in poudaril, da so denarjem iz programa prestrukturiranja regije zaradi zapiranja rudnikov ustvarili veliko novih delovnih mest, ter nekdanja ministrica za regionalni razvoj mag. **Zdenka Kovač**. Slednja je kot takratna državna sekretarka na ministrstvu za delo veliko pripomogla k oblikovanju zakona o popotresni obnovi, ob tej priložnosti pa ni skoparila s pohvalami prebivalcem Posočja, *"ki so dokazali, da je bila takratna usmeritev, da ob potresni obnovi omogočimo tudi razvojno komponento Posočju, prava, kajti danes vsi statistični kazalci pa tudi sam pogled na regijo pokažejo, da je bila to prava pot"*.

Turizem je kljub vsemu priložnost Posočja

V popoldanskem delu se je ob udeležbi direktorja Direktorata za turizem na Ministrstvu za gospodarstvo mag. **Marjana Hribara**, direktorja Triglavskega narodnega parka mag. **Martina Šolarja**, sekretarke na Direktoratu za okolje - Sektor za ohranjanje narave (Ministrstvo za okolje in prostor) **Jelene Hladnik**, direktorja Lokalne turistične organizacije Sotočje **Janka Humarja** ter župana Občine Bovec in poslanca Državnega zbora RS **Danijela Krivca** razvila živahna diskusija na temo turizma kot priložnosti območij zavarovane narave. Turistična sezona v letošnjem letu se je – kljub črnogledim napovedim zaradi svetovne gospodarske krize – v Sloveniji izkazala za dobro, je povedal Hribar. Kot je povedal Humar, so s sezono zadovoljni tudi v Posočju, razveseljuje pa tudi podatek, da se struktura gostov ni spremenila. Po Krivčevih besedah je letošnja sezona na ravni iz prejšnjih let, dober obisk pa je predvsem posledica dolgoročnih vlaganj in promocije.

Sodelujoči so se strinjali, da se je sodelovanje s ***Triglavskim narodnim parkom*** na področju turizma v zadnjih letih precej izboljšalo. Šolar je poudaril, da je prav sam park na nekaterih območjih promotor te panoge. Dodal je, da v zadnjih letih opažajo manj težav pri posegih v prostor, Hladnikova pa je ob tem spomnila, da so se življenjske navade ljudi spremenile, ljudje bolj cenijo naravo, končni cilj mnogih turistov pa je prav obisk naravnih znamenitosti. Predstavniki lokalnih skupnosti so opozorili na probleme, s katerimi se soočajo zaradi uvrščenosti območij v *Naturo 2000* in ob tem opozorili predstavnike države, da v praksi velikokrat prihaja do prepovedi posegov v omenjeno območje, čeprav Natura sama po sebi tega ne predpisuje. Opozorili so še na probleme manjših subjektov, ki na razpisih za evropski denar težko kandidirajo, kot dobro pa so ocenili sofinanciranje turističnih kapacitet, ki se izvaja prek programa Soča.

Besedilo in foto: Jerneja Kos

Utrinki

tudi moderatorka Odprtega foruma. Ob zaključku zborovanja so slovenski muzealci oblikovali sklepe in stališča, vezane na razpravo, ki jih bodo posredovali tudi na Ministrstvo za kulturo.

Zadnji dan zborovanja je bil namenjen strokovni ekskurziji *Med predelskimi orli in mostarsko sovo*. Avtorica prispevka sem udeležencem predstavila trdnjavo Kluže in stalno razstavo *Izza somraka stoletij*. V Logu pod Mangartom se nam je pridružil dr. **Jaka Vadnjal** in nam predstavil zanimivosti iz bovške zgodovine, zgodovino rudnika Rajbl ter dogodke, vezane na plaz leta 2000, ki je močno spremenil podobo kraja. Strokovna ekskurzija se je zaključila na Mostu na Soči, kjer smo si muzealci z mag. **Mihom Mlinarjem** iz Tolminskega muzeja ogledali arheološki muzej ter se sprehodili še po kulturno-zgodovinski poti *Čez most po modrost*.

Zborovanja se je udeležilo prek 100 slovenskih muzealcev in članov Slovenskega muzejskega društva. K dobremu delovnemu in tudi siceršnjemu vzdušju pa je prispevalo še lepo jesensko vreme.

mag. **Damjana Fortunat Černilogar**

MMC MINK IN ZTMD – ŽE PET LET

Tolmin – Letos mineva pet let, odkar se je v Tolminu odprl ***Multimedijski center*** (MMC) ***MinK***, ki deluje pod okriljem ***Zveze tolminskih mladinskih društev*** (ZTMD). Njen predsednik je že vsa leta **Janez Leban**, ki se vztrajno bori za obstoj mladinske subkulture, ki jo v veliki meri zakriva njej nasprotni prevladujoč komercialni tok kulture.

Center je zasnovan na principu, da lahko v njem sodelujejo vsi, ki jih to zanima – na voljo so avdio-video studio, oprema za snemanje in predvajanje projekcij, ozvočenje, prostor za koncerte, brezplačen dostop do interneta … Vendar je v MMC MinK obiskovalcev malo, ravno tako tudi tistih, ki bi lahko kakorkoli pomagali pri delovanju centra, čeprav imajo na voljo vsa sredstva za ustvarjanje. Dogaja se, da je center drugod bolj prepoznaven kot doma. Kljub temu se lahko ekipa pohvali z dosežki na glasbenem in filmskem področju – gre za delavnice (fotografska, filmska, glasbena, video-montaža …), katerih rezultati so umetniški proizvodi, ki svojo prepoznavnost dobivajo predvsem na domačih in tujih festivalih. V zimskem in spomladanskem obdobju vsako leto pripravijo pester koncertni repertoar, ki ponuja raznovrstno mešanico glasbenih stilov. Od večjih projektov je znan *KantOut fest*, ki je v Tolmin pripeljal zelo znane domače in tuje kantavtorje, potem je tu *Sajeta* (o njej smo pisali v prejšnji številki), eden od večjih projektov pa je tudi *Festival malih in neodvisnih filmskih produkcij – FIŠ/FISch*, ki se je med 17. in 19. septembrom že četrtič zapored odvijal v prostorih ZTMD.

Gre za neodvisno produkcijo kratkih filmov različnih žanrov, ki so na razpis ZTMD prispeli s celega sveta – letos so avtorji prijavili več kot 70 filmov iz 13 držav. Tričlanska žirija s predsednikom **Zdravkom Dušo** je v tekmovalni del programa uvrstila 37 filmov, nekaj pa so jih prikazali v spremljevalnem programu. Prvi dan je bilo mogoče to alternativno filmsko produkcijo spremljati na Mestnem trgu, drugi del pa se je odvijal v prostorih MMC MinK. V odličnem izboru filmov je bilo mogoče opaziti veliko raznolikost individualnih atmosfer in izkušenj posameznih ustvarjalcev, ki so se predsta-

Po potresu – razvoj [1]

Posoški razvojni center (PRC) je pred kratkim s priložnostno konferenco obeležil deset let svojega delovanja. L. 1999 so namreč občine Bovec, Kobarid in Tolmin ustanovile javni zavod, katerega glavna naloga je bila skrb za razvojne smernice v Zgornjem Posočju. V zadnjem desetletju je PRC svoje delovanje razširil na več področij – lokalni podjetniški center, razvoj človeških virov, razvoj podeželja ter nazadnje še okolje in prostor, vse od l. 2000 pa izdaja tudi glasilo *EPIcenter*, ki ga brezplačno prejemajo vsa gospodinjstva v treh posoških občinah.

Zametki PRC-ja segajo v l. 1996, ko je kmalu po nastanku novih občin država objavila razpis za lokalne iniciative za pospeševanje podjetništva. **Verena Tuta**, ki je bila koordinatorka aktivnosti pred registracijo PRC-ja in kasnejša v. d. direktorice, se spominja, da so na upravi ***Občine Tolmin*** z županom **Ivanom Božičem** ocenili, da bi se bilo dobro na ta razpis prijaviti. V to so prepričali še ***Občino Kobarid*** in ***Občino Bovec*** s takratnima županoma **Pavlom Gregorčičem** in **Robertom Trampužem** ter ob pomoči **Hijacinte Leban** z Upravne enote Tolmin pripravili prijavo. S podatki so na pomoč priskočili še mag. **Žarko Mlekuž** ter **Milojka Kranjc** za Občino Bovec, **Pavel Tonkli** za Občino Kobarid in **Mateja Leban** za Občino Tolmin. *"Našo lokalno iniciativo so odobrili, dobili smo celo nekaj drobiža, bistveno pa je bilo predvsem to, da smo obstajali – za vsak primer,"* pripoveduje.

Razvojnih iniciativ je bilo dovolj

PRC sprva še ni bil pravna oseba, zato je denar za delovanje pritekal prek Občine Tolmin. Ker potres l. 1998 v Posočju ni naredil samo škode na objektih, ampak tudi podjetja v njih niso mogla nadaljevati z delom, je bilo veliko pritožb čez razvojno šibkost in zaostalost, še pojasnjuje V. Tuta. Pri tem je bila pomembna vloga PRC-ja, ki je ob pomoči ***Zavoda RS za zaposlovanje*** koordiniral poseben program popotresne obnove. Ta je prek na obnovo vezanih javnih del za polni delovni čas v vseh treh občinah skupaj zaposloval približno 270 delavcev, ki jih je plačevalo ***Ministrstvo za delo***. Veliko teh javnih del je kasneje postalo rednih zaposlitev tako na PRC-ju kot tudi na občinskih upravah, javnih zavodih ipd. *"Tožbe o zapostavljenosti tukajšnjih ljudi je zagrabila takratna državna sekretarka na Ministrstvu za delo mag.* **Zdenka Kovač** *– brez nje gotovo ne bi bilo razvojnega dela Zakona o popotresni obnovi in spodbujanju razvoja v Posočju, na osnutek katerega smo pripombe pisali prav mi. Primer dobre prakse in tudi moj vzor je bilo delo* **Mateje Mešl** *in koroške razvojne agencije* ***Alp Peca****, saj so delali za občino. Tudi naša vizija je bila takrat nekaj podobnega – da bo PRC servis občin, ki bo spremljal situacijo na terenu, spremljal objave razpisov in pisal projekte,"* nadaljuje V. Tuta. Na območju vseh treh občin so zbrali razvojne iniciative, ki so jih brezplačno pregledali podjetniški svetovalci iz cele Slovenije in po obisku predlagateljev tudi napisali poslovne načrte. Prijava na razpisa ***Javnega sklada RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja*** oziroma Ribniškega sklada za mala podjetja l. 1999 in 2000 je bila zato lažja, ***Slovenska razvojna družba*** pa je l. 1999 objavila tudi razpis za velika podjetja. Sledila sta priprava in l. 2002 še začetek izvajanja razvojnega programa Soča, ki ga je država zaradi vnovičnega potresa pred petimi leti podaljšala do l. 2013.

PRC je prinesel nova delovna mesta

Lepe spomine na svoje vodenje PRC-ja od konca l. 2000 do konca l. 2005 ima prvi direktor **Lucijan Rejec**: *"Potreboval sem nekaj časa, da sem spoznal zadeve, nato pa ni bilo težav. Zgledovali smo se tudi po Regionalnem centru za razvoj Zasavje.*

Utrinki

vili s svojimi projekti. Bistvo neodvisnega filma je namreč ravno umetniška svoboda ustvarjanja, ki nastaja daleč proč od institucionalnih okvirov in struktur komercialnega filma. Tu je filmsko ustvarjanje vezano na življenje, ki slehernemu potencialnemu gledalcu odpira nove poglede na svet in tako predstavlja naš skupni kulturni prostor – tako družbeni kot tudi družabni. Izdelki so narejeni z minimalnimi denarnimi sredstvi, pa vendarle na zelo učinkovit način prikazujejo drobce realnosti, ki jim v vsakdanjem življenju ne moremo ubežati. So eden pomembnejših branikov intelektualnega duha. Škoda je le, da je odnos filmskih privržencev do takega filma vse prej kot naklonjen – težnje po umetniškem filmu se namreč soočajo z mnogo bolj zahtevnimi ovirami kot ostale popularne in komercialne vsebine. Kljub majhnemu obisku je festival uspel, strokovna komisija in publika sta pa podelili tri nagrade. Prvo nagrado za najboljši film (nagrado *Big fiš*) je prejel film z naslovom *The attack of the robots from nebula 5* iz Španije, druga nagrada za najboljšo zgodbo (nagrada *MinK*) je pripadla filmu *Houna & Manny* iz ZDA, tretja nagrada (nagrada občinstva) pa je šla v roke skupini avtorjev iz ***Društva prijateljev zmernega napredka*** iz Kopra, ki so se predstavili s filmom *Slive so zrele*.

DANES GLOBALNI MEDIJI KINU JEMLJEJO BIVANJSKI PROSTOR, S TEM PA TUDI NJEGOVO BISTVO *– Ta vpliv se je pokazal tudi v filmski kulturi v Tolminu, saj je letošnji festival FIŠ/FISch obiskalo le malo domačinov. V tem nekomercialnem filmskem programu namreč ne gre za popcorn zabavo, ampak za raziskovanje globljih pomenov skritega bistva video-umetniških del.*

V festivalsko dogajanje je bila vključena tudi predstavitev prijateljskega festivala *Filmski front* iz Novega Sada in mednarodnega projekta *Frontni učni kamp ´08 (FUK ´08)* s filmom *Mothmilk*, ki se udeležuje tudi drugih evropskih in domačih filmskih festivalov. Za konec smo lahko spremljali še koncert akustične etno zasedbe **Jutaka Ban** (Japonska) **& Samo Kutin** (Čadrg).

Sedaj pa je pred nami nova sezona MinK-ovih kulturno-umetniških in ostalih dejavnosti, ki podpirajo in spodbujajo ustvarjalnost pri kritični in izbirčnejši mladini ter seveda tudi pri vseh drugih, ki si želijo novih in zanimivih možnosti za druženje in ustvarjanje.

Besedilo in foto: Damjana Teodorović

Moja prednost je bila ta, da so se me spominjali še kot direktorja nekaj podjetij iz 70. in 80. let, obenem pa sem bil približno iste starosti kot takratni župani. Začetniku bi bilo najbrž težje." Glavne težave so v tistih letih povzročali začetek izvajanja razvojnega programa Soča in množica kritik na razdeljevanje nepovratnega denarja, vendar se na neupravičene očitke Rejec ni oziral, saj je finančna razvojna sredstva razdeljevala država in ne PRC. Obenem poudarja še, da je imel izredno srečo s kadrom: *"Veliko je bilo mladih in žensk, ki so bolj zanesljive od moških, in prijetno je bilo delati. Če me je kdo vprašal, kakšen je učinek PRC-ja, sem povedal, da če drugega ne, več kot deset delovnih mest, ki jih sicer v Posočju ne bi bilo."*

S prvotno enega zaposlenega je število do danes naraslo na 24 zaposlenih, ki jih že drugi mandat vodi direktor mag. **Roman Medved**. *"Vodenje popotresnega razvojnega programa nam je služilo kot izhodišče za širjenje dejavnosti na druga področja. Vključili smo se v* ***Mrežo lokalnih podjetniških centrov****, ki je začela delovati pri takratnem* ***Podjetniškem centru za malo gospodarstvo****. Že na začetku smo se pridružili* ***Severnoprimorski mrežni regionalni razvojni agenciji*** *ter v letih 2006 in 2007 kot vodilna razvojna agencija v regiji vodili pripravo Regionalnega razvojnega programa Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013. Takrat pridobljene izkušnje so nam odprle vrata do novih projektov, ki se sedaj izvajajo v regiji,"* našteva Medved. Na vprašanje, kaj PRC-ju prinaša prihodnost, pa odgovarja: *"V zadnjih dveh letih smo se večinoma usmerili v izvajanje projektov, ki so financirani iz evropskih skladov, tako da evropski denar predstavlja okoli 70 % naših prihodkov. V tej smeri bomo nadaljevali in mislim, da lahko svoje delovanje razširimo še na nekatera nova področja. Kako bo po l. 2013, pa se pustimo presenetiti. Pokazali in dokazali smo, da znamo delati, ter s tem prerasli okvirje Posočja, kjer smo pred desetletjem nastali."*

POMEMBNO VLOGO PRI NASTAJANJU POSOŠKEGA RAZVOJNEGA CENTRA SO IMELE ŽENSKE. *Ob praznovanju 10. obletnice delovanja zavoda so se pred objektiv postavile (z leve)* **Vesna Kozar**, *ki ima na PRC-ju tudi najdaljši staž, koordinatorka aktivnosti pred registracijo PRC-ja in kasnejša v. d. direktorice* **Verena Tuta** *in nekdanja državna sekretarka na Ministrstvu za delo mag.* **Zdenka Kovač**. *Na fotografiji se jim je pridružila še mag.* **Rosana Ščančar**.

Pomembno vlogo pri razvoju Posočja PRC-ju pripisujejo tudi župani

Danijel Krivec, bovški župan in poslanec v slovenskem parlamentu, meni, da je PRC odigral ključno vlogo pri projektih na območju zgornjega Posočja: *"Razvojni program Soča je ogromno pripomogel k temu, da so si opomogli tako občine kot podjetja, društva in drugi subjekti ter tudi k zaustavljanju demografske ogroženosti. Menim, da je PRC v zadnjem desetletju svoje poslanstvo izpolnil v celoti, saj je kot institucija počrpal veliko finančnih sredstev – tako državnih kot evropskih. Občina Bovec se vsekakor priporoča za nadaljnje dobro sodelovanje, obenem pa verjamem, da bodo izkušnje in znanje zaposlenih pomenili dober know-how za celo regijo."*

Župan Občine Kobarid **Robert Kavčič** pri PRC-ju izpostavlja to, da *"pokriva bistvena področja za razvoj naših krajev in rast posameznika ter je v pomoč tistim, ki šele pričenjajo s svojo dejavnostjo ali pa jo želijo nadgraditi"*. Zdi se mu prav, da ima zgornje Posočje razvojno agencijo, saj so možnosti, ki jih odpirata tako Slovenija kot EU neskončne, zato se po njegovem za nadaljevanje razvojnih poti ni bati. *"Tudi informacije, ki morajo doseči neposrednega uporabnika, so dobro pokrite, kar PRC zagotavlja prek glasila* ***EPIcenter****,"* še dodaja Kavčič.

Tolminski župan **Uroš Brežan**, ki je bil pred izvolitvijo zaposlen na PRC-ju, v prihodnosti vidi tri izzive, s katerimi se bodo morali spopasti ustanovitelji in vodstvo zavoda skupaj. Prvega po njegovem ponuja trg s potrebo po kakovostnih poslovnih načrtih, investicijski dokumentaciji in študijah za prijavo na različne razpise ali izvedbo razvojnih projektov. Drugi izhaja iz potrebe društev in drugih organizacij, posameznikov in malih podjetij po svetovanju glede snovanja in priprave projektov, iskanja partnerjev in priprave prijav na razpise za pridobitev evropskih ali državnih sredstev. *"V ta namen bi bilo smotrno razmišljati o ustanovitvi projektne pisarne,"* je prepričan. Tretji izziv pa – tako Brežan – *"predstavlja razvoj čisto konkretnih razvojnih projektov, kjer bi skupaj z občino, zainteresiranim lokalnim prebivalstvom in drugimi iskali rešitve za uresničitev potencialov, ki jih je v Posočju ogromno"*.

Špela Kranjc

[1] Prispevek je v podobni obliki objavljen tudi v zadnji številki glasila Skupnosti občin Slovenije ČaSOSpis.

Utrinki

ŠENT-OVA STANOVANJSKA SKUPINA TUDI V TOLMINU

Tolmin – ***Slovensko združenje za duševno zdravje*** (ŠENT) je neprofitna nevladna prostovoljna organizacija, namenjena posameznikom s težavami v duševnem zdravju, njihovim svojcem, strokovnjakom s tega področja in vsem ostalim, ki se zanimajo za področje duševnega zdravja. Združenje deluje v javnem interesu na področjih socialnega varstva, zdravstva, izobraževanja, zaposlovanja idr. Ima status humanitarne organizacije pri ***Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve*** na podlagi humanitarne dejavnosti, ki jo opravlja pretežno na področju socialnega varstva. Programi in dejavnosti združenja so tako namenjeni lajšanju socialnih in psihosocialnih stisk in težav uporabnikov služb za duševno zdravje in težje zaposljivih oseb, izboljšanju njihovega socialnega položaja, duševnega zdravja ter ustvarjanju možnosti za njihovo čimbolj kakovostno in samostojno življenje.

STANOVANJSKA SKUPINA TOLMIN JE ENA IZMED 11 V SLOVENIJI *– Osnovni in temeljni cilj programa* ***Slovenskega združenja za duševno zdravje*** *je zvišanje zmožnosti za neodvisno, samostojno in kakovostno življenje vsakega izmed njih.* ***Foto: arhiv skupine***

V programu *Mreža stanovanjskih skupin*, ki lahko sprejme do 51 stanovalcev, v Sloveniji deluje 11 stanovanjskih skupnosti – poleg Ljubljane, Kamnika, Kopra, Pirana, Šmarja pri Jelšah, Slovenskih Konjic in Petrovč od oktobra 2007 tudi stanovanjska

Občina Bovec

Nova vodovod in kanalizacija, priklop na čistilno napravo v 2010

Gospodinjstva na Srpenici so že od poletja priključena na novo vodovodno in kanalizacijsko omrežje. Ker je bilo predhodno vodovodno omrežje dotrajano, kanalizacijski sistem mešanega tipa pa ni ustrezal zahtevam zakonodaje in predpisov, je ***Občina Bovec*** lani začela z dvoletnim projektom obnove, investicija pa je bila sicer uvrščena v *Nacionalni razvojni program za obdobje 2009–2010*. S prvimi gradbenimi deli na Srpenici so se delavci ***Cestnega podjetja Nova Gorica*** spoprijeli 31. marca lani in jih v letošnjem poletju zaključili, vmes pa je bilo potrebne kar nekaj potrpežljivosti tako domačinov kot tudi drugih voznikov, saj je bil zaradi del občasno oviran tudi promet na glavni cesti Kobarid–Bovec.

Z ZAKLJUČKOM DVOLETNEGA PROJEKTA *je vas Srpenica pridobila novo vodovodno in novo kanalizacijsko omrežje. Naložba, ki so jo pokrili iz več virov, je vredna kar 2,14 milijona evrov.* ***Foto: Špela Kranjc***

Primarno vodovodno omrežje – torej zajetje, vodohran in cevovod – so na Srpenici zgradili že leta 1912, sekundarno pa so sanirali le po potresu leta 1976. Zaradi dotrajanosti je prihajalo do velikih izgub vode, ki je bila večkrat tudi oporečna. Kanalizacijskega omrežja v naselju sploh ni bilo, meteorna voda in delno prečiščene odpadne vode pa so se odvajale v Sočo in njene pritoke. Sedaj je kanalizacijsko omrežje ločeno na meteorne kanale za padavinsko odpadno vodo in fekalno kanalizacijo. Nov vodovodni sistem oskrbuje vseh 200 uporabnikov na Srpenici, z ločitvijo sanitarnega omrežja od hidrantnega pa so zagotovili tudi ustrezno požarno varnost.

Naložba je vredna kar 2,14 milijona evrov. Od tega je občina prek ***Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko*** zagotovila 635.000 evrov sredstev Evropske unije in 762.000 evrov državnega denarja iz deleža sredstev občin za sofinanciranje investicij za leti 2008 in 2009, morala pa je dodati še 746.000 evrov lastnega denarja. Naložba tako na Srpenici zagotavlja zadostne količine kakovostne pitne in požarne vode ter zajete fekalne in meteorne vode v naselju, ki jih nameravajo speljati na čistilno napravo na Žagi. Priklop srpeniškega kanalizacijskega omrežja nanjo bo mogoč po zgraditvi povezovalnega kanala. Gradbeno dovoljenje za dela je občina že pridobila, izvedbo pa načrtuje v prihodnjem letu.

Do najvišje ležečega zaselka vodi lepša cesta

Prebivalce najvišje ležečega zaselka v bovški občini Na Skali z dolino sedaj povezuje v celoti asfaltirana in tudi bolj varna cesta. Zaselek na nadmorski višini dobrih 900 metrov ima 47 objektov in daje stalno bivališče 31 osebam, med katerimi so tudi mlade družine, ki cesto dnevno uporabljajo za prevoz na delo in v vrtec.

Cesta Soča–Vrsnik–Skala v dolžini 8,7 kilometra predstavlja najpomembnejšo gozdno cesto v gozdnogospodarskem pomenu na območju bovške občine, saj odpira 847 ha gozdov, njen spodnji del do zaselka Na Skali pa pomeni edino povezavo posameznih domačij z dolino. 3,4-kilometrski odsek od vasi Soča je bil asfaltiran že v letih 1996–1998, preostali del v dolžini 3,1 kilometra pa je ostal makadamski do letos. Oporni zid ob ovinkasti cesti je bil zelo dotrajan in poškodovan zaradi delovanja hudourniških voda nad njim, zato je bila

Utrinki

skupnost Tolmin, v katero je vključenih pet stanovalcev, ki so v program vključeni skozi vse leto 24 ur dnevno. Socialnovarstveni program stanovanjskih skupin pri ŠENT-u je del skupnostne skrbi, ki sledi sodobnim trendom socialne politike v procesu deinstitucionalizacije in pomeni, da se ljudje s težavami v duševnem zdravju vračajo v običajno skupnost v običajnih soseskah, pri tem pa imajo na voljo vrsto drugih podpornih mehanizmov. Program stanovanjskih skupin je namenjen polnoletnim osebam, ki zaradi občasnih ali dolgotrajnih stisk in težav v duševnem zdravju potrebujejo pomoč. Ker nimajo ustreznega bivalnega okolja, socialne mreže in jim ni mogoče ponuditi pomoči na domu, jim strokovno pomoč in podporo za samostojno življenje nudimo v skupnosti. Taka oblika organizirane oskrbe predstavlja sodobno obliko organizirane skrbi za osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju. Razvoj in namen takšne oblike stanovanjske oskrbe je predvsem zmanjševanje pogostosti bolnišničnega zdravja, zmanjševanje socialne izključenosti, učenje vsakodnevnih in socialnih veščin ter učenje veščin, potrebnih za čim bolj neodvisno in samostojno življenje.

Potrebe lokalne skupnosti ugotavljamo z izmenjavo informacij s strokovnimi delavci drugih služb, kot so centri za socialno delo, psihiatrične bolnišnice, zdravstvene službe, zavodi ter druga društva in javne službe. Vključitev v stanovanjsko skupnost je prostovoljna, izkušnje pa kažejo, da se stanovalci običajno odločajo za bivanje v stanovanjski skupini, ki se ne nahaja v kraju, iz katerega prihajajo. Razlog za to je navadno želja po umiku iz družine oziroma primarnega okolja, ki je v predhodnih fazah slabo vplivalo na njihovo duševno zdravje. Ker je trenutno večina stanovalcev brezposelnih ali upokojenih, je nujno potrebna organizacija prostočasnih aktivnosti. Te organiziramo v okviru dnevnega centra v Novi Gorici, kjer se lahko stanovalci vključijo v izobraževalne, interesne in ustvarjalne delavnice, na voljo pa imajo tudi svetovanje.

Članom in njihovim svojcem svetujemo in jim pomagamo pri iskanju rešitev, jih spodbujamo, da se aktivno vključujejo v organizacijo aktivnosti, saj namen teh dejavnosti ni zgolj sprostitev in zabava, ampak predvsem učenje spretnosti in spodbujanje k samoiniciativnosti in samoorganizaciji. Osnovni in temeljni cilj programa je namreč zvišanje zmožnosti za neodvisno, samostojno in kakovostno življenje vsakega izmed njih.

Melita Stamenković, socialna delavka

Z ASFALTACIJO ZGORNJEGA DELA CESTE DO ZASELKA NA SKALI *in drugimi gradbenimi posegi bo* ***Občina Bovec*** *prihranila pri vzdrževanju tega cestnega odseka.* ***Foto: Dušan Čopi***

NOVOZGRAJENA STERGULČEVA HIŠA NA BOVŠKEM TRGU *prostore daje turističnim pisarnam, manjši muzejski zbirki in dvema dvoranama za potrebe seminarskega in kongresnega turizma.* ***Foto: Dušan Čopi***

na 50 metrih nujna sanacija z izvedbo propusta in regulacijo hudourniških zalednih vod, ki so na cesto nanašale kamenje in ogrožale promet na njej.

Vrednost celotne investicije je bila skoraj 380.000 evrov, od tega je gradbena in obrtniška dela v višini dobrih 310.000 evrov ali 82 odstotkov celotne investicije finančno pokrila ***Služba Vlade RS za samoupravo in regionalno politiko***, preostanek pa je iz proračuna zagotovila ***Občina Bovec***, ki je imela projekt usklajen z načrti razvojnih programov za letošnje leto.

Za izvedbo gradbenih del je občina na javnem razpisu izbrala ***Cestno podjetje Nova Gorica***, ki je tudi edino oddalo ponudbo. Dela so se začela 31. avgusta in so obsegala pripravo vozišče konstrukcije, čiščenje bankin, propustov ter sanacijo hudournika in opornega zidu. Z glavnino so izvajalci zaključili do konca septembra, do 19. oktobra, ko je bil predviden zaključek investicije, pa so opravili le še asfaltiranje in druga zaključna dela. Po izvedeni investiciji bo Občina Bovec prihranila pri vzdrževanju tega cestnega odseka.

Stergulčevo hišo so predali namenu

Občina Bovec je izkoristila priložnost in ob praznovanju 10. obletnice delovanja ***Posoškega razvojnega centra***, ki je bilo 16. oktobra v Stergulčevi hiši, ta objekt tudi uradno predala namenu. Kot je poudaril župan **Danijel Krivec**, je Stergulčeva hiša zaživela že poleti, vendar se jim je zdelo prav, da popolnoma novo stavbo, ki je zrasla na mestu hiše prvega bovškega župana **Andreja Stergulca**, tudi uradno odprejo in jo pokažejo vsem občanom. Prav zato so slavnostno odprtje, na katerem so zapele pevke iz ***Ženskega pevskega zbora Iskra Bovec***, nadaljevali z dnevom odprtih vrat.

Krivec je pojasnil, da se je občina odločila že v potresu leta 1998 poškodovano stavbo odkupiti in ji dati javno funkcijo – še posebej, ko so zvedeli, da se za nakup objekta zanima madžarsko raftarsko podjetje. Sprva je bila za objekt predvidena rekonstrukcija v okviru popotresne obnove po potresu leta 1998, vendar je bil leta 2004 ponovno poškodovan, tako da je na mestu nekdanjega nastala nadomestna gradnja. V Stergulčevi hiši na osrednjem bovškem trgu sta tako svoje prostore v pritličju že dobila ***Turistično informacijski center Bovec*** in ***Lokalna turistična organizacija Bovec***, v prvem nadstropju je manjša muzejska zbirka, posvečena pomembnim Bovčanom in bovški zgodovini brez vojn sploh, prav tako v prvem nadstropju in mansardi pa sta še dve dvorani za potrebe seminarskega in kongresnega turizma, ki naj bi pomenili *"izobraževalni center za nove kadre v turizmu"*, je naštel Krivec.

Celotna investicija, ki je sedaj funkcionalno že zaključena, je stala dva milijona evrov. Od tega je 20 odstotkov ***prispevala Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko***, 40 odstotkov ***Državna tehnična pisarna*** v okviru programa popotresne obnove, preostalih 40 odstotkov zneska pa je morala prispevati Občina Bovec sama. Krivec se je ob odprtju zahvalil tudi občinski upravi za dobro opravljeno delo v tem projektu, posebej pa je izpostavil velik prispevek **Cecilije Ostan**.

Strani Občine Bovec pripravila: Špela Kranjc

Utrinki

ZGORNJE POSOČJE SE JE PREDSTAVILO V KOPRU

Koper – S programom, ki je povezal kulturni in turistični del, se je 12. septembra v Kopru predstavilo Zgornje Posočje. Kulturni program v organizaciji ***Območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti Tolmin*** (JSKD OI Tolmin) so sooblikovali ***Tercet Juhana***, ***Folklorna skupina BC***, ***Buške čeče*** in ***Jazz punt big band***. Tercet Juhana iz Tolmina in skupina Buške čeče se skušajo čim bolj približati ljudskemu petju, obenem pa obujajo že skoraj pozabljene pesmi iz naših krajev. Dekleta, žene in *čeče* so nas tako razveselile s čudovitimi ljudskimi pesmimi, Folkolorna skupina BC, ki deluje že osmo leto in je gostovala na Madžarskem, Češkem, Hrvaškem, v Italiji in Španiji, pa nam je predstavila plese, ki so jih včasih plesali na Bovškem. Poleg omenjenih društev so se z jazzom, bluesom, funkom in popom predstavili tudi člani Jazz punt big banda.

V okviru turistične predstavitve, ki jo je organizirala ***Turistična zveza Gornjega Posočja*** (TZGP), so se predstavili različni ponudniki. TZGP je na stojnicah predstavila vodne poti Tolminske, Poti miru, Bovec z okolico, Tolminska korita, ***Kobariški muzej***, vodno-energijsko pot in druge predloge za izlete v Posočju. Mimoidoči so največ povpraševali po ponudbi turističnih kmetij, ki so se predstavile na številnih stojnicah. Z domačimi mlečnimi izdelki, bovškim ovčjim sirom in albuminsko skuto se je predstavila ***Ekološka kmetija Škander*** iz Bovca, naravna zeliščna žganja in domače likerje je predstavil **Valter Čujec** iz Poljubinja, **Alenka Kravanja** iz Bovca je predstavila izdelke iz domače volne in program *W'ca z B'ca*, sir Tolminc, sirotko in skuto je predstavilo ***Sirarstvo Kramar*** iz Zatolmina, **Ana Braz** z Vrsna pa je predstavila čebelji med. Poleg njih so različne izdelke pokazali še drugi ponudniki – **Majda Vodopivec** iz Dobravelj servietno tehniko na lesu in steklu, **Branka Marušič** iz Šempetra vezene voščilnice, družina **Lamovšek** iz Poljan lesene izdelke, kot so sklede, kelihi, šatulje, vrtavke in lesena jabolka, **Henrik Trebše** s Trnovega ob Soči pa pletenje košar in različnih izdelkov iz vrbja.

Na prireditvi smo sicer pričakovali več obiskovalcev, vendar je slabo vreme naredilo svoje. Kljub temu se je tekom celotnega programa v taverni ustavilo kar nekaj obiskovalcev.

Mateja Čujec, Turistična zveza Gornjega Posočja

Občina Kobarid

Znane so nagrade in priznanja Občine Kobarid

Junija letos je ***Občina Kobarid*** razpisala natečaj za podelitev občinskih nagrad in priznanj, kjer so predvideli en naziv častnega občana, eno plaketo, tri priznanja in eno denarno nagrado. Tako kot lani tudi letos niso podelili naziva častnega občana, se je pa ***Komisija za podeljevanje priznanj in nagrad Občine Kobarid*** za razliko od lani odločila, da med dva nagrajenca razdeli denarno nagrado v skupni višini 1.700 evrov.

Prvo polovico denarne nagrade je prejel **David Miljančič**, ki si jo je prislužil z uspešnim delom na področju glasbene poustvarjalnosti. Gre za mladega in perspektivnega glasbenika, ki je svojo glasbeno pot začel na ***Glasbeni šoli Tolmin***, v letošnjem letu pa je zaključil nižjo glasbeno šolo. Kot so poudarili, je *"pokazal svojo nadarjenost na pozavni, hitro napredovanje pa se odraža tudi skozi nastope na različnih tekmovanjih, kjer vedno znova preseneča s svojim talentom in virtuoznostjo"*. Lani je na tekmovanju mladih glasbenikov Slovenije dosegel zlato priznanje in najvišje število točk v svoji kategoriji, na državnem tekmovanju pa prvo nagrado. Tako se je David lahko tudi udeležil seminarjev pri svetovno znanih pozavnistih **Stefanu Schulzu** in **Antonellu Mazzucci**. Že v osnovni šoli je aktivno sodeloval na vseh pomembnejših prireditvah, zadnja leta pa sodeluje tudi v ***Pihalnem orkestru Tolmin*** in ***Jazz Punt Big Bandu***. Šolanje nadaljuje na ***Srednji glasbeni in baletni šoli Ljubljana***, vzporedno pa se je odločil obiskovati tudi ***Škofijsko klasično gimnazijo***. Kot pravijo, so denarno nagrado Davidu namenili za lažjo pot pri doseganju njegovega glasbenega cilja, saj je *"v svojem kraju je vedno pripravljen sodelovati na različnih dogodkih, ki jih pripravljajo društva in skupnosti na Vrsnem, v Smasteh, na Libušnjah in drugod po naši občini ter izven"*.

LETOŠNJI NAGRAJENCI OBČINE KOBARID *so (z leve)* **David Miljančič** *in* ***Oktet Simon Gregorčič*** *s predstavnikom Otonom Lebanom (denarna nagrada),* **Lea Manfreda** *(plaketa) ter* **Stojan Melinc**, ***Drežniška fantovščina*** *s predstavnikom Dejanom Kapitanom in* **Franc Kracina** *(priznanje).*

Miljančič si je denarno nagrado razdelil z ***Oktetom Simon Gregorčič***, ki si jo je ta zaslužil z dolgoletnim in uspešnim ohranjanjem pevske tradicije našega okolja. Oktet, ki pogosto sodeluje na vseh večjih dogodkih in prireditvah, obstaja že več kot 30 let. V vseh letih svojega delovanja pevci skrbijo, da ostajajo glasovno zanimivi in tako ohranjajo visoko umetniško raven, izvajanje in repertoar pa tudi nenehno nadgrajujejo. Kot so v obrazložitvah zapisali, nji-

Utrinki

SMARAGDNA POT NA OTROŠKEM BAZARJU

Ljubljana – Med 10. in 13. septembrom se je ***Gospodarsko razstavišče Ljubljana*** spremenilo v raj za otroke, saj so tam organizirali *Otroški bazar*, največjo brezplačno prireditev za družine v Sloveniji. Ker je družinski turizem ena izmed tržnih niš, ki ima velik potencialni razvoj tudi v naši dolini, in ker šolske skupine predstavljajo del obiska naših muzejev in znamenitosti, smo se odločili, da *Smaragdno pot* predstavimo tudi tej publiki.

Svojo regijo smo tako na bazarju predstavili ***Lokalna turistična organizacija*** (LTO) ***Laufar Cerkno***, ***LTO Sotočje Tolmin-Kobarid***, ***LTO Bovec*** in ***Turistični informacijski center Vipava***, poleg turističnih informatorjev pa so program popestrili tudi "pristni domačini". V četrtek so se otroci srečali z **Darkom Smrekarjem** iz Športno-turističnega društva Simon Gregorčič Ladra-Smast, ki je predstavil kmetijske pridelke iz okolice in *Gregorčičevo učno pot*. Naslednji dan je svojo ponudbo vodenih izletov predstavila ***Fundacija "Poti miru v Posočju"***, otroke pa je s pastirskimi igrami iz časov svojih pastirskih dni očaral navihani pastir **Ludvik Janež** iz Čadrga. V soboto se je ekipi ▶

OTROCI SO BILI NAD DUGO BABO IZ ZADLAŠKE JAME*, ki jo je upodobila* **Marija Žgavec** *iz Tolmina, navdušeni, saj so v zameno za pobrano uš z njene glave dobili zlatnik.* ***Foto: arhiv LTO Sotočje***

hova *"velika ljubezen do glasbe in prijateljstvo med člani ohranja prepoznavnost okteta v domačem okolju, njihova aktivnost pa sega tudi izven naših meja"*. Z organizacijo različnih kulturnih dogodkov namreč navezujejo stike s skupinami pevcev, glasbenikov in gledališčnikov po domovini in na tujem. Člani Okteta Simon Gregorčič in njihov umetniški vodja **Metod Bajt** so v preteklih letih že dobili priznanja za svoja prizadevanja in uspehe, tokrat pa so jim z denarno pomočjo želeli pokazati *"spodbudo in pomoč pri delu, ki ga vsa leta opravljajo ljubiteljsko in z vso strastjo do pesmi naših rojakov"*.

Priznanje Občine Kobarid je za dolgoletno in uspešno delo na področju ohranjanja kulturne dediščine in vključevanja v delo širše družbene skupnosti prejela ***Drežniška fantovščina***, ki jo sestavljajo neporočeni fantje, starejši od 18 let. Ta tradicija je v Drežnici stara že več desetletij in je del kulturnega izročila, skozi arhaični prikaz pustovanja, Miklavževanja in drugih vaških navad pa je znana po vsej Sloveniji in drugje. Poleg tega so vedno pripravljeni priskočiti na pomoč ob naravnih nesrečah, sodelujejo pa tudi v različnih prostovoljnih akcijah in pri humanitarnem delu. Njihove aktivnosti, predvsem v času pustovanja, naredijo kraj pod Krnom zanimiv tako za domačine kot tudi za širok krog obiskovalcev, ki se iz leta v leto udeležujejo tega odmevnega dogodka.

Poleg njih je občinsko priznanje prejel tudi **Franc Kracina**, in sicer za dolgoletno in uspešno delo na področju podjetništva in vključevanja v delo širše družbene skupnosti. Rodil se je v Logjeh in se izšolal za zidarja, kasneje pa se je prekvalificiral pri kamnoseku v Bohinju. Leta 1967 sta z bratrancem v Kobaridu odprla kamnoseško delavnico, po treh letih pa je Franc kupil sedanjo hišo v Starem selu in v pritličju uredil delavnico. Kot so zapisali, je v svojem družinskem podjetju *"ljubezen do kamna prenesel tudi na svoja otroka, saj je sin postal kipar, hčerkin mož pa po njegovi upokojitvi spoznava delo v domači delavnici"*. Kljub težavam, s katerimi se srečujejo podjetniki, je Kracini uspelo obdržati in nadgrajevati ustvarjalno delo, veliko časa in denarja pa je prispeval tudi za razvoj kulturnih, športnih, gasilskih in drugih društev, da so lažje izpeljala zastavljene cilje.

Tretje priznanje Občine Kobarid je za dolgoletno in uspešno delo na področju športne dejavnosti v gorskem teku prejel **Stojan Melinc**, ki je, kot so predlagatelji zapisali v obrazložitvi, *"s svojim dolgoletnim in uspešnim delom na področju športa prispeval k prepoznavnosti in ugledu občine Kobarid ter k razvoju, promociji in prepoznavnosti gorskega teka kot športne discipline"*. Več kot desetletje je zastopal našo državo na vseh svetovnih, evropskih in državnih prvenstvih, kjer je posegal po najvišjih uvrstitvah, na domačih tekih pa postavil rekordne čase, ki bodo naslednikom še dolgo predstavljali izziv. Po dolgih letih se je odločil zaključiti aktivno športno pot, njegovi rezultati in neomajna volja pa bodo vedno znova predstavljali vzor za mnoge naslednje rodove mladih športnih navdušencev na Kobariškem.

Letošnjo plaketo Občine Kobarid so za dolgoletno in predano delo na področju humanitarne dejavnosti v krvodajalstvu podelili **Lei Manfreda**, ki se je sicer prvič srečala z darovanjem krvi že kot dijakinja. Tudi po končanem šolanju se je redno udeleževala krvodajalskih akcij, še posebej odločno pa je stopila na pot krvodajalstva ob materini bolezni. Letno daruje kri trikrat ali štirikrat in tako je v teh letih dosegla že sto odvzemov. Za svojo humanitarno gesto je od ***Rdečega križa Slovenije*** prejela najvišje nacionalno priznanje na področju darovanja krvi. S svojimi darovanji prispeva k širjenju vrst krvodajalcev, je zgled mladim krvodajalcem in kot sama pravi, *"ni pravi pogum sesti na stol stotič, marveč prvič"*, zato se še posebej trudi, da bi tudi mladi spoznali pomembnost darovanja krvi.

Po obrazložitvah povzela: Mariša Bizjak
Foto: Špela Kranjc

Foto: Špela Kranjc

Izpeljali so vse načrtovane velike investicije

Oktober je mesec, ko praznuje ***Občina Kobarid***, in zato tudi priložnost za obisk župana – tokrat še vedno v nadomestnih prostorih na nekdanji policijski postaji v Kobaridu. Kot je povedal, na upravi upajo, da se bodo prihodnje leto spomladi preselili v obnovljeno občinsko stavbo na kobariškem trgu. V sedanjih prostorih naj bi namreč začeli urejati dom upokojencev, zato jih mora uprava do poletja pripraviti.

Kako ocenjujete leto od zadnjega občinskega praznika do letošnjega?

Rekel bi, da je bilo leto kar uspešno, saj smo izpeljali vse velike investicije. Med njimi so ***Zdravstvena postaja Kobarid***, zaključili smo kanalizacijo Idrsko, za katero smo v najkrajšem možnem

Utrinki

▶ Smaragdne poti v vlogi Duge babe pridružila **Marija Žgavec** iz Tolmina. Otroci so bili nad prebivalko Zadlaške jame navdušeni, saj so v zameno za pobrano uš z njene glave dobili zlatnik. Veliko navdušenih obiskovalcev je obiskalo naš kotiček za izdelovanje ovac in risanje, svojo ponudbo pa je z brošurami vse dni predstavljala tudi športna agencija ***X-point*** iz Kobarida.

Predstavitev naših krajev skozi animacijo in zgodbe, ki pripovedujejo o življenju nekoč in danes, so spodbudili zanimanje tako otrok kot njihovih staršev, učiteljev in vzgojiteljev. Letošnji bazar si je ogledalo še več ljudi kot lani, saj so v štirih dneh zabeležili skoraj 30.000 obiskovalcev, tudi letos pa je bilo na naših stojnicah zelo pestro.

Andreja Raholin in **Tatjana Humar**, LTO Sotočje

SPOMINJALI SO SE STARIH OBIČAJEV

Most na Soči – Danes le še redkokje ličkajo koruzo, zato smo v Vrtcu ***Most na Soči*** v skupini Zajček želeli oživiti ta običaj. Najprej smo se dogovorili z Matevževim dedkom, ki se je našemu povabilu z veseljem odzval, in pripravil koruzo za ličkanje. Otroci so z velikim veseljem začeli ličkati in pripravljati storže, ki jih je Matevžev dedek prav hitro zavezoval po dva skupaj. Majhne, spretne roke so delo zelo dobro opravile. Po opravljenem delu smo pospravili in zapeli nekaj ljudskih pesmi, tako kot so to počeli včasih. Zahvalili smo se prijaznemu gospodu in odnesli nekaj povezanih koruznih storžev v vrtec, kjer nas bodo spominjali na prijetno dopoldne.

Polona Štrukelj in **Katja Bavdaž**, vzgojiteljici

OTROCI IZ SKUPINE ZAJČEK V MOSTARSKEM VRTCU** so se ob pomoči izurjenega mojstra učili ličkati koruzo.* ***Foto: arhiv vrtca

času dobili uporabno dovoljenje, sedaj pa le še odpravljamo tisto, na kar je imela tamkajšnja krajevna skupnost pripombe. Delno smo zaključili kanalizacijo za Manfredovo in Gregorčičevo ulico, začeli smo z investicijami po 21. členu *Zakona o financiranju občin* v ceste, kamor sodijo Mučeniška ulica in cesta Kobarid–Ladra–Smast, zaključek ceste od obvoznice mimo ***Mlekarne Planika*** do Drežnice, ki smo jo tudi dokončno preplastili. Končali smo z urejanjem pokopališča v Kobaridu, preplastili asfalt ob tukajšnji šoli ... Moram reči, da je vse potekalo po načrtih in so se stvari kar dobro iztekle. Tudi s financiranjem občine ni težav z izjemo tega, da dobivamo občutno manj od koncesije za igralniško dejavnost, je pa nekoliko večja izravnava, 110.000 evrov smo dobili za nazaj od prodaje telefonske centrale v Tolminu. Zaenkrat kar plavamo in nismo zadolženi, tako da bomo nekaj pustili za seboj naslednjemu sklicu.

Ena najvidnejših investicij je gotovo nova zdravstvena postaja. Kako so jo sprejeli občani in kako kaže bližnjemu dializnemu centru?

Po dolgih letih smo uspeli to investicijo zaključiti. Malo smo počakali, ker smo pričakovali dodatnih več kot 200.000 evrov iz naslova popotresne obnove, ki so prišli z veliko zamudo. To za našo občino niso zanemarljiva sredstva, zato se je splačalo počakati približno eno leto. Kolikor slišim, je zdravstveno osebje zadovoljno z novimi prostori, prav tako občani, za

ENA OD ZADNJIH INVESTICIJ OBČINE KOBARID *je bila tudi ureditev kobariškega pokopališča.* ***Foto: Špela Kranjc***

katere upam, da so se nove lokacije že privadili. Pri dializnem centru se po mojih podatkih malo vleče zaradi krize investitorjev. Kot zagotavljajo vsi vpleteni, naj bi bila investicija zaključena do konca leta in bi potem dializni center lahko začel z delovanjem. Poslanec mag. **Vasja Klavora** je obljubil, da bo za začetek zagotovil medicinsko ekipo prek šempetrske bolnišnice. Mislim, da je zelo pomembno, da na začetku ne bi prišlo do kakšnih napak, saj so dializni bolniki zelo občutljivi. Občina je pred kratkim podpisala še dovoljenje, da lahko na zunanji strani objekta postavijo dvigalo. Čeprav gre za zasebno investicijo, smo ji naklonjeni in pomagamo, kolikor se le da. Glede na število dializnih bolnikov v Posočju, po mojih podatkih jih je 18–20, nam je v interesu, da bi imeli v Kobaridu dializni center, obenem pa bi se to lahko poznalo tudi v turizmu. Te storitve bi namreč lahko koristili tudi dializni bolniki od drugod, ki bi jim bile s tem omogočene počitnice na enem lepem kraju.

Kot ste omenili, se je v zadnjem letu na območju vaše občine veliko delalo na cestah – tako občinskih kot državnih. Sploh v času poletne turistične sezone pa je bilo slišati kar nekaj pritožb turističnih delavcev zaradi pogostih in dolgih zapor ceste proti Bovcu.

Prepričan sem, da so bila dela dokaj moteča za vse – za goste in obča-

čane obeh občin. A sedaj, ko se je končala, ko vidimo, za kako velik poseg je šlo in kako je cesta sedaj zares lepa – v prvem delu od konca obvoznice in nato pod Tonovcovim gradom, kjer smo pridobili tudi parkirišča za avtobuse in bodoče obiskovalce tega arheološkega najdišča, dobili smo cesto od Kampa Lazar do vstopno-izstopnega mesta pri Trnovem ob Soči. Mislim, da investicija ni toliko vplivala na turistični obisk. Po informacijah, ki jih imam z ***Lokalne turistične organizacije Sotočje***, so v naši občini za razliko od tolminske in bovške zabeležili celo minimalno povečanje števila nočitev glede na lansko leto. Zato mislim, da gradnja ni preveč vplivala na turistični promet, svoje je verjetno dodala svetovna kriza. Opaža se namreč, da dražji ponudniki beležijo padec, tisti s cenovno ugodnejšo ponudbo (kampi, sobe nižje kategorije) pa porast.

Kdaj pa bo po vaših podatkih ta investicija v celoti zaključena?

Sedaj lobiramo na Ministrstvu za promet, da bi minister **Patrik Vlačič** prišel prvi del investicije predat namenu in da bi dobili zagotovila, da se bo obnova nadaljevala. Po mojih informacijah se že projektira in pridobiva gradbena dovoljenja. Želimo si, da bi šlo v tem tempu tudi naprej in da bi se v kakšnih petih letih obnova cestnega odseka Kobarid–Trnovo ob Soči tudi zaključila.

Pred kratkim ste javnost seznanili tudi z menjavo azbestnih strešnih kritin na hlevih v Breginju in mo-

Utrinki

12. TABOR MLADIH PLANINCEV

Drežniške Ravne – V letošnjem poletju, natančneje od 15. do 22. avgusta, je skupinica 28 otrok pod vodstvom izkušenih odraslih preživela prečudovit teden na taboru mladih planincev v Drežniških Ravnah. ***Mladinski odsek Planinskega društva Kobarid*** je letos organiziral že 12. tabor za najmlajše, pa tudi za malo starejše otroke, ki so radi aktivni v naravi. Otroci so na taboru poleg osvajanja okoliških hribov spoznavali tudi druge značilnosti tega območja. Spoznali so se s pastirskim življenjem v Drežnici, odkrivali skrivnosti prve svetovne vojne, spoznali gasilsko društvo iz Kobarida in gorske reševalce iz Tolmina. Z izdelovanjem raznih izdelkov so urili svoje ročne spretnosti, se učili preživetja in orientacije v naravi, preizkusili so svoje plezalske in plavalne spretnosti, predvsem pa so vsak trenutek na taboru uživali in se zabavali. Posebej čaroben je bil svet pravljic, v katerega jih je popeljala učiteljica **Mojca Miklavič Ivančič**.

TABORA MLADIH PLANINCEV V ORGANIZACIJI MLADINSKEGA ODSEKA PLANINSKEGA DRUŠTVA KOBARID*, ki so ga letos pripravili v Drežniških Ravnah, se je udeležilo 28 otrok.* ***Foto: arhiv društva***

Z nekaj besedami: vsak trenutek na taboru je bil poln radosti, smeha in sreče. In ta sreča ne sme zatoniti kot sonce v večernih urah. Vsi vodniki si želimo, da bi mladi vzljubili svet narave, njene lepote in njeno spokojnost. In če to dosežemo, nam ni žal truda, ki ga vlagamo. Ni prijetnejšega spoznanja kot to, da se otrok na razpotjih življenja odloči za pravo pot. Tako vsi vodniki z mislijo ostajamo skupaj z otroki in že kujemo načrte za prihodnost, ko se bomo ponovno srečali, se učili, uživali, se smejali in občudovali. Se vidimo torej na taboru 2010.

Bojana Pitamic, vodja tabora

žnostih postavitve sončnih elektrarn v tem delu občine.

Za našo občino je to velik projekt, saj so tudi v svetu sedaj trend alternativni viri energije. Hlevi v Breginjskem kotu so kriti z azbestno kritino in zelo velike površine, zato bi občina težko zbrala denar za njihovo menjavo. V okviru tega projekta pa smo zamenjali kritine, postavili bomo napredno sončno energijo, čez 14 let bomo dobili 20–25 odstotkov rente, nato pa bo sončna elektrarna prešla v našo last. Predvidevamo, da bo še obratovala s 60–70 odstotki začetne moči, v hlevih pa po drugi strani vidim še neko razvojno priložnost. Želel bi, da ostanejo v isti funkciji, kot so bili zgrajeni leta 1976, torej za kmetijstvo. Tu je drugače možna tudi postavitev raznih turističnih objektov ali manjših industrijskih – več možnosti se odpre, če je streha nad glavo. Kritine na javnih zgradbah smo sicer povsod zamenjali, manjka le še ***Podružnična šola Breginj***, kjer bomo menjavo poskusili financirati skozi ta projekt, sicer pa imamo zanjo zagotovljena sredstva v občinskem proračunu.

Kako se na kobariški občini soočate z gospodarsko krizo?

Takoj po novem letu sem obiskal vsa podjetja v Posočju, v katerih so zaposleni naši občani. Po razgovorih z direktorji sem ugotovil, da sicer imajo izpad dohodka, vendar ne načrtujejo večjih odpuščanj. Skozi vse leto spremljam situacijo in smo tudi dogovorjeni, da me obvestijo, če bo prišlo do tega, da bi lahko občina intenzivno pristopila k pomoči. Mi smo sicer s prijavami na razpis za sofinanciranje javnih del že povečali število javnih delavcev za štiri. Imeli smo tudi sestanek z majhnimi podjetnik in bankirji. Povedali so, da problemi so in da ni tako pozitivno kot včasih, vendar da bodo poskušali to prebroditi. Sedaj jeseni načrtujemo sestanek ponoviti. V proračunu imamo zagotovljena interventna sredstva, ki jih lahko po potrebi z rebalansom tudi povečamo, vendar tega samoiniciativno ne bomo sprožili, saj gre nenazadnje v tem primeru za stvar države. Mi smo tu za pomoč pri premagovanju tiste zares hude krize. Smo povezani z ***Rdečim križem***, ***Karitasom*** in drugimi nevladnimi organizacijami, da nas obveščajo v primeru velikih težav, ampak zaenkrat ni potrebe.

Kakšni so vaši načrti za bližnjo prihodnost?

Pripravljamo zadnji proračun v tem mandatu za leto 2010, zbiramo pobude iz krajevnih skupnosti. Še vedno je odprt razpis za regionalni razvoj, kjer smo v predprijavi prijavili investicijo dislocirane enote ***Doma upokojencev Podbrdo*** v višini približno 1,2 milijona evrov, 85 odstotkov pa bi bilo nepovratnih sredstev. Od direktorice doma **Ines Krajnik** imamo pozitivno soglasje, sedaj glede objekta nekdanje policijske postaje poteka postopek prenosa lastništva. Predvideva se, da bi bilo tukaj 30–40 ležišč, razmišljamo tudi, kako ustvariti sinergijo med domom in bližnjo šolo (predvsem kuhinjo). S tem, ko bi bila tu enota doma upokojencev, bi veliko bolj prešla v svojo funkcijo tudi varovana stanovanja v Kobaridu, saj bi tudi ti varovanci dobili svojo oskrbo, ki je sedaj nimajo. Trenutno že zbiramo prednačrte, da vidimo, kako bi projekti zgledali, in če bodo prenosi lastništva potekali brez zapletov, računamo, da bi prihodnje leto poleti odprli gradbišče in z investicijo zaključili v enem letu. Sicer pa smo se prijavili na razpis, da bi v istih prostorih imeli tudi dnevno oskrbo starejših občanov, in mislim, da bi to pomenilo lepo možnost, da bi naši občani čim več časa uživali sadove svojega dela čim bližje.

Kaj menite o izboru letošnjih občinskih nagrajencev?

Vsem nagrajencem čestitam, osebno pa se v izbor in delo ***Komisije za podeljevanje priznanj in nagrad*** ne vmešavam. Vsak, ki je bil izbran, je do nagrade gotovo upravičen, saj je moral iti skozi sito občinske komisije.

Kaj bi vašim občanom zaželeli ob občinskem prazniku?

Vsem občanom in občankam – najmlajšim, mladim in starejšim – čestitam ob občinskem prazniku in jim želim, da bi v sebi čutili pripadnost svojemu okolju, da bi se skupaj zavzemali za lepši jutri, da bi nam ne zatajilo zdravje in da bi se razumeli med seboj, kajti tako tudi rezultati dela ne bodo izostali. Zahvaljujem se občinski upravi, občinskim svetnikom in svetnicam, našim zavodom in izvajalcem, ki so delali investicije po občini, tudi novinarjem, da smo skupaj dobro delali še eno leto.

Pogovor pripravila: Špela Kranjc

Smo leta 2009 in še vedno govorimo slovensko

Zgornje Posočje (oziroma natančneje občina Kobarid) je letos prvič gostilo državno slovesnost ob vrnitvi Primorske k matični domovini. Predlog za to, da letošnjo počastitev državnega praznika izvedemo v Posočju, so pristojnim državnim institucijam že februarja podali člani ***Posoškega kolegija***. Kot so ga utemeljili, *"je bilo Posočje po drugi svetovni vojni razdeljeno na coni A in B, del Posočja pa je bil k matični domovini priključen šele 15. septembra 1947. Počastitev državnega praznika bi zato bila priznanje tisočim, ki so trpeli, se borili in žrtvovali svoja življenja za to, da danes Posočje sodi v okvir RS"*. Obenem pa lahko Posočje simbolično

Utrinki

V VRTCU PODBRDO TUDI NAJMLAJŠI

Podbrdo – Kot vsako leto je tudi letos ***Vrtec Podbrdo*** 1. septembra z velikim pričakovanjem odprl svoja vrata. Tokrat je bilo to pričakovanje še nekoliko večje, saj z letošnjim šolskim letom medse sprejemamo tudi najmlajše otroke, torej od prvega leta starosti dalje. V ta namen smo pripredili igralnico in garderobo (umivalniki, previjalne mize). Zaenkrat vrtec obiskuje 14 nadobudnežev, ki so si za letošnje šolsko leto nadeli ime *Žogice Nogice.* Otroci so stari od tri do šest let, vendar upamo, da se nam bo med letom pridružil še kakšen, tudi mlajši otrok.

Poleg kombiniranega oddelka je novost tudi dnevno varstvo. Starši lahko petkrat v letu brezplačno pripeljejo svojega otroka v vrtec. Pogoja za varstvo sta predhodni dogovor s strokovnimi delavkami in zdravstveno spričevalo otroka. Za otroke, ki ne obiskujejo vrtca, so že nekaj let dobro utečene ure pravljic, ki jih organiziramo enkrat mesečno. Poleg tega bomo za te otroke v pomladnih mesecih znova pripravili igralne urice, ki bodo potekale ob petkih dopoldne.

Vse omenjeno pripravljamo zato, da bi pridobili več otrok, kajti še vedno menimo, da se starši premalo zavedajo prednosti vrtca. Veščine, ki jih otroci pridobijo v vrtcu (socialni stiki, samostojnost …), pri starši težje osvojijo ali pa jih celo ne morejo. Žal je velikokrat tudi finančna plat vzrok, da starši svojih otrok v vrtec ne vpišejo. Upamo, da bo takih primerov čim manj.

Laura Brovč

UČENCI SO NAVDUŠENI NAD NOVIMI IGRALI

Volče – V ***Podružnični šoli Antona Majnika Volče*** smo maja letos praznovali 30 let delovanja. Ob tej priložnosti smo na šoli izvedli kulturno prireditev, nekateri starši pa so organizirali bogat srečelov. Denar, ki se je nabral s prodajo srečk, smo namenili nakupu zunanjih igral za učence. Velik delež sredstev za nakup je prispevala tudi naša šola, kljub temu pa je bilo denarja še vedno premalo. Pobudo je zato prevzela predstavnica svet

PRED PODRUŽNIČNO ŠOLO V VOLČAH *so učencem konec avgusta postavili nova zunanja igrala.* ***Foto: arhiv šole***

ta staršev **Nevenka Mermolja** in poiskala pomoč pri nekaterih donatorjih.

Igrala so od konca avgusta postavljena, učenci pa super zadovoljni.

Barbara Štulc

BOGATA JESEN V PGD PODBRDO

Podbrdo – Letošnjo jesen je v ***Prostovoljnem gasilskem društvu*** (PGD) ***Podbrdo*** izredno pestro. Ekipa starejših pionirjev, ki je zasedla prvo mesto na občinskem in drugo na regijskem tekmovanju v gasilski orientaciji, se je 12. septembra udeležila državnega tekmovanja na Brdu pri Kranju. Čeprav so se uvrstili v drugi del lestvice, so dobili veliko novih izkušenj za nadaljnje delo. Ista ekipa pionirjev v sestavi **Martin Kenda** in **Andrej Kenda** ter **Patrik Poljanec** in **Štefan Poljanec** se je 3. oktobra na občinskem gasilskem kvizu na Kneži skupaj z mentorjema **Zdenkom Droletom** in **Petrom Dakskoblerjem**

povežemo tudi z Benečijo in Rezijo, kjer prav sedaj naši rojaki bijejo bitko za ohranitev slovenskega jezika in kulture. In prav z zamejstvom sta kulturno-umetniški program proslave deloma povezala scenarist **Zdravko Duša** in režiser **Marjan Bevk**, oba domačina iz Posočja. Prireditev sta tako povezovala zamejka **Cecilija Blazutič** iz Rezije in Bovčan **Jernej Cuder**, na velikem odru v kobariški športni dvorani pa je nastopila množica posoških, primorskih in zamejskih ustvarjalcev: **Lara Baruca**, **Silva Čušin**, **Alida Bevk**, **Bine Matoh**, **Peter Della Bianca**, **Klemen Kotar**, ***Beneške korenine Evolution***, ***Pihalni orkester Tolmin***, ***Združeni zbori Posočja*** ter mladi člani ***Kulturnega društva Čedrmac*** in ***Kulturne akcije TIGR***.

Posebno mesto med nastopajočimi je imela 99-letna Bovčanka **Darinka Kravanja**, ki je pred nabito polno dvorano pripovedovala zgodbo o majhni deščici, ki jo je njen mož pri obnovi hiše skril v tla in so jo odkrili šele pri rušenju stavbe v 80. letih. Na deščici je bil napis: *"Zgrajeno leta 1933. Po 15-letni okupaciji Italijanov govorimo še slovensko."* Prav od tu je izvirala rdeča nit tokratne proslave ... *še vedno govorimo slovensko*, ki je ponudila sprehod skozi čas od leta 1938, ko je bil v Kobaridu načrtovan atentat na Mussolinija, do odhoda zavezniških sil in priključitve Primorske k matični domovini leta 1947 ter od revolucionarnega leta 1968, padca meje med Slovenijo in Italijo in končno do sodobnega časa, ko se je treba kljub vsemu za slovenščino še vedno bojevati.

OSREDNJA DRŽAVNA SLOVESNOST OB VRNITVI PRIMORSKE K MATIČNI DOMOVINI *je bila letos v Zgornjem Posočju. Kulturno-umetniški program, ki sta ga zasnovala* **Zdravko Duša** *in* **Marjan Bevk**, *je sooblikovala množica posoških in primorskih nastopajočih, rdeča nit prireditve pa je bil stavek ... še vedno govorimo slovensko.*

Slavnostni govornik na letošnji državni slovesnosti je bil premier **Borut Pahor**, tudi sam Primorec. *"Priključitev Primorske k Sloveniji, takrat Jugoslaviji, je bilo veliko dejanje, ki ga je bilo mogoče doseči le tako, ker je slovenska oziroma takrat jugoslovanska stran v diplomatskem boju lahko uveljavila svojo udeležbo v boju zoper nacistično Nemčijo in fašistično Italijo. In ta diplomatski boj ni bil lahak,"* je o dogodkih leta 1947 razmišljal Pahor. V času od Rapalske pogodbe leta 1920 do Pariške pogodbe leta 1947, torej dolgega četrt stoletja, Primorci po Pahorjevih besedah *"nismo bili svobodni niti v najbolj elementarnem smislu te besede"* in kot je dejal, je bil srd do fašistične oblasti enak pri delavcu, kmetu in kaplanu. *"To pojasnjuje enotnost Primorcev v boju zoper okupatorja."* Veliko pozornosti je Pahor v svojem govoru namenil primorski himni in občutkom, ki jih tukajšnji ljudje ob njej doživljajo: *"Ko slišimo takte Vstala Primorska, vstanemo tudi mi. Vstanemo vsi, ne glede na naše nazorsko prepričanje in ne glede na vse druge razlike med nami. Malo katera druga posebnost primorskega duha bolje ilustrira našo čvrsto pripadnost skupni identiteti, ki jo zelo iskreno čutimo. Ker je to ne samo v Sloveniji, temveč tudi daleč naokoli edinstveno, se je moralo za primorski narod zgoditi nekaj tako posebnega, da najmlajša generaciji čuti ob himni skoraj enako vznemirjenje kot njihovi očetje ali dedi. V bistvu je himna zgodovinsko izročilo upornosti, kljubovalnosti in enotnosti, ki se prenaša iz roda v rod."* S to himno se – tako Pahor – *"Primorci čutimo dolžniki vsemu tistemu in vsem tistim, ki so nam omogočili, da danes razmišljamo svobodno"*.

Kobariška športna dvorana je 14. septembra komaj zadržala ves primorski ponos, ki so ga izžarevali tako nastopajoči kot vabljeni gostje in drugi obiskovalci, prenesel pa se je tudi na Neprimorce. Številni pozitivni odzivi na slovesnost so bili dokaz, da se je primorskost začutila tudi širše navzven. In res ni bilo malo trenutkov na proslavi, ko se je naježila koža ...

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Utrinki

EKIPA PIONIRJEV PGD PODBRDO *v sestavi* **Martin *in* Andrej Kenda** *ter* **Patrik *in* Štefan Poljanec** *se je uvrstila na regijski gasilski kviz v Cerknem, na katerega se je pripravljala z mentorjema* **Petrom Dakskoblerjem** *in* **Zdenkom Droletom**. ***Foto: Alenka Zgaga***

veselila prvega mesta. Pripravlja se že na regijski kviz, ki bo 31. oktobra v Cerknem.

Člani društva so se 29. avgusta udeležili 8. tekmovanja v gasilsko tehničnih veščinah z gasilskimi vozili v Kobaridu in si med 15 ekipami priborili drugo mesto. 19. septembra so se s pokalom za prvo mesto vrnili s 5. Andrejevega memoriala v malem nogometu, ki ga je v Tolminu organiziralo tamkajšnje PGD. Premagali so sedem ekip. Dan kasneje so se na vaji v Rutu srečali z društvi iz zgornjega dela Baške grape. V začetku meseca požarne varnosti pa so 3. oktobra po dolgih letih v PGD Podbrdo organizirali nočno gasilsko vajo, ki jo je vodil **Jože Štendler**. O pripravah so bili obveščeni le poveljniki ***PGD Rut-Grant***, ***PGD Sorica***, ***PGD Grahovo*** in PGD Podbrdo. Gorela naj bi opuščena tovarna Bača v Podbrdu, obstajala pa je nevarnost razširitve požara na bližnjo bencinsko črpalko in stanovanjsko hišo. Namen skupne vaje je bil ugotoviti doseganje predpisanega odzivnega časa, preveriti brezhibnost delovanja gasilske opreme na terenu in medsebojno usklajenost. Poglobila je izmenjavo izkušenj med društvi, gasilci pa so poglobili znanje pri upravljanju z gasilsko opremo.

V društvu skrbijo tudi za družabno življenje, zato so se 11. oktobra z družinami odpravili na pohod na Temljinsko planino, nato pa nadaljevali druženje v gasilskem domu v Podbrdu.

Olga Zgaga

OB 110-LETNICI USTANOVITVE TUDI NOVO VOZILO

Srpenica – ***Prostovoljno gasilsko društvo*** (PGD) ***Srpenica*** je 12. septembra obeležilo 110. obletnico ustanovitve. PGD Srpenica je bilo na pobudo **Andreja Trebšeta** namreč ustanovljeno konec leta 1899, čeprav so gasilci delovali že prej. Že od takrat srpeniški gasilci pokrivajo vasi Srpenica, Žaga in Log Čezsoški.

V obdobju do prve svetovne vojne so večkrat posredovali pri gašenju hiš in naselij, saj so bile hiše takrat krite še s slamo. Tako je leta 1902 pogorel spodnji del Srpenice, v Bovcu je naslednje leto pogorelo 70 hiš, dve leti kasneje pa je na pogorelo 17 hiš v zgornjem delu Srpenice. Po koncu prve svetovne vojne je društvo delovalo do leta 1928, nato so se priključili ***PGD Bovec***, leta 1948 pa so spet obnovili svoje društvo. Tako so delovali do leta 1973, ko so ga ukinili in je delovala le ***gasilska enota TKK Srpenica***, ponovno pa so PGD Sr- ▶

Občina Tolmin

Občinski prostorski akti gradnji ne nasprotujejo

Že v prejšnji številki ***EPIcentra*** smo poročali o nestrinjanju stanovalcev na Lavričevi ulici z načrtovano gradnjo dveh večstanovanjskih objektov s skupno 48 stanovanji, ki jih investitor ***Gorica Leasing*** namerava postaviti na mestu nekdanje čevljarske tovarne Jelen oziroma Planika. Prav tako se z novogradnjo z 20 stanovanji podjetja ***Vizing*** ne strinjajo stanovalci na Kosovelovi ulici, tako da se je v obeh primerih izoblikovala civilna iniciativa. Predvsem stanovalce moti prevelika višina stavb, na Lavričevi ulici pa tudi prometna preobremenjenost. ***Občina Tolmin*** je zato prevzela vlogo mediatorja med obema civilnima iniciativama in investitorjema, odnos z občani, ki jih projekta zadevata, pa je po mnenju župana **Uroša Brežana** zelo korekten in razumevanje obojestransko. *"Želim si, da bi v Tolminu čim prej dobili nova stanovanja, a se zavedam, da bo treba v njihovi okolici poskrbeti za to, da bodo razmere za življenje tako sedanjih kot novih stanovalcev primerne,"* je dejal Brežan.

NOV STANOVANJSKI BLOK NAJ BI GRADILI NA KOSOVELOVI ULICI *– Civilno iniciativo stanovalcev okoliških blokov tako kot tiste na Lavričevi moti prevelika višina načrtovane gradnje.*

Upravna enota (UE) ***Tolmin***, ki je od investitorjev prejela vlogi za pridobitev gradbenega dovoljenja, je zaradi nastale situacije še pred izdajo dovoljenj Občino Tolmin prosila za razlago skladnosti novogradenj z njenimi prostorskimi akti. Pogoji in merila za posege v prostoru občine Tolmin so določeni v *Odloku o prostorskih ureditvenih pogojih (PUP) v občini Tolmin*. Ta stanovanjsko gradnjo (tudi večstanovanjske hiše) usmerja predvsem v centralna naselja, ureditvena območja naselij v okviru stavbnih zemljišč. Pri lociranju novih objektov pa je treba težiti k temu, da so čim manj vizualno-krajinsko izpostavljeni, da čim manj posegajo v terenske danosti, sledijo značilnim zazidalnim linijam obstoječih objektov, izboljšujejo prostorsko podobo grajenega in ne zmanjšujejo prometne varnosti na območju.

Kot je povedal župan Uroš Brežan, *"je občinska strokovna služba oddelka za okolje in prostor pripravila obvezno razlago, ki jo je odbor za okolje in prostor potrdil ter sprejel dodaten sklep, da naj investitorja, obe civilni iniciativi in župan nadaljujemo dialog, da pridemo do čim boljših rešitev"*. Obvezna razlaga navaja, da sta obe obravnavani zemljišči v veljavnem prostorskem aktu opredelje-

Utrinki

▶ penica, ki ima danes 89 članov, obnovili leta 1988. Pred desetimi leti je **Ksenija Krivec**, ena izmed 26 ženskih predstavnic društva, izdala knjigo o njegovem delovanju. V zadnjem času so namreč zelo aktivni, saj so opravili veliko prostovoljnega dela pri odpravi posledic obeh potresov, plazu v Logu pod Mangartom, poplav v Železnikih ter gašenju številnih visokogorskih in drugih požarov. Na srečo v zadnjem obdobju ne beležijo veliko požarov v urbanem okolju.

Obiskovalci slovesnosti ob jubileju so si lahko fotografije teh delovnih akcij ogledali v gasilskem domu na razstavi, ki je prikazovala delovanje društva v zadnjih desetih letih. Ogledu razstave, ki sta jo pripravila Ksenija Krivec in **Edi Mendot**, je sledil glavni del prireditve. Zbrane je nagovoril predsednik PGD Srpenica **Emil Trebše**, ki je predstavil zgodovino društva in uspehe zadnjih desetih let, **Branko Dervodel**, namestnik generalnega direktorja Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR), pa je gasilcem najprej čestital, pohvalil njihovo delo nasploh ter obljubil še naprej dobro sodelovanje z URSZR.

OB PRAZNOVANJU 110. OBLETNICE USTANOVITVE PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA SRPENICA *so slovesno predali namenu tudi novo vozilo, ki se je izkazalo kot funkcionalno dovršeno in zelo uporabno tudi na našem območju. Denar zanj sta poleg društva prispevali še* ***Gasilska zveza Bovec*** *in* ***Občina Bovec****.*

Za njim je bovški župan **Danijel Krivec**, sicer tudi član društva, poudaril, da so *"gasilci nepogrešljiv člen delovanja v lokalni skupnosti in da je bila pravilna odločitev, da se je ustanovila* ***Gasilska zveza*** *(GZ)* ***Bovec****, ki uspešno povezuje tri gasilska društva"*.

Za pester kulturni program je poskrbela glasbena skupina ***Dednina***, ki je s svojimi etnološkimi glasbenimi točkami popestrila proslavo. Najzaslužnejšim članom in posameznim organizacijam je regijski poveljnik in član upravnega odbora GZ Slovenije **Marjan Stres** podelil republiška odlikovanja, direktor izpostave URSZR Nova Gorica **Samo Kosmač** je PGD Srpenica podelil tudi plaketo GZ Slovenije in srebrni znak ***Civilne zaščite***, sami pa so podelili jubilejne plakete tistim, ki so največ prispevali za dobro opremljenost in sodelovanje z društvom.

Na koncu prireditve je Krivec slovesno predal ključe novega gasilskega vozila VW kombi GV-1 poveljniku PGD Srpenica **Marku Trebšetu**. Vozilo je blagoslovil bovški župnik **Vilijem Čušin**, trak pa sva slavnostno prerezala poveljnik GZ Bovec **Miro Bozja** in Krivec. Vozilo, vredno več kot 70.000 evrov, je nova pridobitev in zamenjava starega kombija, ki so ga dobili kot darilo od prijateljskega gasilskega društva iz Avstrije. Petino sredstev za nabavo novega vozila je prispevalo društvo samo, preostalo pa sta zagotovili GZ Bovec in ***Občina Bovec***. Nazadnje so v vaji prikazali zmogljivost vozila, ki se je izkazalo kot funkcionalno dovršeno in zelo uporabno tudi na našem območju. Po končani proslavi so obiskovalci ob zvokih ansambla ***Pr'jatli*** in s pokušino domačih specialitet nadaljevali slavje še v večernih urah.

Besedilo in foto: Miro Bozja

ni kot stavbni zemljišči, pristojni pa tudi opozarjajo na to, da bi bilo zaradi zadostitve določilom odloka v obeh primerih načrtovane objekte smiselno višinsko uskladiti z okoliškimi zgradbami. Za nov objekt na Kosovelovi ulici menijo, da bi bilo dobro tako tlorisno zasnovo kot oblikovanje fasad uskladiti z značilnim oblikovanjem okoliških stavb. Sklepa, da načrtovane gradnje na Lavričevi in Kosovelovi ulici niso v nasprotju z občinskimi prostorskimi ureditvenimi pogoji oziroma PUP-i, je 8. oktobra potrdil tudi ***Občinski svet Občine Tolmin***.

Razprava je bila po Brežanovih besedah zelo odprta in strpna. Tako svetniki kot tudi na sejo vabljeni predstavniki civilnih iniciativ so imeli možnost povedati svoje mnenje. *"Mislim, da so svetniki zelo dobro pretehtali vse nasprotujoče si argumente in sprejeli modro odločitev. Razlago smo že poslali na UE in pričakujem, da se bodo postopki za izdajo gradbenega dovoljenja sedaj nadaljevali,"* zaključuje Brežan.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Voznike bo varovala galerija

Na cesti med Mostom na Soči in Tolminom, pod zavarovanim območjem pobočja naravnega spomenika Geološke plasti pri Ključu, že potekajo gradbena dela. Na nevarnem odseku, kjer je v preteklosti zaradi padajočega kamenja že prihajalo tudi do nesreč, bo zrasla galerija, finančno breme pa bo država omilila s sredstvi iz ***Evropskega sklada za regionalni razvoj***. *"Ocenjena vrednost celotne investicije, vštevši vsa pripravljalna dela, projektno dokumentacijo, odkupe zemljišč in vsa ostala predhodna dela je ocenjena na 2,58 milijona evrov, sama gradnja pa je vredna 2,14 milijona evrov, od česar bo iz evropskih sredstev predvidoma pokrito 1,8 milijona evrov,"* je ob predstavitvi projekta konec septembra v Tolminu povedala **Irena Zore Willenpart** z Direkcije RS za ceste (DRSC).

Rekonstrukcija ceste je predvidena v dolžni 330 metrov. Galerija v dolžini 120 metrov in širini 11 metrov ne bo poškodovala zavarovanih plasti volčanskega apnenca, objekt pa naj bi z uporabo avtohtonega materiala sovpadal z okoljem. Kot je pojasnil tolminski župan **Uroš Brežan**, bo nova pridobitev bistveno izboljšala prometno varnost, skupaj z objektom pa bodo uredili tudi pešpot in kolesarsko stezo ob Soči, čeprav zaenkrat samo ob galeriji.

Pogodba za gradnjo galerije je bila z izvajalcem del ***Primorje Ajdovščina*** in s partnerjema ***Cestnim podjetjem Nova Gorica*** in ***Zidgradom Idrija*** podpisana konec avgusta, rok za dokončanje del pa je 18 mesecev. Kot pojasnjuje direktor DRSC **Gregor Ficko**, je razpis potekal brez težav, prav tako pričakuje, da do zamud pri izgradnji ne bo prihajalo oziroma bodo dela končna *"če bo možno tudi pred*

RAZPIS ZA NEPROFITNA STANOVANJA

Občina Tolmin s 30. oktobrom objavlja *Razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem*. Rok za oddajo vlog je 10. december, celotno besedilo razpisa pa najdete na 35. strani tokratne številke ***EPIcentra***.

***PROMET OB GRADBIŠČU GALERIJE POD KLJUČEM ZAENKRAT POTEKA IZMENIČNO ENOSMERNO**, v prihodnjem letu pa bo cesta predvidoma tri mesece zaprta. Objekt bo izboljšal prometno varnost na cesti Most na Soči–Tolmin, saj je voznike do sedaj ogrožalo padajoče kamenje. Pogodba z gradbinci je bila podpisana konec avgusta, dela pa naj bi se zaključila v roku 18 mesecev.*

Utrinki

NA PRAZNIK SV. LAMBERTA BLAGOSLOVILI NOVO GASILSKO VOZILO

Rut – 19. septembra so v Rutu praznovali sv. Lamberta, domačega zavetnika. Župnik z Grahovega ob Bači **Evgen Gantar** je daroval mašo, ki so jo s petjem obogatile domače pevke in **Marjetka Popovski** iz Izole, ki sicer izhaja iz te vasice. Prisostvovali so tudi domači in povabljeni gasilci v svečanih uniformah in s prapori. Dan je bil namreč tudi njihov praznik, saj so na slovesnosti, ki je sledila, predstavili novo gasilsko vozilo Ford Ranger 4 x 4 2.3 TDI. Najprej ga je župnik Gantar blagoslovil, nato pa je predsednik Prostovoljnega gasilskega društva (PGD) Rut-Grant **Roman Štendler** simbolično predal ključe poveljniku društva **Mateju Droletu**. Vozilo je nadgradilo izolsko podjetje ***REA***. Sodi v kategorijo manjših poveljniških vozil, v katerem je prostora za pet gasilcev. Dodana mu je še motorna črpalka Johstadt, ki so jo kupili lansko leto, in oprema za trodelni napad.

V imenu vseh 36 članov društva je Štendler vsem, ki so pomagali pri izpeljavi projekta, izrazil zahvalo. Kar

OB RUTARSKEM VAŠKEM PRAZNIKU** so člani in članice domačega **Prostovoljnega gasilskega društva Rut-Grant** predstavili novo gasilsko vozilo. **Foto: Lea Štendler

64 % sredstev je prispevala ***Občina Tolmin*** prek ***Gasilske zveze*** (GZ) ***Tolmin***. K ostalim 36 % zneska, ki jih je zbralo društvo, pa je velik delež primaknilo domače podjetje ***Rut***, katerega direktor **Valentin Maver** je bil akciji še posebej naklonjen. Prizadevanja ***PGD Rut-Grant*** pri izpeljavi akcije sta pohvalila tudi predsednik GZ Tolmin **Aleš Poljak** in njen poveljnik **Jože Dakskobler**, prireditve pa se je udeležil tudi visoki gasilski častnik II. stopnje **Viktor Kavčič**.

Bogato dogajanje je povezovala **Mojca Jurkovič**. Zapele so ***Rutarske pevke*** in ***Lovski pevski zbor Škofja Loka***, najbolj pa je obiskovalce navdušila ljubiteljska pevka ljudskih pesmi **Marjetka Popovski**, ki je ob spremljavi kitare izvedla kar majhen koncert. Organizatorja praznika, ***Krajevna skupnost Rut-Grant*** in PGD Rut-Grant, sta poskrbela tudi za prijetno druženje. Topel zgodnjejesenski večer so napolnili zvoki ansambla ***Replay***, obiskovalce pa sta zvabila na plesišče glavna gosta večera **Korado** in **Brendi**.

Olga Zgaga

NEKOČ TELEFERIKA, DANES MOBITEL

Planina Pretovč – Tradicionalne slovesnosti 22. avgusta pri madžarski kapeli na planini Pretovč, ki jo vsako leto organizira ***Društvo Peski*** so se poleg številnih ljubiteljev planin udeležili ugledni gostje s češkega, z madžarskega, avstrijskega, nemškega in italijanskega veleposlaništva ter predstavniki treh posoških občin. Častno stražo ob spominski plošči pred vhodom v kaverno z oltarjem so postavili pripadniki gardnega bataljona ***Slovenske vojske***, češki zbiralci ostalin in zgodb iz prve svetovne vojne pa so se predstavili v uniformah vseh rodov čeških vojakov, ki so se bojevali na soški fronti. Po slavnostnih govorih bovškega župana in poslanca v Državnem zboru **Danijela Krivca** in če- ▶

pogodbenim rokom". Promet na cesti trenutno poteka izmenično enosmerno, predvidene so tudi krajše popolne zapore (do 15 minut), v prihodnjem letu pa bodo morali vozniki uporabljati cesto prek Ušnika. *"Daljša popolna zapora ceste je predvidena za čas treh mesecev, in sicer enkrat v obdobju od januarja do junija 2010. Točen termin popolne zapore bo znan naknadno,"* so pojasnili na DRSC.

Gradnja galerije pod Ključem je eden izmed treh projektov v občini Tolmin na tako imenovani četrti razvojni osi, saj je denar predviden še za tolminsko obvoznico in posodobitev ceste Bača–Dolenja Trebuša.

Cestna gradbena dela lahko po zagotovilih DRSC kmalu pričakujejo tudi v Podbrdu. Kot je pojasnil Ficko, je prišlo do zastoja pri nadaljevanju obnove glavne ceste zaradi dolgotrajnega usklajevanja projektne dokumentacije z ***Agencijo RS za okolje***, saj je bilo potrebno dobiti soglasja zaradi bližine vodotoka. Dela na 400 metrov dolgem odseku naj bi se začela po koncu zime.

Besedilo in foto: Jerneja Kos

Nova avtobusna postaja v Gabrjah

V Gabrjah so konec septembra slovesno odprli novo avtobusno postajališče, skupno vredno več kot 22.000 evrov. ***KS Dolje-Gabrje*** je od tega 10.700 evrov prejela na letošnjem občinskem razpisu za krajevne skupnosti. ***Občina Tolmin*** je tak razpis sicer prvič objavila že leta 2003, do letos pa so objavili že sedem razpisov za projekte krajevnih skupnosti. Prek zadnjega razpisa so krajevnim skupnostim skupno razdelili 235.000 evrov, ravno tolikšen znesek pa je v proračunu predviden za razpis za leto 2010.

***ZA NOVO LIČNO ZGRAJENO AVTOBUSNO POSTAJO**, vredno več kot 22.000 evrov, so domačini pod vodstvom* **Ludvika Pavšiča** *opravili več kot 700 ur prostovoljnega dela.*

KS Dolje-Gabrje je del denarja, ki so ga prejeli od tolminske občine, dopolnila s svojimi sredstvi, predvsem pa so do novega avtobusnega postajališča prišli z okoli 700 urami prostovoljnega dela. Vodja projekta, ki je opravil tudi največ delovnih ur, je bil domačin **Ludvik Pavšič**, po najboljših močeh pa so mu pomagali tudi ostali krajani. *"Za novo avtobusno postajo so najbolj zaslužni prav krajani sami, ki so prijeli za delo in opravili veliko prostovoljnih delovnih ur, in seveda vodstvo s predsednikom* **Igorjem Lebanom** *na čelu, ki je vse to organiziral in žrtvoval veliko svojega časa in tudi ˝živcev˝,"* je delovne domačine pohvalil tolminski župan **Uroš Brežan**.

V znesek 22.000 evrov sicer ni vključen nakup zemljišča, ki ga Občina Tolmin ureja posebej. Kot poudarja Brežan, je *"takih primerov, ko si občina želi urediti avtobusna postajališča v občini, še nekaj, vendar pa imajo veliko težav z lastniki, ki niso pripravljeni prodati zemljišč"*. S tem v Gabrjah sicer niso imeli problemov, saj je lastnik **Janko Gaberščček** znal prisluhniti interesu vaščanov in svoje zemljišče namenil za avtobusno postajo. Tako so julija letos že lahko začeli z deli, ki so jih zaključili sredi septembra, ko so tudi slavnostno odprli novo postajališče. Otvoritve so se udeležili domačini, ki so pripravili kratek program, s čimer so se želeli zahvaliti vsem, ki so kakorkoli pripomogli k novi avtobusni postaji. Kot je na otvoritvi povedal župan Brežan, je *"KS Dolje-Gabrje ena najuspešnejših krajevnih skupnosti v občini, če za merilo vzamemo število in tudi obseg projektov, ki jih je izpeljala v zadnjih letih"*.

Prav letos maja so namreč v Doljah otvorili športno igrišče, vredno skoraj 67.000 evrov, v Gabrjah pa so že pridobili zemljišče za travnato igrišče, ki ga nameravajo zgraditi v prihodnosti. Poleg tega so v Gabrjah letos spomladi obnovili vodovodni sistem, ki že od leta 1948 oskrbuje okoli sto vaščanov, pripravljajo pa se tudi na organizacijo *5. srečanja vasi Gab(e)rje*. Lep vtis bo ob prihodu Gabrcev iz vse Slovenije gotovo pustila tudi nova avtobusna postaja, zgrajena iz kamna in lesa. Prav táko so že pred dvema letoma dokončali tudi v Doljah. Kot je poudaril Brežan, sta *"avtobusni postajališči v Doljah in Gabrjah lično oblikovana objekta, zato jih bo najbrž za model vzela še kakšna krajevna skupnost"*.

Besedilo in foto: Mariša Bizjak

Utrinki

ške veleposlanice **Ivane Hlavsove** je koprski škof **Metod Pirih** ob somaševanju prisotnih duhovnikov daroval mašo za vse, ki so v obeh vojnah padli na pobočju krnskega pogorja – ne glede na to, na kateri strani so izgubili svoja mlada življenja.

Aktivnost članov Društva Peski pa se niso končale na planini Pretovč. Po dolgoletnih naporih in garaškemu delu sredi krnskega pogorja so na Peskih opravili še zaključna dela pri obnovi spominske piramide in montaži reprodukcije bronaste plošče na spomeniku, ki so jo neznani zbiratelji in prodajalci kovin med obema vojnama odstranili in najverjetneje prodali na odpadu. S finančno podporo ***Ministrstva za kulturo*** in vztrajnim delom so v 4. oktobra slovesno kronali uspešno zaključena dela. Več kot uro pred napovedanim odkritjem plošče in obnovljene piramide so na Peske iz vseh mogočih strani in vrhov prihajali planinci in vztrajni pohodniki, da bi počastili spomin na padle in s svojo prisotnostjo nagradili trud zagnanih

***UDELEŽENCI SLOVESNOSTI OB ODKRITJU PLOŠČE IN OBNOVLJENE PIRAMIDE NA PESKIH** so morali biti še posebej zbrani, saj jih je slavnostni govornik nagovoril kar prek mobilnega telefona.*

članov društva. Ob napovedanem času sta se med organizatorji pojavila rahel nemir in nervoza, saj napovedanih slavnostnega govornika in vojaškega kurata, ki naj bi spomenik blagoslovil, ni bilo od nikoder, čeprav sta pravočasno krenila na pot pod Krn. Na presenečenje vseh je starosta društva Peski **Stanko Jermol** z mobitelom v visoko dvignjeni roki nekaj deset veselih in dobrovoljnih, zbranih ob spomeniku, po vojaško sklical v tesen polkrog ob piramidi. *"Takrat teleferika, danes mobitel,"* je nekdo hudomušno pripomnil.

Iz telefonskega zvočnika se je zaslišal razločen glas slavnostnega govornika **Silva Gaberščka**, ki je rahlo razočaran sporočil, da so zgrešili pot na Peske in dogajanje ob piramidi opazujejo z vrha Škofiča. Da zbrani na prihod ne bi čakali še uro ali dve, saj so meglice že napovedovale popoldanski dež, so v strogi tišini prisluhnili izbranim besedam govornika. Ta jih je le občasno prekinil s *"halo, me slišite?"*, Jermol pa je odgovarjal z *"govori, te slišimo"*. Da bo ostal dogodek na Peskih nepozabljen, je poskrbel še vojaški kurat **Milan Pregelj**, ki je prek mobitela visoko s Škofiča blagoslovil novo ploščo in obnovljeno piramido. Kasneje je ob srečanju pripomnil le, so bili vrh hriba prisiljeni k daljši zbranosti ob poslušanju himne, ki jo je pri spomeniku odigral trobentač, saj so jo najprej poslušali prek mobitela, hip kasneje pa je zvok trobente do njih prispel še po zraku. Za blagoslov pa je hudomušno odgovoril, da so šle njegove besede najprej do neba in od tam do zbranih pri spomeniku.

Besedilo in foto: Pavel Četrtič

Rož'ce z okusom

Na Posoškem razvojnem centru smo letos izpeljali 120-urni izobraževalni program o zeliščih. Nekatere udeleženke so se odločile s programom nadaljevati v okviru študijske skupine, da bi pridobljena znanja posredovale tudi širši javnosti. Čeprav je izobraževalni program poleg poznavanja posameznih zeli obsegal tudi širok spekter raznovrstnih pripravkov (čajne mešanice, sirupe, sokove, olja, kise, tinkture, mazila, obkladke, kozmetiko itd.), smo se odločile, da še pred zimo širši javnosti posredujemo predvsem tisti delček vsebin, ki vam bodo pomagale pri krepitvi imunskega sistema. S primernim življenjskim slogom (zdravo prehrano, redno telesno vadbo, dovolj spanja, izogibanje različnim nezdravim razvadam itd.) se okužbam lahko marsikdaj izognemo.

Opisi in izbori v prilogi prav gotovo odražajo naš osebni odnos do zelišč, ki izhaja iz trenutnega znanja, izkušenj pri lajšanju lastnih in družinskih zdravstvenih težav, uporabi pri kuhi, kozmetiki itd. Zato smo za vse tiste, ki bi se radi podali na pot raziskovanja zdravilnih rastlin, sestavile tudi seznam literature, ki vam bo služil kot odskočna deska v svet zeliščarstva.

Udeleženke študijskega krožka Marica Bavdaž, Ester Komar, Karmen Likar, Jožica Loncner, Vlasta Rejec, Valentina Zagrajšek in mentorica Patricija Rejec

Z zelišči krepimo imunski sistem

Ljudje po zdravilnih rastlinah posegamo predvsem zato, ker so naravnega izvora in ker verjamemo, da so prav zato povsem varne. Bralke in bralce bi tako že na začetku opozorile, da tudi pretirano uživanje teh rastlin lahko privede do predoziranja in pojava škodljivih učinkov na telo. Še večja previdnost je potrebna takrat, ko jih kombiniramo s sintetičnimi zdravili, ki nam jih je predpisal zdravnik. Za preventivo in samozdravljenje smemo tako uporabljati le preverjena zelišča, predvsem pa tista, ki imajo blage učinke, tako da tudi po daljšem jemanju ne povzročajo stranskih učinkov. Pri tem nam je lahko v pomoč *Pravilnik o razvrstitvi zdravilnih zelišč* (Ur. l. RS, št. 103/2008), ki je dosegljiv tudi na spletnih straneh. Po tem pravilniku so zdravilne rastline razvrščene v štiri kategorije: • H – rastline, ki se lahko uporabljajo tudi kot živila, • Z – zdravilo, ki se izdaja brez recepta, • ZR – zdravilo, ki se izdaja le na recept, • ND – uporaba zaradi akutne ali kronične strupenosti ni dovoljena.

V prilogi smo za vas pripravile izbor tistih zeliščnih pripravkov (iz kategorij H in Z), ki povsem blagodejno vplivajo na krepitev našega imunskega sistema.

Opozoriti je treba tudi na posebnosti pri uporabi eteričnih pripravkov, katerih olja učinkujejo zelo različno: protivnetno, pomirjevalno, poživljajoče itd. In čeprav posamezna zelišča, iz katerih so pripravljena eterična olja, sodijo v prvi dve kategoriji, moramo posebno natančno upoštevati navodila za uporabo – še posebej nosečnice. Zeliščni pripravki so v polni meri koristni samo, če uporabljamo kakovostna zelišča – taka, ki so rasla na zdravih tleh, so bila pravilno pridelana, nabrana in posušena ter so tudi pravilno shranjena. Velikokrat se ljudje sprašujejo, koliko časa so posušena zelišča uporabna. Prisegamo na pravilo, da je suha zelišča treba zamenjati vsako sezono, saj zaradi številnih procesov izgubljajo svojo učinkovitost. Kar nam jih čez zimo ni uspelo porabiti, še vedno lahko porabimo za kopel ali pa jih odvržemo na kompostni kup.

Čajne mešanice, zeliščni sokovi in sirupi

Čaji in čajne mešanice so najpogostejša oblika zeliščnih pripravkov. Vsebujejo lahko eno samo drogo ali pravilno razmerje drog, ki jih mešamo pred uporabo. Navodila za pripravo je treba povsem upoštevati, kajti le tako bomo iz zelišč izlužili zadostno mero zdravilne snovi. Za domači čaj so primerne mešanice manj močnih drog, vendar je priporočljivo, da jih občasno zamenjamo. Če na receptih niso navedene količine, se držimo standardnega pravila – na eno skodelico vode uporabimo eno čajno žličko droge. Iz zelišč največkrat pripravimo:

POPAREK

Naredimo ga iz občutljivejših nadzemnih delov rastline, zlasti cvetov in listov. Spijemo lahko vroče ali hladne. Običajna dnevna količina so trije odmerki (450 ml) poparka. Vsakokrat pripravimo svežega.

Navodila: *V skodelico damo 1 žličko posušenih ali 2 žlički svežih zelišč. Cedilce postavimo v skodelico in do vrha prelijemo s sveže prekuhano vodo. Skodelico prekrijemo s pokrovčkom in zelišča namakamo 5 do 10 minut, nato pa cedilce z zelišči odstranimo. Po želji dodamo žličko medu. Spijemo takoj.*

PREVRETEK

Zdravilne učinkovine iz korenin, lubja, vejic in plodov je precej težje pridobiti kot tiste iz listov in cvetov, zato moramo trše dele kuhati. Prevretke uživamo vroče ali hladne. Običajno lahko vzamemo 3 odmerke (450 ml) na dan.

Navodila: *V lonec damo 20 g posušenega oziroma 40 g svežega zelišča. Prelijemo ga s 750 ml hladne vode in zavremo. Vre naj od 10 do 20 minut. Tekočino precedimo in v pokriti posodi hranimo v hladilniku oziroma na hladnem največ 24 ur. Količina zadostuje za 3–4 odmerke (500 ml).*

SOK

Pripravimo ga iz svežih zelišč: cvetov bezga, melise, različnih vrst mete itd. Sokove uporabljamo za mešanje z vodo, lahko pa tudi za sladkanje čaja.

Navodila: *Velik šop svežih zelišč čez noč namočimo v dveh litrih sveže vode. Precedimo, zelišča dobro odtisnemo in tekočini dodamo 2 kg sladkorja. Zavremo. V sok zamešamo dve veliki žlici ekološke limonine lupine (prašek) in natočimo v čiste steklenice, ki jih dobro zapremo. Pokrijemo jih z brisačo, da se počasi ohladijo. Odprt sok hranimo v hladilniku.*

SIRUP

Sirupi so zgoščeni pripravki zdravilnih zelišč (trpotca, koprive itd.), gostilo je med ali sladkor. Pred uporabo jih je treba dobro pretresti. Uživamo jih nerazredčene (kot sirup iz smrekovih vršičkov) ali za sladkanje čajev. Odmerimo jih z jedilno žlico.

Navodila: *Narežemo sveže liste trpotca (ali katerega drugega zelišča) in jih v tanki plasti porazdelimo v stekleno posodo. Nanje damo enako debelo plast medu (lahko tudi sladkorja). Zaporedje ponavljamo, dokler posoda ni polna. Zadnja plast se mora zaključiti z medom (sladkorjem). Posodo zapremo in jo za 30 dni postavimo na sonce. Sirup precedimo in ga nalijemo v primerne stekleničke. Hranimo v hladnem in temnem prostoru.*

Domača zeliščna lekarna

	kopriva	V celoti ureja celično presnovo, odvaja vodo, čisti kri, zmanjšuje slabokrvnost in lajša driske.
	rman	Zdravilen za kri, želodec in ledvice. Krepi delovanje endokrinega sistema, znižuje zvišano telesno temperaturo, pospešuje izločanje seča in potenje.
	kamilica	Pomaga pri prebavnih motnjah, boleznih želodčne in črevesne sluznice, obolenjih ledvic in mehurja, deluje protivnetno.
	janež	Učinkuje podobno kot kumina ali komarček. Pomaga pri izkašljevanju in želodčnih težavah. Pospešuje nastajanje mleka pri doječih materah. Preprečuje napenjanje.
	žajbelj	Čisti dihala, zdravi pljuča in nahod ter spodbuja imunski sistem. Pospešuje delovanje izločal in sproži zaostalo menstruacijo.
	materina dušica	Zatira mikrobe in glivice, lajša krče gladkega mišičja dihal, uravnava delovanje prebavil, pomaga pri obolenjih črevesja in odganja črevesne zajedalce. Rahlo pomirja.
	timijan ali vrtna materina dušica	Blaži težave z dihali, živci in s prebavili. Pomaga pri izkašljevanju in preprečuje bronhialne krče. Odganja gliste.
	ozkolistni trpotec	Blaži kašelj in zmanjšuje draženje vnetih dihal. Čisti kri, lajša težave pri boleznih želodca in črevesja, preprečuje drisko in pospešuje celjenje manjših (zunanjih) ran.
	meta	V splošnem je uporaba vseh met (klasaste, čokoladne, mačje itd.) podobna. Spodbujajo tek, rahlo razkužujejo in pomirjajo.
	sivka	Lajša krče pri močnem kašlju in astmi, ureja prebavo, blaži glavobole in migrene. Površinsko razkužuje pri kožnih boleznih in ranicah.
	sirup iz koprive in trpotca	Zapisano pod zdravilnimi učinki koprive in trpotca.

Nekaj preizkušenih receptov za mrzle dni

ZA BOLJŠI IMUNSKI SISTEM

Potrebujemo:

- *koprivo*
- *plahtico*
- *malinove in robidove poganjke*
- *bezgove cvetove*
- *kamilico in komarček (za boljši okus)*

Pripravimo mešanico enakih delov posamezne droge. Pripravljamo jo sproti, za nekaj dni. Na dva dl vrele vode dodamo eno zvrhano čajno žličko mešanice. Pokrito namakamo 5 minut. Pred pitjem vedno skuhamo svež čaj. Sladkamo po želji. V mrzlih jesenskih in zimskih dneh vsak dan popijmo skodelico ali dve tega čaja. Najbolje na tešče.

ČAJ IZ GOZDNIH PLODOV ZA OSVEŽITEV IN KREPITEV

Potrebujemo:

- *šipek*
- *drnuljo*
- *trnuljo*
- *na majhne koščke posušena domača jabolka ali kutino*
- *maline in robide*

Potrebujemo eno pest mešanice na liter vode. Plodove v možnarju potolčemo (v nasprotnem primeru jih moramo namakati vsaj 2 uri), jih damo v mrzlo vodo in zavremo. Na zmernem ognju naj vre še od 5–10 minut. Napitek pripravimo za cel dan. Sladkamo po želji.

ZA UBLAŽITEV PREHLADA

Potrebujemo:

- *lipove cvetove*
- *bezgove cvetove*
- *vršičke velike koprive*
- *suličasti trpotec*
- *kamilice in komarček*

Pripravimo mešanico enakih delov posamezne droge. Pripravljamo jo sproti, za nekaj dni. Na 2 dl vrele vode dodamo eno zvrhano čajno žličko mešanice. Pokrito namakamo pet minut. Pijemo zelo toplo, počasi in po požirkih. Pred pitjem vedno skuhamo svež čaj. Sladkamo po želji.
Med prehladom popijemo 3-4 skodelice na dan.

Kreativna kuhinja

Ponavadi cvetje v kuhinji uporabljamo predvsem v dekorativne namene, zelišča pa nam s svojo pestro paleto raznovrstnih barv, vonjev in okusov pri pripravi obrokov dovoljujejo ekperimentiranje. S pomočjo bazilike, drobnjaka, lovorja, luštreka, majarona, origana, pehtrana, rožmarina, šetraja, timijana, zeliščnih olj, masla, kisov itd. lahko pričaramo okusne, privlačne in predvsem zdrave obroke. Za vse začetnike smo pripravile nekaj okusnih receptov, sicer pa vam predlagamo, da začnete odkrivati svoje najljubše okuse. Ni težko, je pa zelo ustvarjalno in predvsem dobro.

ZELIŠČNI NAMAZ

Potrebujemo

- *20 dkg sladke skute*
- *10 dkg feta sira*
- *1 do 2 žlici kisle smetane*
- *šopek timijana*
- *sol*

Skuto, feto in kislo smetano »zmiksamo«, da zmes postane lepo mazljiva, dodamo na drobno narezan timijan. Po okusu solimo.
Dobro se poda h kruhu z mletimi bučnimi semeni. Postrežemo lahko s skodelico sadnega čaja.

POLENTA Z ZELIŠČI IN SKUTO

Skuhamo malo bolj gosto polento. Dodamo ji zeliščno maso po okusu (drobnjak, bazilika, petršilj, materina dušica, čemaž itd.). Polento nalijemo v pekač, jo poravnamo in ohladimo. Z modelčki za piškote izrežemo figurice in jih naložimo na krožnik. Na polento dodamo skuto, ki jo prav tako obogatimo z zgoraj naštetimi zelišči. Na vrh za okras položimo še primerno užitno cvetlico (trobentica, marjetica, kapucinka itd.). Jed je primerna kot predjed ali kot priloga k mesnih in zelenjavnim jedem.

BISKVIT Z METO ALI PEHTRANOM

Potrebujemo:

- *1 jogurtov lonček sladkorja*
- *1 jogurtov lonček olja*
- *1 jogurtov lonček mleka*
- *2 jogurtova lončka moke*
- *2 jajci*
- *1 pecilni prašek, 1vanilni sladkor*
- *5 g mete ali pehtrana*

Sladkor, mleko, rumenjake, vanilin sladkor penasto zmešamo. Moko presejemo skupaj s pecilnim praškom. Dodamo še meto in vse skupaj primešamo penasti masi. Na koncu dodamo še sneg iz beljakov. Na rahlo primešamo in vlijemo v pomaščen pekač. Damo v na 180 °C segreto pečico in pečemo približno 30 min. Postrežemo s skodelico metinega čaja.

ZELIŠČNI KISI

Potrebujemo:

- *1 liter domačega jabolčnega kisa*
- *10 g drobnjaka, 10 g peteršilja, 10 g majarona, 10 g timijana, 10 g dobre misli*
- *5 g luštreka*

Vsa zelišča sesekljamo in primešamo kisu v steklenici. Za 3–4 tedne jo postavimo v temen prostor. Nato kis precedimo in pretočimo v čiste steklenice.

Po enakem postopku pripravimo poljubne zeliščne kise. Tudi tu velja samo eno pravilo – ekperimentirajte in odkrijte svoj najljubši okus. Namig: Lahko pripravite kis z baziliko, s česnom, čebulo, kapucinko, pehtranom, majaronom, z rožmarinom, s hrenom, pa tudi z borovnicami, meliso, meto itd.

ZA BLAŽITEV OBOLENJA DIHAL

Potrebujemo:

- *timijan*
- *koprivo*

Pripravimo mešanico enakih delov posamezne droge. Pripravljamo jo sproti, za nekaj dni. Na 2 dl vrele vode dodamo eno zvrhano čajno žličko mešanice. Pokrito namakamo 5 minut. Pijemo malo ohlajeno, počasi in po požirkih. Pred pitjem vedno skuhamo svež čaj. Sladkamo po želji.
Otroci bodo ta čaj radi pili, če mu bomo dodali komarček in kamilice.

BLAŽITEV GRIPE

Potrebujemo:

- *posušene lipove cvetove*
- *plodove šipka*
- *cvetne liste sončnice*
- *slezenovec*

Ta čaj je bolj zahteven za pripravo. Slezenovca ne smemo kuhati, temveč ga eno žličko za tri do štiri ure namočimo v 2 dl prekuhane in ohlajene vode, tako da izloči sluz (pripravek zadostuje za 4-kratno uporabo). Tekočino odcedimo, rahlo pogrejemo in vlijemo v termovko.

Posušene lipove cvetove in plodove šipka prelijemo s kropom in namakamo 15 minut (pokrito). Vmes (po 5 minutah) dodamo cvetne liste sončnice, ki malo znižujejo vročino. Čaju na koncu prilijemo četrtino slezenovca iz termovke. Pred pitjem vedno skuhamo svež čaj. Sladkamo po želji.
Med obolenjem popijemo 3-4 skodelice na dan.

Dodatni viri:

- RODE, Janko. (2004). Zeliščni vrt: domača l karna. Ljubljana: ČZP Kmečki glas.
- BRAUN - BERNHART, Ursula. (2005). Zelišča in začimbe. Kranj: Narava.
- BREMNESS, Lesley. (1997). Velika knjiga o zeliščih: Praktični vodnik za gojenje in uporabo zelišč. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- CHEVALLIER, Andrew. (2003). Zeliščna zdravila: naravne metode zdravljenja. Tržič: Učila International.
- ORTIZ, Elisabeth Lambert. (1993). Enciklopedija zelišč, začimb in dišav: Praktični vodnik za kuharske mojstre. Ljubljana: Domus.

REPUBLIKA SLOVENIJA | MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Projekt: Študijski krožek Rož'ce z okusom, Izdajatelj: Posoški razvojni center, Trg svobode 2, Kobarid, Sofinancer: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zbrala in uredila: Patricija Rejec, Lektoriranje: Špela Kranjc, Oblikovanje: Gaya Cerkno, Tisk: TKR Radovljica.

Posoški razvojni center

Zgodba, ki jo piše glasba

Kljub svoji geografski utesnjenosti je Baška grapa bogata z dejanji, saj ji ljudje, ki so jo vzljubili tako, kot je, dajejo širino in živahnost. Svojstven pečat ji dajejo tudi društva, med katerimi je tudi leta 2005 ustanovljeno Kulturno društvo Podbrdo. Trenutno vključuje dve sekciji: Ženski pevski zbor Okarina, ki to jesen praznuje peto obletnico delovanja, in Nonet "Bača" Podbrdo. Poleti 2007 so se kot tretja sekcija vanj vključila tudi tri mlada dekleta, ki so pevsko navdušenje združile v Trio Jasmin. Žal so letos spomladi s petjem prenehala.

Pevsko življenje v Podbrdu se je prebudilo leta 2004. Na pobudo zborovodkinje **Marte Volf Trojer** se je porodila ideja za ustanovitev mešanega pevskega zbora, ki pa je zaradi premajhnega odziva močnejšega spola propadla. Že jeseni istega leta jo je udejanjila skupina deklet in žena vseh starosti, generacij in poklicev. Nekatere so se tedaj prvič srečale z zborovskim petjem. Po preprostem pihalnem instrumentu ovalne oblike, izdelanem iz gline ali porcelana, so si nadele ime ***Ženski pevski zbor*** (ŽPZ) ***Okarina***. Že tedaj so razmišljale, da bi delovale v okviru ***Kulturnega društva*** (KD) ***Podbrdo***, ki je spomladi 2005 res registriralo svoj obstoj.

ČLANICE ŽENSKEGA PEVSKEGA ZBORA OKARINA *so 17. oktobra povabile v telovadnico podbrške osnovne šole, kjer so v družbi gostov iz Selnice ob Dravi z nastopom obeležile prvih pet let svojega delovanja.* ***Foto: Alenka Zgaga***

Začele so z ljudsko pesmijo

Oktobra leta 2004 je zborovodkinja z več kot 30 pevkami izvedla prve vaje, 1. novembra pa so že zapele na komemoraciji ob dnevu spomina na mrtve. V novoletnem času so presenetile z božičnim koncertom, zatem pa so se nastopi kar vrstili. Vsa leta pridno vadijo enkrat tedensko, pred nastopi tudi pogosteje. V začetku je zborovodkinja pri izboru pesmi upoštevala načelo postopnosti. Začele so s preprosto ljudsko pesmijo in priredbami za mladinske zbore, po dobrem letu pa so se že lotile umetnih in težjih priredb ljudskih pesmi, navduševale so tudi s črnskimi duhovnimi pesmimi in priredbami popularne glasbe. Doseženo raven iz leta v leto

Utrinki

JAMARSKI RAZISKOVALNI KAMP NA MIGOVCU

Tolmin – Člani ***Jamarske sekcije pri Planinskem društvu*** (PD) ***Tolmin*** in jamarji ***Imperial College Caving Cluba*** (ICCC) iz Londona so 22. avgusta v ***Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin*** priredili zanimivo skupno predavanje z naslovom *Brezzvezdna noč*. S pomočjo videoprojekcije so predstavili rezultate dela dolgoletnega raziskovanja Tolminskega Migovca od prvih korakov vse do letošnjega jamarskega raziskovalnega tabora, ki je potekal od 25. julija do 23. avgusta.

Začetki segajo v leto 1974, ko so se tolminski jamarji prvič podali na to skrivnostno goro. Odkrivanje globin podzemlja je raziskovalce vedno znova presenečalo in tako so vedno bolj napredovali in dosegali tudi vedno večje globine. Leta 1994 se jim je pridružila skupina študentov iz ICCC in s skupnim sodelovanjem in trdim delom so v teh 15 letih odkrili do sedaj še neraziskane lepote podzemlja

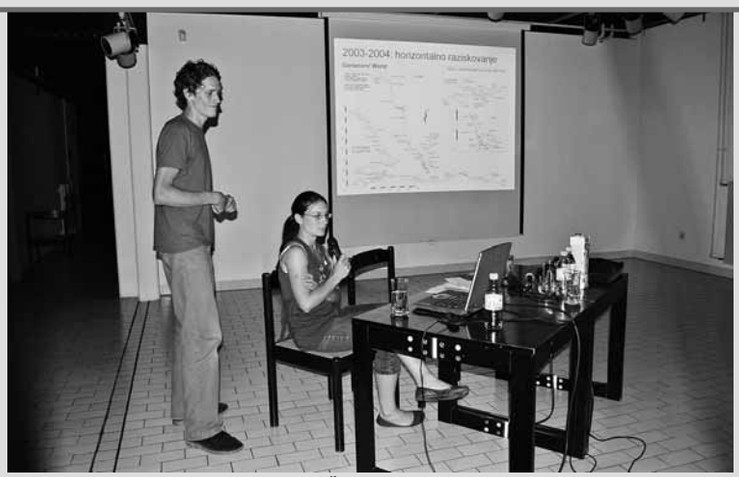

JARVIST FROST IN PREVAJALKA JANA ČARGA *– S pomočjo tlorisnih kart, presekov terena in tridimenzionalnih načrtov so jamarji natančno prikazali in predstavili že znan in na novo odkrit teren, ki je poln brezen, jam, rovov, potočkov, manjših tolmunov in dvoran.*

tega kraškega sveta, ki predstavlja enega od najobsežnejših visokogorskih jamskih sistemov v Sloveniji.

Predsednik tolminskih jamarjev **Andrej Fratnik** je v uvodnem delu predavanja na kratko predstavil in razložil sistem raziskovanja in iskanja jam ter poslanstvo jamarskega športa, geologinja **Janet Cotter** in član ICCC **Jarvist Frost** pa sta govorila o osnovnih značilnostih terena, na oziroma v katerem se jamarji nahajajo. Raziskovanje je v povprečju potekalo 12 ur na dan, zato si je ekipa uredila domovanje kar v hribu. Tabor, v katerem so prebivali, so poimenovali Metal kamp (-254 m) in je predstavljal dobro izhodišče za odkrivanje novih prehodov. Samo letos so jih na novo odkrili kar 955 metrov, kar kaže na izredno uspešnost celotne odprave, ki je ne drži skupaj le strastna navdušenost nad raziskovanjem nepoznanega podzemlja, ampak tudi prijateljstvo, ki nadaljuje že tako dolgo tradicijo in hkrati ustvarja novo.

Za konec je Jamarska sekcija pri PD Tolmin z veseljem predstavila pet novih mladih jamarjev, ki so pridobili naziv jamarskega pripravnika. Gre za tri članice in dva člana, ki so dobili diplome za opravljeno prvo stopnjo zahtevnosti pri izpitu za varno in uspešno gibanje v podzemlju. Sodelujoči v projektu Brezzvezdna noč se niso pozabili zahvaliti za pomoč *PD Tolmin*, **Skalarju** iz Tolminskih Raven, planini Kal in ***Triglavskemu narodnemu parku*** (TNP) ter ostalim, ki so jim vsak na svoj način pomagali priti do rezultatov, na katere so lahko ponosni. In kot sami pravijo, jih lahko pričakujemo tudi leta 2010, ko bodo ▶

MOŠKI NONET "BAČA" PODBRDO *skupaj prepeva tri leta. Trenutno zasedba združuje osem pevcev.* ***Foto: Špela Kranjc***

stopnjujejo, v svoj repertoar dodajajo še sodobne in umetne pesmi številnih skladateljev in tekstopiscev. Po petih letih delovanja postaja košarica naštudiranih pesmi vedno bolj polna in pestra. Do danes so zabeležile 43 nastopov. Pevke so ponosne na petje v zboru, saj je to eden izmed privlačnih načinov približevanja glasbe širšim množicam.

Cilj noneta je nastop na festivalu Sredi zvezd

Konec leta 2006 je v Podbrdu prav tako pod dirigentskim vodstvom Marte Volf Trojer pričel z vajami moški ***Nonet "Bača" Podbrdo*** in se v začetku leta 2007 vključil v podbrško kulturno društvo. Vseh devet pevcev je prihajalo iz krajev ob reki Bači. Danes jih poje le osem, izmed katerih eden prihaja iz Davče, vendar so kljub temu ohranili prvotno ime. Ker so imeli vsi člani že izkušnje s petjem pri vokalnih in instrumentalnih sestavih, so kmalu prerasli okvir podajanja pretežno slovenske ljudske pesmi. Ob iskanju novih vsebin in prepoznavnosti jih je na enem od nastopov opazil **Marijan Petan**, član legendarne zasedbe New Swing Quartet. Tridnevno izobraževanje na Svetini pri Celju jim je poleg glasbenega izpopolnjevanja in spoznavanja vrednosti timskega dela pokazalo tudi pot k vokalnemu pop-jazz petju priredb slovenskih in tujih zasedb. To je njihova usmeritev za prihodnost, s katero se trudijo petje približati mladim. Njihov cilj je nastop na festivalu *Sredi zvezd* v Žalcu.

Kakovost zapetega na regionalni ravni

Oba pevska sestava, zbor in nonet, sta vse od ustanovitve prisotna na revijah *Primorska poje*, revijah pevskih zborov Zgornjega Posočja ter na srečanjih pevskih zborov Baške grape. V letu 2008 je ŽPZ Okarina po oceni glasbenega strokovnjaka **Ambroža Čopija** po kakovosti dosegla regionalno raven, prav tako pa je to raven na zadnji reviji pevskih zborov Zgornjega Posočja dosegel tudi nonet. K uspehu je vodilo strokovno, sistematično in poglobljeno delo zborovodkinje ter trdna volja, vztrajnost in zagnanost pevcev. Izobražujejo se na različnih seminarjih o vokalni tehniki in na večdnevnih intenzivnih pevskih vajah zunaj domačega kraja, kjer z utrjevanjem pevskega znanja pridobivajo nov elan in navdušenje za petje, predvsem pa utrjujejo in poglabljajo medsebojne odnose.

Nepogrešljiva člena kulturnega dogajanja

Obe zasedbi vabijo na nastope v različne kraje po Sloveniji in celo v zamejstvo. Letos sta navdušili na občinskem prazniku v Selnici ob Dravi, nonetovci pa so bili gostje še na letnem koncertu ***ŽPZ "Cerklanke"*** v Cerknem, na odprtju razstave *Izginjajoča stavbna dediščina* na Šentviški Gori in na srečanju manjših pevskih zasedb v Poklјuški soteski. Iz preteklih let se Okarina s ponosom spominja nastopa z združenimi pevskimi zbori na proslavi ob 100-letnici rojstva Simona Gregorčiča v Tolminu in v Cankarjevem domu v Ljubljani, nonet pa udeležbe na *Srečanju oktetov Primorske*.

Nonet "Bača" Podbrdo in ŽPZ Okarina sta postala nepogrešljiv člen kulturnega dogajanja v domačem kraju in bližnji okolici, saj skoraj ni prireditve, na kateri ne bi vsaj eden od njiju sooblikoval programa. Z veseljem sodelujeta na dobrodelnih koncertih doma in drugod, večkrat prinašata glasbeno luč oskrbovancem v dom starejših občanov. S svojo glasbeno bero vsako leto razvajata poslušalce na samostojnem koncertu, kamor povabita tudi pevske skupine iz drugih krajev. Srečanja te vrste jim omogočajo, da se med seboj poslušajo in spoznavajo, poslušalcem pa dajejo obilo glasbenega užitka. Letos ga je nonet s pomlajenim repertoarjem, prvič z mikrofoni, odpel v juniju. Kot gostje so z mladostno radoživo predstavo navdušile ***ŽPZ Znamenje*** iz Volč, svoj razkošen glasbeni talent pa je na harmoniki razdajala še **Nika Rutar**. Pevke iz ŽPZ Okarina pa so se kar nekaj časa intenzivno pripravljale na jubilejni koncert ob peti obletnici svojega delovanja, ki so ga 17. oktobra pripravile v telovadnici podbrške osnove šole. Ob tej priliki so jim obisk vrnili člani ***Obrtniškega pevskega zbora Kulturno društvo Pavza*** iz Selnice ob Dravi.

Kulturno društvo Podbrdo s svojim ljubiteljskim delovanjem dviga in bogati kulturno življenje v svojem ožjem in širšem okolju. Pevcem in pevkam pa omogoča glasbeno vzgojo in izražanje, dvig kvalitete življenja, jih oblikuje in plemeniti, osrečuje in razvija ljubezen ne samo do lepega, ampak tudi do skupnosti.

Olga Zgaga

Utrinki

poskušali ponovno povezati sisteme Mig in Vrtnarijo – tako bi Slovenija dobila nov najdaljši raziskan jamski sistem, ki naj bi obsegal več kot 21.000 metrov. Izziv pa jim predstavlja tudi projekt, pri katerem želijo preseči do sedaj najdeno najglobljo točko (-980 m).

Besedilo in foto: Damjana Teodorović

PESTER ŠPORTNI SEPTEMBER

Podbrdo, Črna prst – Po deževni noči, ko je pobočja Črne prsti zasipala sodra in so se nad njenim vrhom utrnile celo prve snežinke, se je 5. septembra prebudil vetroven in mrzel dan. Na startu *16. gorskega teka Ivana Anderleta na Črno prst* se je v Podbrdu živo srebro ustavilo pri 11 stopinjah Celzija, z vrha pa so sporočili izmero nič stopinj. Točno ob deveti uri se je proti Trtniku pognalo 86 udeležencev teka. Vzponu so preračunljivo kradli čas le s postanki na okrepčevalnicah. Sekunde na 6-kilometrski progi jim je bolj kot spolzka proga požiral močan veter. Rekorda proge **Petra Lamovca** (47:46) zato

V MEGLO OVITA ČRNA PRST *je 19. septembra pozdravila več kot 50 planincev, ki so se udeležili tradicionalnega srečanja v organizaciji* ***Odseka Grahovo-Koritnica pri Planinskem društvu Podbrdo. Foto: Bogdan Brišar***

Asia-Tmin
www.poprek.org/asiatmin

Mongolska prostranstva bi moral doživeti vsak

Kot ste že v prvem članku zasledili, sva s Sašo zavila tudi v Mongolijo. Tako sva naredila skoraj celo traso Transibirske železnice. Ena izmed štirih delov tega železniškega sistema je namreč tudi Transmongolska železnica, ki poteka skozi glavno mesto Ulanbator in se zaključi v Pekingu.

Kot popotnika se morava znajti, čeprav marsikdo misli, da nama je samo lepo. Poslužila sva se mnogo cenejšega avtobusnega prevoza iz Pekinga do meje z Mongolijo in jo nato mahnila čez mejo v ruskem vazu, ki jih je tam na pretek. Pot sva nadaljevala na najin klasičen način – z vlakom, a tokrat sva imela možnost kupiti samo najcenejše karte. To so bila sedišča za nadaljnjih 24 ur potovanja, vendar to še ni bilo vse. Naslednji dan je bil največji državni praznik v Mongoliji – *Nadaam*. Tako so vsi in za vsako ceno želeli domov ali pa v Ulanbator, kjer se je odvijal glavni in najpomembnejši del festivala *Naadam*. Ker nisva želela odstopati od povprečja, sva se jim pridružila. Kaj takega pa še ne. Ljudje so kar hodili iz enega dela vlaka v drugega. Eni so prihajali, drugi odhajali. Nisi vedel, kdo koga pozna. Na prvi pogled je bilo, kot da se vsi med seboj poznajo, a midva nisva zaupala nikomur, saj nikoli ne veš, kdaj ti kdo kaj smukne. Vsako minuto so postajali bolj pijani in radoživi ter glasni. Vsake toliko je kdo prišel mimo ves krvav, policija je imela mnogo dela, pa tudi sprevodnice niso kar tako. Moške kar pošteno "namahajo", če na skrivaj točijo domače žganje, saj vedo, da bodo one imele največ opravka z njimi. Nekako sva se stisnila na klop in zaspala. Medtem se je situacija umirila, saj je mnogo potnikov sredi noči nekje izstopilo.

Nadaam

Praznik, kjer nastopajo predvsem moški. Po slovesni otvoritvi se začnejo igre, ki se jih udeležijo vsi najboljši iz vseh koncev države. Pomerijo se v lokostrelstvu, rokoborbi, dirki s konji in izbijanju kosti. Izbijanje kosti je igra, v kateri igralci s koščkom kosti, ki ga frcnejo preko lesene podlage, poskusijo izbiti kost, postavljeno na štiri metre oddaljeno leseno skrinjo. Ženske se lahko udeležijo samo turnirja lokostrelstva,

***PO CELODNEVNI VOŽNJI** se prav prileže igranje s padalom in tudi razmere za letenje v Mongoliji so zelo nepredvidljive.*

kjer poskušajo čim več kock podreti z mongolskim lokom in s puščicami, ki imajo tope oziroma obtežene konice. Kocke so zanje oddaljene 40 metrov, za moške pa 50 metrov. Rokoborba privabi največ sodelujočih. To je šport, ki ga je moč videti vsak dan in kjer koli – na cesti, sredi mesta na tržnici ali pa na travnikih sredi neskončnih step. To ni pretep, ampak le igra, ki dokazuje, kdo je močnejši in spretnejši. Oblečeni so v kratke hlače in suknjič, ki zgleda tako, kot da jim ga je žena ali mama

Utrinki

Nejc Kuhar (GRS Jezersko), ki je prvi prestopil ciljno črto, ni premagal. Ura mu je natiktakala čas 52:15.

Organizatorji teka iz ***Planinskega društva*** (PD) ***Podbrdo***, ***Postaje Gorske reševalne službe Tolmin***, ***Občine Tolmin*** in ***Turističnega informacijskega centra Podbrdo***, pomagala pa so tudi vsa domača društva, so bili zadovoljni, da so se na športno igrišče v Podbrdo vsi vrnili nepoškodovani. Ponudili so jim okrepčilo, spominsko darilo ter promocijsko gradivo Baške grape in Posočja. Progo sta premagala tudi dva udeleženca prvega teka, **Ivan Čufer** in **Peter Čufer**, ki se je udeležil vseh dosedanjih tekov. Vse je pozdravil podžupan Občine Tolmin **Darjo Velušček**. Prvim trem v posameznih kategorijah so podelili pokale, **Jože Dakskobler** pa je presenetil z novico, da bodo v Podbrdu leta 2011 organizirali svetovno prvenstvo v gorskem maratonu.

Popoldne je ***Športno društvo*** (ŠD) ***Bača Podbrdo*** pripravilo nogometni turnir trojk, ki se ga je udeležilo šest ekip iz Podbrda ter po ena iz Levpe in Ruta. Nekaj minut tekme so z nogometaši odigrali edini trije udeleženci prvega gorskega teka na Črno prst iz leta 1970 – **Marko Dakskobler**, Ivan Čufer in Peter Čufer. Marsikoga so spomnili na začetna leta delovanja ŠD Bača Podbrdo, saj so na igrišče prišli v športnih dresih iz 70. let prejšnjega stoletja. Domačini so imeli celo tekmovanje žogo v svojih nogah. Največkrat so stresle mrežo ekipe ***Dotik***, ***Fantički***, ***Torpedo*** in ***Perspektivčki*** iz Podbrda, ki so prejele tudi nagrade.

Odsek Grahovo-Koritnica PD Podbrdo pa je 19. septembra na Črni prsti pripravil srečanje planincev. V meglo ovita gora jih je pozdravila prek 50. Nagovorila jih je predstavnica odseka **Lilijana Gatej** in spomnila na letošnjo 50-letnico prevzema koče. Predsednik Meddruštvenega odbora Posočja **Gregor Rupnik** je izrazil zadovoljstvo, da se ob obiskih gorskega sveta vedno pogosteje spomnimo tudi preminulih v gorah. Zanje in za varen korak vseh planincev je župnik iz Sorice **Mirko Turk** daroval mašo, družabno srečanje pa je popestril **Danko Klavžar** s harmoniko.

Olga Zgaga

oprala na previsoki temperaturi in se je zato stisnil. Čeprav sta ta dva kosa opreme videti zelo enostavna, pa je njun material zelo trpežen, saj včasih prenese dvig 100 ali 150 kilogramov težkega rokoborca. Pravi rokoborci imajo še posebne usnjene škornje, ki si jih nataknejo in si z njimi pomagajo pri spodnašanju nasprotnika. V tej igri ni lahke ali težke kategorije. Včasih je boj že vnaprej odločen, čeprav se tisti mali "piščanec" kar se da spretno izmika svojemu nasprotniku, ki ga mora položiti na tla – na trebuh ali hrbet. Vsak tekmovalec ima le eno možnost. Kdor izgubi, se poslovi, zmagovalec pa uživa veliko čast v mongolski družbi.

Konjske dirke se odvijajo v stepah zunaj mesta. Pomembni sta dve tekmi – manj pomembna na 15-kilometrski in kraljevska etapa na 30-kilometrski razdalji. Vzdušje je prav posebno, saj zna praktično vsak Mongolec jahati konja, še preden se rodi. Konji so nekaj, kar v Mongoliji lahko najdeš kjer koli. So namreč cenejši za vzdrževanje kot avtomobili in z njimi je mogoče priti na vrh hriba, čez struge rek, primerni so tudi za prenašanje tovora. V daljavi se dviguje oblak prahu in skozi daljnogled je videti 200 do 300 jezdecev na konjih, ki drvijo proti cilju. Jokerji ali jahači so ponavadi otroci, stari od pet do 12 let. Včasih padejo s konja ali pa je ta preveč izčrpan, da bi zmogel vse napore. Nič kaj nenavadnega ni, da po tekmi konja zavijejo v odejo in mu živinozdravnik predpiše nekaj doz infuzije. Še pred tem pa s posebnim lesenim glavnikom konja počešejo. Najbrž mu želijo s tem pomagati, da se hitreje ohladi.

KONJSKE DIRKE V OKVIRU PRAZNIKA NADAAM *se odvijajo v stepah zunaj mesta. Vzdušje je prav posebno, saj znajo Mongolci jahati konja že praktično ob rojstvu. Jokerji ali jahači na dirkah so navadno otroci, stari od pet do 12 let.*

V sožitju z naravo

Prostranstva Mongolije so resnično čudovita in človek bi si moral vzeti kakšno leto časa, da bi lahko doživel vsaj delček te kulture, narave, dobrot in se poglobil v samega sebe. Mongoli živijo povsem v sožitju z naravo, saj so od nje odvisni. Čeprav se na severu **Maurice Knur** (nemški gozdar, ki sodeluje pri meddržavnem projektu ohranjanja gozdov) jezi, da domačinom ni nič mar in bi oni vse gozdove kar posekali, pa marsikje na jugu iščejo vsako zaplato travnate ruše, da bi napasli koze.

Koze, jaki, ovce, kamele in konji so glavni viri mleka. Mleko, jogurt, skuta, maslo, smetana in drugi mlečni izdelki so naju vedno znova spominjali na zgornjo Soško dolino, kjer so mleko, sir in skuta doma. Okus je bil tako naraven, da se kar nisva mogla najesti vseh dobrot. Nikjer nisem zasledil, da bi sir starali in obračali, ampak ga posušijo kar na soncu v obliki kroglic ali kvadratov, ki so trdi kot kamen, a vseeno okusni. Vse te izdelke pridelujejo večinoma samo poleti, ko zapustijo svoje domove v vasi in se preselijo v *jurte*, prostranstva, kjer ne manjka ne vode ne paše. Pri tem sodeluje cela družina, saj je to čas, ko pridelajo večino tistega, kar potem trošijo pozimi. Postopki pridelave mlečnih izdelkov so enaki in okus prav tako pristen kot pri nas, zato mi gredo kar lasje pokonci, ko pomislim, kako se vmešavajo moderna načela sistema HACCP v naravna okolja naše prelepe Smaragdne dežele.

Zima je zelo dolga in ostra in ker po večjem delu Mongolije ni dreves ali grmičevja, celotna družina pridno nabira posušene iztrebke jakov in konjev, ki vsebujejo prežvečeno travo. Pri skladiščenju jih pokrivajo pred dežjem, saj jim to predstavlja kurivo, s katerim zavrejo mleko, kuhajo kosilo, ponekod pa je to tudi edini vir toplote v dolgi in ledeni zimi. Zanimivo, kako so na drugem delu sveta pomembni in koliko so vredni iztrebki ...

Besedilo in foto: Tadej Beguš in **Saša Mihevc**

Utrinki

15. PLANINSKI POHOD V BREGINJSKEM KOTU

Breginj – Zadnjo soboto v septembru se je v Breginju zopet odvijal sedaj že tradicionalni planinski praznik. Tokrat so prizadevni člani ***Planinskega odseka Breginj*** 15. po vrsti organizirali planinski pohod na Breški Jalovec in v vas Brezje na italijanski strani. Planinski navdušenci, ki prihajajo tudi iz drugih slovenskih krajev in sosednje Benečije, so lahko izbirali med tremi težavnostnimi smermi. Najvztrajnejši so se izpred muzejskega jedra v Breginju odpravili na Musc, Nizki vrh in Breški Jalovec. Druga skupina se je iz Breginja podala na Breški Jalovec preko Plazi in Nizkega vrha. Tretja smer, iz Breginja čez Plazi v vas Brezje, pa je bila najlažja in je zahtevala tri do štiri ure hoje.

Pred 15 leti, ko je kraje pod pogorjem Stola še ločevala meja, se je na to pot podalo le devet najbolj navdušenih breginjskih planincev. Ideja, da bi zopet obudili staro pešpot, ki je povezovala vaščane Breginja in Brezij, se je tako udejanjila. V starih časih so po stezicah na pobočju Stola Breginjci obiskovali sorodnike in prijatelje v Brezjah, hodili tja po nakupih ali nosili prodajat svoje pridelke. Zadnjo nedeljo v septembru, na praznik farnega zavetnika Brezij sv. Mihaela, pa je tja romalo nemalo Breginjcev. Po zaslugi Planinskega odseka Breginj pa zadnjih 15 let na "breški sanjn" zopet prihaja veliko planincev od vsepovsod.

Med najbolj zvestimi udeleženci vsakoletnega pohoda so seveda mladi planinci iz ***Podružnične šole Breginj***. Že od samega začetka so sodelovali na pohodih, zadnjih osem let pa je za breginjske šolarčke ta dan postal najljubši športni dan, na katerega vedno povabijo tudi svoje starše in prijatelje. V prijetnem druženju tako preživijo dan z breginjskimi planinci, s katerimi tudi sicer tesno sodelujejo. Ob letošnjem jubileju, 15. pohodu Breginj–Brezje, so se razveselili tudi planinskih čepic, ki so jih dobili v dar.

ŠOLARJI PODRUŽNIČNE ŠOLE BREGINJ *z učiteljicami in planinci odkrivajo lepote domačih krajev. Fotografija je nastala ob »novoodkritem« slapu na letošnjem pohodu v Brezje.*

Breginjskim planincem želimo, da bi jim volja in zagnanost ne upadli ter da bi število udeležencev pohoda, ki bodo v svet ponesli glas o naših prelepih krajih, iz leta v leto naraščalo.

Besedilo in foto: Tatjana Terlikar

MARKACIJA JE PLANINČEVA SOPOTNICA

Podbrdo – Vzorno urejene, prehodne in dobro označene planinske poti nam v trenutkih, ko vstopamo v svet odkrivanja slikovitih lepot narave, veliko pomenijo. Kako važna je dobra markacija, se zavedajo tudi v ***Planinskem društvu*** (PD) ***Podbrdo***, zato so spomladi dva markacista pripravnika, **Livija Dakskoblerja** in **Tomaža Mlakarja**, poslali na štiridnevno izobraževanje, ki je potekalo v planinski koči na Blegošu. Tečaj, ki je zajemal teoretični in praktični del s konkretnim delom na terenu, so vodili markacisti ***Planinske zveze Slovenije***.

Novo pridobljena znanja sta koristno uporabila pri tekočem vzdrževanju poti, s katerimi upravlja društvo. Vodstvo je prevzel Mlakar in k sodelovanju pritegnil še druge člane društva. Skupaj so sanirali 300 metrov poti iz Podbrda na Črno prst, ki jo je pozimi odnesel plaz, in nadaljevali z ureditvijo smerokazov na Šiji. Dostavo potrebnega materiala jim je z brezplačnim gondolskim prevozom omogočila uprava ***Žičnic Vogel***. Večja akcija je potekala tudi na planinski poti iz Ruta na Rodico. Obsekali so grmovje, na več kot dveh kilometrih pa so pot tudi pokosili. Ob pripravah na *Gorski maraton 4 občin* so pokosili še planinske poti od Petrovega Brda do Črne prsti in iz Hudajužne na Porezen. Mlakar je sam premarkiral planinsko pot Trtnik–Črna prst–Rodica, skupaj z Dakskoblerjem

Rudolf Mritnk

Med prvimi hišami v vasi Pečine je še pred nekaj leti stala skromna Mritnkova domačija, v kateri je s svojo Katro živel postaven, vendar nekoliko robat možak Rudolf Mritnku. Preživljala sta se s skromno kmetijo, ki je bila komajda dovolj velika za rejo ene kravice, nedaleč od hiše pa sta obdelovala majhno njivico.

V mlajših letih si je Mritnk občasno povečal dohodek s tesanjem lesa pri obnovi hiš, z leti pa se mu je zazdelo, da je skromen pridelek domačije dovolj za njuno preživetje in je opustil naporno delo pri sovaščanih. Med sprehodom skozi vas in ob večernem počitku na klopeh pred hišami se je možem pogosto pridružil tudi Rudolf. Običajno so se vaščani pogovarjali o politiki doma in v svetu, načrtovali delo za naslednje dni, nemalokrat pa so se dogovorili tudi za pomoč pri delu, ki ga posameznik ni zmogel sam (oranje, spravilo pridelka, košnja in podobna dela). Pogovorili so se tudi o slabi letini, ki je prizadela vas ali posameznika. Tako je Rudolf izvedel, da neki gospodinji v vasi ni uspel pridelek *kapsa* (zelje v glavah), ki je bil na Gori še do nedavna pomemben pridelek. Že naslednji dan je na svoji njivi odlomil lepo glavo *kapsa* in jo, ko je šel mimo hiše s slabo letino, kar od daleč zakotalil proti gospodinji s pripombo: *"Tule jemaš, k' ne znaš sadit' kapsa!"* in je nadaljeval svojo pot.

Zaman si je želel sina

Nemalokrat je namesto palice za pomoč pri hoji uporabljal kar vile za seno ali gnoj. Čeprav s tem ni mislil nič slabega, bi neznanec lahko pomislil, da se možak odpravlja v pomoč sovaščanu ali na neporavnan obračun. Mritnk je bil na prvi pogled robat in morda zadirčen mož, vendar nikomur ni storil nič žalega ali namenoma škode. Bil je precej nesrečen, ker mu Katra ni rodila otrok. Vaška mladina in večkrat tudi starejši možje po kozarčku, popitem v družbi, so se radi tudi nelepo poigrali z ljudmi Mritnkovega tipa. Ker je v mlajših letih tudi v družbi večkrat potožil, da mu Katra ne rodi sina, so mu dajali vse vrste čudnih nasvetov, ki jih je ubogljivo poslušal. Na račun trpeče žene je na čudne načine opravljal zakonske dolžnosti, hujskači pa so se veselo režali, ko je razlagal svoja početja. Le poredko je svojo Katro ljubeče ogovoril ali ji pokazal, da jo potrebuje. Kadar se je Rudolf vrnil domov, največkrat bolj lačen kot ne, in je v kuhinji dišalo za spoznanje boljše kosilo, je najprej vprašal: *"Kati, ki kuhaš, k' t'ko lepo diši?"*

Septembra leta 1943 so Mritnka mobilizirali v partizane, kjer je ostal do konca vojne. Pripovedovali so, da sicer ni bil preveč vešč ravnanja z orožjem, zato pa je bil dovolj močan za delo v zaledju in pomoč kuharjem. Po demobilizaciji so ga dodelili Narodni zaščiti. **Ivanc Kofolov** je bil

Utrinki

pa sta zamenjala vse stebre in smerokaze na planinski poti od sedla pod Črno prstjo do Šije. Tako markacisti s svojim delom obiskovalcem gora omogočajo prijetnejšo, predvsem pa varnejšo pot.

Olga Zgaga

Z JEKLENIMI KONJIČKI NA PIKNIKU

Koritnica – Po daljšem obdobju pretoplih, suhih poletnih dni je vreme ponagajalo prav 30. avgusta, ko sta ***Kamp Šorli*** in ***Moto klub Soča*** pripravljala moto piknik. Napovedani močni nalivi so zato zaustavili kar nekaj najavljenih skupin motoristov iz bolj oddaljenih krajev Slovenije. Tako so udeležence le po telefonu pozdravili člani znanega ***Moto kluba Gronska strejla*** iz Gornjih Petrovcev.

Izboljšanje vremena v popoldanskih urah je udeležbo na moto pikniku omogočilo približno 50 motoristom. Organizatorji so jim pripravili dobrodošlico z zaseko, s skutnim in z ribjim namazom ter s pijačo. Po kratkem oddihu so jih povabili na panoramsko vožnjo z jeklenimi konjički v slikovito vasico Rut pod Rodico. Vsi so se zgrnili okrog več kot petsto let stare vaške lipe in "škljocnili" enkraten spominski posnetek. S prisrčnim povabilom v večnamenski objekt so jih presenetili tudi vaščani. Družabno srečanje v koritniškem kampu, kjer sta za dodatno zabavo poskrbeli skupini ***Zadnja plat*** in ***LastDayHere***, se je zavleklo pozno v noč in mnogi so tam tudi prespali. Zavedajo se namreč, da današnje prometne ceste sprejemajo le spočitega in razsodnega motorista. Le tako jim vožnja daje občutek svobode, sprostitve, mnogim pa tudi pustolovščine.

PANORAMSKA VOŽNJA DO VASICE RUT POD RODICO** – Motoristi so se zgrnili okrog več kot petsto let stare vaške lipe in "škljocnili" enkraten spominski posnetek.* ***Foto: Andrej Šorli

Olga Zgaga

STRŽIŠKARSKI SEJEM MALO DRUGAČE

Stržišče – ***Krajevna skupnost Stržišče*** in ***Društvo Baška dediščina*** že nekaj let prirejata *Stržiškarski sejem*, praznik farnega zavetnika sv. Ožbalta. Letos smo se odločili za spremembo programa, zato smo v goste povabili imitatorja **Marjana Šarca**, ki se je povabilu z veseljem odzval, mlade folkloriste iz Bohinjske Bistrice s harmonikarjem, ki so odplesali stare ljudske plese ter predstavili svoje noše in nastope. Kot se za sejem spodobi, ni manjkal niti Ribničan s suho robo. Zadovoljen s prodajo slastnih sirov je bil lokovški sirar, ustvarjalka iz Idrije pri Bači pa se je predstavila z ročnimi izdelki iz gline. Pripravili smo bogat srečelov, po končanem programu pa je pod Črno Prstjo zadonela harmonika, zato so obiskovalce zasrbele pete, nad Stržiškarskimi polji pa se je zaslišalo vriskanje.

Pa nasvidenje tudi prihodnje leto v Stržišču, kjer vas čakajo prijazni ljudje, ki še vedno vztrajajo na domači zemlji.

Danjela Torkar

določen za vodjo patrole, ki naj bi domačine varovala pred morebitnimi neprijetnostmi ob srečanju z neorganizirami begunci propadle nemške vojske. Mritnka je vzel s seboj ob pripombi: *"Ga je najmanj škoda, če se nama kaj zgodi!"* Že na prvem pohodu pa sta vaška "junaka" zajela in pred oblast pripeljala skupino bežečih, mogoče tudi nevarnih nemških vojakov. Ob posebnih priložnostih si je Mritnk na prsi ponosno pripel v partizanih prisluženi medalji.

Novi časi, zid z muzejskimi eksponati in tehnika

Mritnkov Rudolf pa ni bil mož, ki bi mu uspelo dohitevati nove čase in napredek, čeprav je sam, ne da bi poslušal nasvete, v praksi to tudi poskušal. Pozorno je prisluhnil možem, ki so se pogovarjali o delih pri vzdrževanju in obnovi hiš. Tako je tudi modro ugotovil, da zidarji za boljšo nosilnost in vzdržljivost zidov v beton vgradijo železje. Da bi pokazal Ponikovcem, da je umen in napreden, se je odločil pri hiši obnoviti dotrajan zid. Ko je med opaže zalil prve lopate betona je iz kleti prinesel kup neuporabnega železja, staro macolo, neuporabne žeblje, ostanke granate in vse skupaj veselo pomešal z betonom v zidu. Na začudeno vprašanje soseda, kaj vendar počne, mu je povedal, da je od strokovnjakov izvedel, da železje v betonu poveča moč zidu.

Dolga leta po priključitvi Primorske k Sloveniji so Primorci radi prisluhnili slovenskim oddajam, ki jih je predvajal ***Radio Trst*** – nemalokrat v nejevoljo aktualnih oblastnikov, saj se je slišalo veliko tistega, kar je bilo doma zamolčano. Tehnika sprejema je bila omejena, zato so se pri poslušanju "Trsta" in tudi domače postaje redno pojavljale motnje in prekinitve. Rudolf je tako nekega dne izgubil postajo Radia Trst in bil prepričan, da je njegova skoraj nova "savica" zanič. Ravno tiste dni je obnavljal z železjem ojačani zid, pa je v jezi s police snel neposlušljiv radijski sprejemnik in ga

RUDOLF MRITNK IN NJEGOVA KATRA *sta se preživljala s skromno kmetijo v vasi Pečine na Šentviški planoti.* ***Foto: arhiv SEM, Orlove skupine 1954***

hitro zabetoniral v svojo steno ter jo s tem verjetno dodatno ojačal.

Novi načini prevoza – nove težave

Pot na Most na Soči in v Tolmin je bila dolga in zamudna. Pravi napredek in pomoč pri premagovanju razdalj so tudi na Planoto prinesli prvi mopedi in težji motorji. Da ne bi zaostajal za drugimi, si je tudi Mritnk nabavil rabljen moped, čeprav verjetno niti vožnje s kolesom ni obvladal. Mehaniku, ki je moped prvi vzel v roke, je v skrbi, da je prehiter, naročil: *"Uštimaj ga na kratko, sej veš."* Hotel mu je reči, naj ga pripravi za počasne vožnje. Ko je prvič pripeljal svoje vozilce, ga je res pravilno "vžgal", le nanj ni sedel in je ob njem hodil peš. Mimo vaščanov je opravil še nekaj podobnih poskusov ob brlečem mopedu, potem pa je bilo voženj konec.

Na Planoto je začel voziti avtobus, pa tudi domačih avtomobilov je bilo iz dneva v dan več. Znanec se je Rudolfu na Mostu na Soči ponudil, da ga pelje domov. Po prihodu na Ponikve se je Mritnk hotel zahvaliti za prevoz, vendar je bil rahlo zavisten, ker je bil znanec lastnik takrat še težko prisluženega fička. Da bi zmanjšal vrednost ugodnega prevoza, je prevoznika podcenjujoče vprašal: *"Kolk ti dam za ta drek?"* Epilog zgodbe ni znan. Avtobusni prevoz je postal vsakodnevna potreba za prevoz v dolino na delo, v šolo in po nakupih v Tolmin. To ugodnost potovanja je večkrat izkoristil tudi Rudolf. Ko je nekega jutra sedel na avtobus, je šofer vključil radio, da bi sebi in potnikom popestril vožnjo. Rudolf je nejevoljno začel godrnjati: *"Grem od doma z zbranimi mislimi, tu pa ta muzika."* Verjetno se je bal, da bo do doline pozabil, kaj naj kupi ali namen vseh opravkov.

Ko je motorna žaga postala na domačiji vsakdanji in nujen pripomoček, se je za njen nakup odločil tudi Rudolf. S pomočjo vaščanov se je zasilno naučil rokovati s tem strojem, vendar mu je zaganjanje stalno delalo preglavice. Ko se je odpravil v gmajno za vasjo pripravljat drva, je že pred hišo pognal žago in se z ropotajočim orodjem počasi vzpenjal do gmajne. Običajno je motorka zaradi pomankanja goriva utihnila, še preden je možakar prispel na delovišče. Kot vsak stroj, je tudi njegova motorka odpovedala poslušnost, zato je prosil vaščana za nasvet. Ta je hotel stroj pogledati in seveda popraviti. Ko pa je vzel v roke izvijač, je Rudolf vzrojil: *"Motorka ni mačja rit! Ne! Je ne boš šaraufal!"*

Kljub njunim včasih malce nevsakdanjim navadam sta Mritnka v svoji hišici na robu vasi dočakala lepo starost. Rudolf pa se je še po smrti zapisal v zgodovino Ponikev. Prav v času, ko je zapustil svojo Kati, je namreč oblast zapovedala nova pravila o slovesu in spremljanju na zadjo pot. Tako je bil Mritnkov Rudolf prvi faran Ponikev, ki so ga na zadnjo pot pred sprevodom in častnim poklonom ob zadnjem počivališču pospremili s slovensko zastavo.

Pavel Četrtič

Utrinki

MINEVA STO LET OD ROJSTVA FRANCA PREZLJA

Tolmin – Natanko sto let bo minevalo 27. decembra, odkar se je v Tolminu rodil ljubitelj pesmi in glasbe **Franc Prezelj**, ki je umrl pred 20 leti. Veliko je prispeval k razvoju te kulturne dejavnosti na Tolminskem. Njegovo delo na tem področju se je začelo že v njegovi rani mladosti. Aktivno je sodeloval v kulturno-prosvetnih društvih, ki so bila tedaj pomembna šola pri krepitvi narodne zavesti, še posebej primorskega človeka.

Vsa leta po vojni je vztrajno vodil moški pevski zbor (MPZ) v Tolminu in pustil za sabo globoke in neminljive sledove, tako da lahko rečemo, da je tudi današnji ***MPZ Poljubinj*** nedvomno nadaljevanje njegovega dela. Svoje delo je vedno opravljal zvesto in požrtvovalno, posebno značilni pa sta bili zanj izredna skromnost in velika ljubezen do petja skupaj z zavestjo o neprecenljivi pomembnosti delovanja na tem kulturnem področju, tako v preteklosti kot v sedanjosti.

Silvo Oblak

HARMONIKA, FLAVTA IN RECITACIJE OB FRATNIKOVIH 90 LETIH

Most na Soči – ***Ribiška družina Tolmin*** je 5. septembra pripravila posebno slovesnost ob 90-letnici svojega dolgoletnega člana **Marjana Fratnika**. Kulturni program so zaupali učencem ***OŠ Dušana Muniha Mosta na Soči***, saj je slavljenec eden izmed najstarejših še živečih nekdanjih mostarskih učencev, ki s šolo že vrsto let tesno sodeluje.

Pred 90 leti na Mostu na Soči rojeni Marjan Fratnik že vrsto let živi v Milanu, pred tem je prepotoval pol sveta, vendar je v srcu ostal Slovenec in predvsem Mostar, ki se v svoj rojstni kraj vrača znova in znova. Učenci mostarske šole so prvič navezali stik z njim pred dobrimi desetimi leti in ga uvrstili v brošuro o pomembnih osebnostih svojega šolskega okoliša *Ta 'n tadruj iz Tantadrujeve dežele*. Predstavili so ga kot svetovljana, "ambasadorja" Slovenije v tujini in svetovno znanega ribiškega strokovnjaka muharja. Da vse našteto dr-

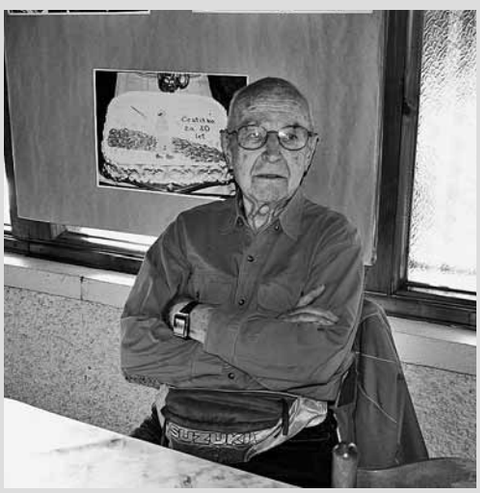

DOLGOLETNI ČLAN RIBIŠKE DRUŽINE TOLMIN MARJAN FRATNIK *je septembra praznoval častitljivih 90 let. Fratnik sicer že dolga leta živi v Milanu, a se še vedno zelo rad vrača na rojstni Most na Soči.*

Predajanja

Septembra so ***Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin*** *javnosti predstavili pesniški prvenec* **Marjete Manfreda Vakar** *iz Kobarida z naslovom* Predajanja. *K pesnjenju je M. Manfreda Vakar navdihnilo bivanje in druženje z brežiškim poetom* **Damirjem Šambarekom**, *ki mu posveča Pesmi opoja in ljubezni (*Moja pesem si. / Povsod in nikjer / si moj zakleti princ, / v svoji pravljici / me čakaš / vedno doma.), *njegovo prisotnost pa zaznamo tudi v ostalih delih zbirke, posebej v zaključnem, petem večjezičnem delu* Z Jupitrom v 7. hiši. *Sicer pa so, kot piše sama v uvodu h knjigi, na njeno ustvarjalnost močno vplivali tudi zgodnja poezija* **Daneta Zajca**, *šansoni* **Svetlane Makarovič** *in Tagorjeva lirika. Pesmi so nastajale v desetletnem obdobju, knjiga pa je izšla pri založbi* ***Amalietti & Amalietti****. Zbirka Predajanja je premišljeno urejena v pet pomenskih ciklov, ki se med seboj prelivajo in dopolnjujejo. Kot je v spremni besedi zapisal* **Vladimir Gajšek**, *je vsa knjižica grajena na razumljivi govorici hrepenečega, a tudi ranjenega srca.*

Pesnica je s pisanjem poezije začela razmeroma pozno. Nikoli ni slutila, da lahko svetu svoje notranje sporočilo preda na tako nevsiljiv način, ugotavlja ter priznava, da ji je bilo pripravljanje na izdajo prvenca v užitek, ki bi ga težko primerjala z drugimi dogodki v svojem življenju. Omeniti velja, da izdaja pesniške zbirke ni osamljen pesniški angažma M. Manfreda Vakar. Letos poleti je z livškim poetom **Zlatkom Smrekarjem** *in drugimi prijatelji izpeljala niz pesniških večerov ob Soči z naslovom* Glasovi Soče, *kjer so k sodelovanju povabili še množico zamejskih umetnikov – predvsem literatov in glasbenikov. Nekateri izmed teh glasbenikov so nastopili na predstavitvenem večeru ob izidu zbirke Predajanja. Predstavitev pesniške zbirke je popestril še* **Aleš Hadalin**, *izvrsten slovenski vokalist in pesničin sošolec iz gimnazijskih let, ki je zapel nekaj ljudskih pesmi. Prireditev je zaznamovala tudi humanitarna nota, saj so obiskovalci večera ob nakupu zbirke polovico denarja na avtoričino željo darovali za izgradnjo vodne črpalke v Darfurju.*

NASLOV: Predajanja. AVTORICA: **Marjeta Manfreda Vakar**. ZALOŽBA: Amalietti & Amalietti KRAJ in LETO IZDAJE: Ljubljana, 2009. FORMAT: 13 x 20 cm. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 95.

Dolina Soče

Avtor knjige je **Leon Leban** *iz Poljubinja, ki sicer že več let živi in dela v Ljubljani, vendar se skoraj vsak konec tedena vrača v domači kraj. Prav med vikendi mu je v sedmih mesecih s pomočjo prijateljev uspelo prekolesariti več kot 1.100 kilometrov in premagati več kot 30.000 metrov višinske razlike. Tako je nastal 262 strani dolg gorskokolesarski vodnik, ki zajema 43 kolesarskih poti nad Kanalom, dolino Trebuše, Tolminom, Kobaridom in Bovcem.*

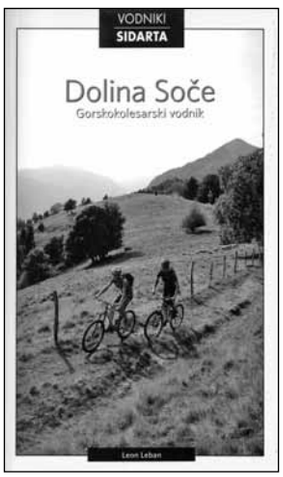

Idejo za vodnik je dobil na izletih v gorskokolesarska središča Evrope, saj dolina Soče na relativno majhnem prostoru združuje vse, kar ponujajo številne destinacije skupaj – raznovrstne kolesarske ture, razgiban teren, ugodno podnebje, izjemno lego med Alpami in morjem, čudovite gore, neokrnjeno naravo ter bogato kulturno in naravno dediščino. Bralci dobijo podrobne opise tur, vrise v zemljevide, podatke za GPS in geografske koordinate. Kolesarji si lahko pomagajo tudi z višinskimi diagrami vzponov in spustov, z avtorjevim namigom k posamezni turi ter s podatki o vrsti in kakovosti vozišča. Po Lebanovem mnenju je težava v Sloveniji pretirano asfaltiranje poti, še bolj problematična pa je zakonodaja, ki pravi, da je "na območju Republike Slovenije v naravnem okolju prepovedano voziti, ustavljati, parkirati ali organizirati vožnje z vozili na motorni pogon in s kolesi".

Prav zato je prvotni seznam Leban po pogovorih s predstavniki ***Triglavskega narodnega parka***, ***Zavoda za gozdove Slovenije***, ***Planinske zveze Slovenije*** *in lokalnih turističnih organizacij zožil in prilagodil. Tako so ostali štirje izleti v okolici Kanala, štirje v okolici Trebuše, največ, 15 gorskokolesarskih tur najdemo v okolici Tolmina, dve manj sta v okolici Kobarida, na sedem gorskokolesarskih ciljev pa se lahko odpravimo v okolici Bovca.* "Mislim, da je v vodni-

Utrinki

ži, je bilo več kot očitno na slovesnosti ob njegovi 90-letnici. Zbralo se je kakšnih sto njegovih domačih in strokovnih prijateljev in ožjih sorodnikov iz vse Slovenije, pa tudi iz Italije, Francije … In Fratnik je vse še enkrat presenetil s svojo vitalnostjo, duhovitostjo in iskrivostjo.

Ker je bil Fratnik 1991. leta imenovan za prvega diplomatskega predstavnika Slovenije v Italiji, mu je posebno priznanje ob visokem jubileju poslal tudi sedanji zunanji minister **Samuel Žbogar**, ki se zaradi zadržanosti v tujini slovesnosti ni mogel udeležiti. So se pa na njej zvrstili številni govorniki iz ribiških krogov, večer pa so popestrili harmonikar **Damijan Sedej**, skupina ***Dej še'n litro*** in seveda učenci mostarske šole. Harmonikarico **Mojco Dobravec**, flavtistko **Lucijo Rejc** ter recitatorja **Vida Droleta** in **Arijelo Seljak** sem vodila učiteljica slovenščine **Danica Taljat**, sprejema pa sta se udeležila še ravnatelj **Branko Loncner** in zunanji sodelavec šole **Martin Rovšček**. Učenci so se v nagovoru Fratniku zahvalili za dosedanje sodelovanje in podarjene predmete ter izrazili željo, da se s slavljencem spet srečajo ob praznovanju 190. obletnice šole, ki bo konec letošnjega leta. Poklonili so mu tudi zgoščenko *V raju*, sicer Rovščkovo avtorsko delo. Slavljenec je obljubil, da bo zagotovo prišel, saj mora videti, kako bo videti njegov prispevek v šolskem zborniku. Vsi skupaj smo ob slovesu ugotavljali, da majhnost nekega kraja ni ovira za to, da se v njem rodijo veliki ljudje. Samo upati si morajo …

Besedilo in foto: Danica Taljat

FESTIVAL POHODNIŠTVA IN GREGORČIČEVA UČNA POT

Kobarid – Prireditvam in pohodom, ki so potekali v okviru letošnjega *Festivala pohodništva*, se je pridružilo tudi ***Športno-turistično društvo*** (ŠTD) ***Simon Gregorčič Ladra-Smast***.

Zunanji sodelavec društva **Pavel Četrtič** je 29. septembra postavil razstavo fotografij z naslovom *Utrinki ob Gregorčičevi učni poti*. Avtorja fotografij sta poleg Četrtiča še **Jože Štucin** in **Stane Ivančič**, namen razstave pa je bil v javnosti povečati zanimanje za samostojne in vodene pohode po tej zanimivi pešpoti, na kateri popotnik oživlja spomin na našega poeta in hkrati vedno znova spoznava našo kulturno, stavbno in sakralno dediščino. Goste večera sta nagovorila **Tadej Koren** iz Fundacije "Poti miru v Posočju" in **Tatjana Humar**, vodja Turistično informacijskega centra Kobarid. Po razstavi je udeležence z izbrano besedo popeljala moderatorka iz ŠTD **Staša Volarič**, skupaj z avtorjem pa sta predstavila *Vodnik po Gregorčičevi učni poti*, ki čaka že na tretji natis. Avtorji vodnika in pobudniki za postavitev učne poti so se dogovorili, da se mu doda še besedilo v angleščini in tako omogoči samostojen ali voden ogled poti tudi tujim turistom. Učenci Podružnične šole Smast **Polona Sivec**, **Kristina Ivančič**, **Hana Ivančič** in **Tjaž Volarič** so ob odprtju razstave recitirali Gregorčičeve pesmi, **Patrik Breginc** pa je navzoče razvedril s spretnim igranjem harmonike.

▶

ku najboljši kompromis, čeprav bi bila v mojem izboru zagotovo tudi Dobrenjščica, ki je najbolj sporna, ampak po drugi strani najbolj impresivna in izjemna, zato bi z njo lahko predstavljali našo dolino že samo s slikami," *pojasnjuje Leban.*

Večina opisanih poti sodi med zahtevne in lažje kolesarske ture, slaba četrtina pa je zelo zahtevnih, zato je vodnik po njegovih besedah primeren za širši krog uporabnikov: "Mislim, da nagovarja širok spekter ljudi, čeprav je nekaj tur zelo zahtevnih, vendar je precej tudi lažjih, kjer bodo začeli in postopoma dvigovali svoje meje." *Lažje vzpone najdemo v okolici Kanala, ki je po avtorjevem mnenju zanimiva predvsem spomladi in jeseni, kjer je drugje lahko zasnežено. Za razliko od Kanala je Bovec znan po najvišjih gorskih ciljih, med katerimi je tudi Mangart. Najtežji spust je z Vrha Skopice nad Trebušo, najtežji vzponi so v okolici Tolmina, po najlepših turah pa je po avtorjevem mnenju znan Kobarid z okolico. Poleg Stola in Razorja je namreč prav Matajur eden izmed najbolj priljubljenih in najbolj znanih kolesarskih cilјev na spletnih forumih. Sicer pa Leban pravi, da je* "vodnik napisan tako, da bi stimuliral ljudi, naj začnejo kolesariti, saj že lepe fotografije v vodniku pokažejo, da lahko v naravi lepo izkoristiš prosti čas in nekaj narediš še zase".

Knjiga, ki so ji priloženi praktični potovalni lističi z opisi poti in vsemi podatki, je celovito delo, saj je tehničnim podatkom posameznih gorskokolesarskih tur dodana tudi turistična predstavitev z opisi naravnih in kulturnih znamenitosti. Poleg tega skuša avtor bralce v knjigi poučiti o pravilih obnašanja v naravi, v vodnik pa je vključeno tudi poglavje o soški fronti avtorja **Željka Cimpriča**. *Ta opisuje potek bojev na soški fronti, saj je bila prav ta vzrok za po avtorjevem mnenju občudovanja vredno mrežo drzno speljanih poti in mulatjer, po katerih poteka velik del v vodniku opisanih tur.*

Pomembna dopolnitev kolesarskega vodnika, ki je izšel v 1.000 izvodih, bo tudi angleški prevod, ki ga nameravajo izdati naslednje leto in bo prav gotovo pripomogel k prepoznavnosti in predstavitvi doline Soče, kar je bil tudi avtorjev namen.

NASLOV: Dolina Soče, gorskokolesarski vodnik. AVTOR: **Leon Leban**. FOTOGRAFIJE: Leon Leban, **Željko Cimprič**, **Claudio Costerini**, **Anica Leban**, **Marko Munih**, **Janez Skok** in **Andrej Rejec**. IZDALA in ZALOŽILA: Sidarta. PRILOGA: potovalni zemljevidi s tehničnimi opisi izletov. KRAJ in LETO IZDAJE: Ljubljana, 2009. FORMAT: 21,5 x 12,5 cm. VEZAVA: mehka. ŠTEVILO STRANI: 262. NAKLADA: 1.000 izvodov.

Smaragdna pot

Kadar teče govor o Soči, se človek venomer spomni na slavnega slovenskega pesnika, t. i. goriškega slavčka ***Simona Gregorčiča****, ki je reko poimenoval kar "bistra hči planin". In ni se motil. Tudi danes velja Soča za eno najlepših v Evropi, ki s svojimi pritoki v svoje porečje povezuje 13 slovenskih občin – od Bovca, Kobarida, Tolmina, prek Cerknega in Idrije na eno stran, pa potem v Kanal, Brda, Novo Gorico, Šempeter-Vrtojbo, Miren-Kostanjevico, Renče-Vogrsko, Ajdovščino in Vipavo. Prav v turističnih informacijskih centrih na tem območju bo na voljo nova zloženka, ki jo je v teh dneh izdala* ***Lokalna turistična organizacija Sotočje*** *kot pooblaščena organizacija za regionalni destinacijski program* ***Regionalne destinacijske organizacije*** *(RDO)* ***Smaragdna pot****, izšla pa je skupaj z drugim promocijskim gradivom v okviru razpisa* ***Ministrstva za gospodarstvo****. Zloženko* Smaragdna pot *bo mogoče dobiti še na sedežu* ***Slovenske turistične organizacije****, obenem pa gre za najpomembnejše promocijsko gradivo, ki bo regijo predstavljalo tudi na turističnih sejmih po Evropi. Poleg slovenskega jezika je zloženka prevedena tudi v angleščino, italijanščino, nemščino in francoščino.*

Projekt so občine zasnovale že pred leti in sedaj razširjenega na celotno območje Severne Primorske še dodatno obogatile s skupnim destinacijskim konceptom, ki postaja eden od glavnih nosilcev turizma v tej regiji. Gre za spoj produktov in storitev na tej geografski lokaciji, ki privlači turiste in jim omogoča namesto prehoda skozi kraje to, da se tukaj zadrži-

Utrinki

NAJMLAJŠI IN NAJSTAREJŠI *– Med najmlajšim in najstarejšim udeležencem pohoda po Gregorčičevi učni poti je bilo kar 70 let razlike.* ***Foto: Pavel Četrtič***

▶ Le teden dni kasneje, 4. oktobra, je še vedno v sklopu Festivala pohodništva izpred šole v Smasteh na pohod po Gregorčičevi učni poti krenila petdeseterica pohodnikov. Med njimi je bilo veliko kulturnih, prosvetnih in turističnih delavcev s Tolminske in Kobariške ter posamezniki z Goriškega, žal pa je prisotnost zaradi neugodne vremenske napovedi odpovedala večja skupina veteranov vojne za Slovenijo iz več slovenskih krajev. Pohodnike so poleg Četrtiča po poti vodili še drugi predstavniki ŠTD **Ljuba Šturm**, **Lara Kalčič** ter mlada člana **Gregor Ivančič** in **Matej Rutar**, ki sta skrbela za varnost pohodnikov. Na Vrsnem sta pohodnike pred prvo hišo na Parovn'ku pričakala domačina **Jožko Bon** in **Marko Sivec** z osvežilnim bio bezgovim sokom, pred Gregorčičevo domačijo pa oskrbnica **Rida Gregorčič**, ki je pohodnikom predstavila zgodovino pesnika in njegove spominske domačije. Pohodniki so pot nadaljevali mimo polja, kjer je Gregorčičeva mati začutila, da prihaja na svet nov družinski član, in dalje mimo Sevc na grič z njegovim grobom. Spontano se je med pohodniki po prižgani svečki in položenem cvetju zaslišala prva recitacija Gregorčičeve pesmi**.** Za tem je **Jaka Humar** zrecitiral *Z zakrivljeno palico v roki*, **Stane Ivančič** pa je med pohodniki zbral mali mešani pevski zbor, ki je ubrano zapel *Nazaj v planinski raj*. Za presenečenje pa je v Smasteh poskrbel **Darko Smrekar - Smrk**, ki je za pohodnike priskrbel golaž s polento.

ŠTD Simon Gregorčič Ladra-Smast

VALVASORJEVA ZBIRKA V TOLMINSKI KNJIŽNICI

Tolmin – V galeriji ***Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin*** se je 1. oktobra zgodil pomemben dogodek. ***Fundacija Janeza Vajkarda Valvasorja pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti*** (SAZU) je knjižnici izročila faksimilni natis grafične zbirke z naslovom *Iconotheca Valvasoriana*. Gre za enega od stotih izvodov velikega folio formata višine 40 cm, ki so jih pripravili vodja projekta in urednik izdaje dr. **Lojze Gostiša** in njegovi sodelavci, ki so na projektu delali celih osem let. Pri pripravi faksimila so sodelovali slovenski in hrvaški umetnostni zgodovinarji.

Zbirka je nastajala med letoma 1659 in 1672, ko je **Janez Vajkard Valvasor** potoval po takratni Evropi. Kar je nakupil in zbral na tej poti, je shranil na gradu Bogenšperk, kjer je imel svojo grafično delavnico in tiskarno. Ko je obubožal, je prodal vse – tudi knjižnico z 2.534 knjigami, ki jo je zaradi nezanimanja kranjskih deželnih glavarjev takrat odkupil zagrebški škof **Ignacij Aleksandar Mikulić** – izvirnik tako hrani ***Biblioteka Metro-***

jo dalj časa in izbirajo med različnimi doživetji, ki so jim na voljo. Govorimo o dejavnostih, ki so na voljo na tem prostranem in raznolikem ozemlju, ki se razteza od alpskega sveta na severu vse do nižin v spodnjem toku reke Soče in njenih pritokov: ogled naravnih, zgodovinskih, kulturnih in tehničnih znamenitosti, udejstvovanje v vodnih športih (rafting, ribarjenje, kajakaštvo, soteskanje), padalstvo, zmajarstvo, pohodništvo, kolesarjenje, plezanje, smučanje, sprehodi in sprostitev po tematskih poteh, igralništvo … Ena od posebnosti je tudi obisk vinske ceste, ki je del bogatega vinorodnega območja na južnem delu regije, saj si lahko ljubitelji dobrega vina ogledajo vipavske, briške in kraške vinske kleti, ki med drugim ponujajo tudi avtohtono žlahtno kapljico. Med poletjem so na voljo tudi druge glasbene, zabavne, etnološke in kulturne prireditve, kot so festivali, koncerti, sejmi in kulinarika.

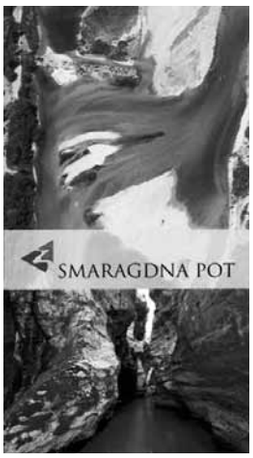

Vse to je z zemljevidom območja in fotografskim gradivom natančno predstavljeno v pričujočem prospektu, ki zagotovo uresničuje svoj cilj in namen – predstaviti to območje kot perspektivo, kot prostor, kjer se je vredno ustaviti in doživeti tiste trenutke, ki nam jih ponuja. Nenazadnje je tudi barva smaragda tista, ki nam s simbolnim pomenom obnavljanja in prebujanjem volje ter življenja nudi notranje sozvočje in sprostitev, uživanje lepot in miru. Smaragd umirja, zdravi, osvežuje in krepi duha. In Soča kot eden izmed alpskih biserov to zagotovo pooseblja.

NASLOV: Smaragdna pot. AVTORICA BESEDILA: **Alenka Omejc.** UREDNIK: **Janko Humar.** IZDALA in ZALOŽILA: LTO Sotočje. LETO IZDAJE: 2009. FORMAT (zložen): 14 x 26 cm. NAKLADA: 150.000 izvodov.

Kobariški gastronomski krog

Prehranjevanje predstavlja eno najbolj osnovnih človekovih praks, ki se med seboj razlikujejo po socialno-kulturnih aspektih. Hrana s svojimi značilnostmi pomeni za vsako skupnost, večjo ali manjšo, del družbene identitete. Kot ima naziv "slovenska narodna jed" simbolno vrednost, ki ponazarja značilnosti slovenske nacionalne kuhinje, tako je tudi Kobariški gastronomski krog *del te dediščine in predstavlja izredno kakovostno kuhinjo, ki s seboj prinaša kulturo kulinaričnega dogodka v prostoru in času, v katerem je nastala. In ravno na to temo je pred kratkim pri* ***Lokalni turistični organizaciji*** *(LTO)* ***Sotočje*** *izšla zloženka v 30.000 izvodih, ki nas popelje po poti kulinarične ponudbe v Kobaridu.*

Gre za predstavitev visoke umetnosti pripravljanja hrane in njenega uživanja, kajti pomen gastronomije v gostinsko-turistični ponudbi je v sodobnem času še kako pomemben element promocijske "kulture krožnika". Širina pojmovanja gastronomije in njeno vrednotenje z vidika dediščine in sedanjosti nosita danes sliko kraja in njegovo navezanost na zgodovino, ki mu daje smiselno in pravo podobo.

Gastronomija je več kot samo umetnost pripravljanja jedi, o čemer se lahko prepričamo tudi sami. V zloženki nas pot popelje najprej do ***Gostišča in pizzerije Jazbec*** *v Idrskem, kjer so vedno na voljo stare domače jedi (domač planinski sir, želodec, domača polenta …), za željne zabave pa imajo na voljo kletne prostore.* ***Gostilna***

Utrinki

ZBIRKA ICONOTHECA VALVASORIANA *je prišla v* ***Knjižnico Cirila Kosmača Tolmin*** *tudi po zaslugi* **Silvestra Gabrščka** *z Ministrstva za kulturo (levo), ki jo je skupaj z vodjem projekta in urednikom izdaje dr.* **Lojzetom Gostišo** *(na sredini) predal direktorici tolminske knjižnice* **Jožici Štendler** *(desno).* ***Foto: Marko Lampret***

politana v Zagrebu.

Zbirka vsebuje 7.752 znanstveno-kritično obdelanih grafičnih listov, ki so zvezani v 17 zvezkih. Valvasor je grafike zbral najprej v 18 albumih, vendar se je četrti po vrsti izgubil že v 19. stoletju. Vsak zvezek ima zaporedno številko in tiskano naslovno stran v nemškem jeziku. Listi so razporejeni po vsebinski tematiki, tehniki in nacionalni pripadnosti avtorjev – Stara in Nova zaveza, podobe svetnikov, Marije in Jezusa, prizori iz posvetnega življenja, zemljevidi, upodobitve kmeta, živalski in rastlinski svet, gledališče … Vmes najdemo tudi risbe svetovno znanih umetnikov iz 16. in 17. stoletja, kot so Dürer, Cranach, Rembrandt, Michelangelo, Callot … Delo predstavlja za tiste čase velik tiskarski podvig – grafika je bila namreč v 17. stoletju eno od pomembnih komunikacijskih sredstev, razmnožena je bila na papirju in je prikazovala prizore z vseh področij takratnega življenja, tako da je v njih zajeta celostna podoba tistega časa.

Dogodek je popestril tudi zvok renesančne lutnje, na katero je igral slovenski filozof in lutnjar **Boris Šinigoj**, ki je v galerijo ponesel čarobnost, kot jo je bilo moč čutiti takrat. Zagotovo lahko trdimo, da je projekt edinstven kulturno-zgodovinski spomenik. Delo ima umetniško in dokumentarno vrednost in je pomemben del kulturne dediščine; po *Dalmatinovi Bibliji* in Valvasorjevi *Slavi Vojvodine Kranjske* je to tretji največji knjižni projekt Slovencev in kot se strinjata direktorica knjižnice **Jožica Štendler** in dr. Lojze Gostiša, gre za umetnostni spomenik svetovnega merila. Valvasor je bil leta 1687 izvoljen za člana angleške kraljeve družbe v Londonu in prav je, da mu tudi v slovenskem prostoru končno namenimo prostor, ki si ga zasluži.

Damjana Teodorović

TESNO BODO SODELOVALI TUDI V PRIHODNJE

Kobarid – Kakor vsako leto smo se tudi letos zbrali klubi zdravljenih alkoholikov (KZA) iz Slovenije in Italije na redni letni skupščini ***Zveze KZA Severne Primorske*** in ***KZA Tolmin***, ki je 5. septembra istočasno potekala v kobariški osnovni šoli. Po začetnih nagovorih gostiteljev, predsednika zveze **Aleksandra Možeta** in predsednika KZA Tolmin **Mira Lapanje** smo si ogledali prvi svetovni vojni posvečen ***Kobariški muzej***. Zlasti med italijanskimi gosti iz ***KZA Codroipo***, ***KZA Remanzacco*** in lani pobratene ***Zveze Sinistra Piave*** je bilo navdušenje veliko.

Ogledu je sledil uradni del skupščine v šoli. Ob prijetni glasbi skupine ***Dednina*** se je začel uradni del tolminskega kluba, katerega poročilo o delu je podal predsednik Lapanje. Članom so podelili priznanja ob obletnici ▶

Breza *v Kobaridu se odlikuje predvsem po rajsko urejenem prostoru, kjer je moč opaziti lahkotnost ponudbe, ki se smiselno estetsko vključuje v sodobno ponudbo. Posebnost so košparski štruklji iz kvašenega testa, ki se od kobariških razlikujejo po tem, da so narejeni iz vlečenega testa.* ***Restavracija Kotlar*** *je znana predvsem po bogati izbiri ribjih jedi tako morskih kot sladkovodnih rib, odlične pa so tudi jedi z žara. Gre za tako imenovan "slow food" način prehranjevanja, pri katerem hitenje ne pride v upoštev, izvira pa iz Italije. Osnovni princip je izvajanje "kulturne kuhinje", ki spodbuja nov odnos in nov način ponudbe jedi in pijač. Tudi* ***Hotel Hvala – Restavracija Topli val*** *slovi po svoji dolgi tradiciji izvrstne ribje restavracije, kjer kuharski mojstri iz hrane izdelujejo svojevrstne umetnine. Ne gre samo za likovno spretnost v postavitvi jedi, ampak poudarjajo tisto izraznost, ki gosta kar priklene k mizi. Za konec ponujajo tudi širok izbor vrhunskih vin.* ***Hiša Franko*** *v Starem selu je ena od najbolj inovativnih gostinskih ponudnic. Zanje je značilno, da stalno kreirajo nove kombinacije, oblike in vrste hrane, vse pa temelji na starih receptih. Tudi pri njih velja "slow food" druženje, njihovo kuhinjo pa bi lahko imenovali tudi sodobna "fusion kuhinja", ki v modernem konceptu združuje na videz nezdružljivo. In ravno to je najbolj zanimivo, kajti v dobri kuhinji nikoli ne zmanjka dobrih idej.*

Trendi sodobne prehrane morajo v takem kontekstu ohranjati slovensko kulturno dediščino, biti izraz prehranjevalnih navad, vsebovati gurmanske skrivnosti ter dvigati zavest o kakovosti in pomembnosti določenih regij kot dopolnilo širši istovetnosti. Torej: Dober tek!

NASLOV: Kobariški gastronomski krog. AVTORICA BESEDILA: **Ana Roš**. FOTOGRAFIJE: **Janez Pukšič**. IZDALA in ZALOŽILA: LTO Sotočje. LETO IZDAJE: 2009. FORMAT: 10 x 29,5 cm. NAKLADA: 30.000 izvodov.

Knjižno polico napolnile: Mariša Bizjak, Špela Mrak in Damjana Teodorović

Utrinki

abstinence in vsem trem terapevtkam cvetje. V uradnem delu zveze je predsednik Može podal poročilo o delu v preteklem letu in ciljih za prihodnje leto, poročilo dela doma in v tujini, tudi za tolminski klub s strani tajnice zveze in predstavnice kluba za tujino **Nade Kenda**. Vsi skupaj pa smo si zastavili cilj, da bomo tudi v prihodnje tako tesno sodelovali, zlasti z vrtci, s šolami, centri za socialno delo, z delovnimi organizacijami in družinami. V prihodnjem letu se bo naši zvezi morda pridružil še kakšen klub, lahko pa bo nastala celo nova regijska zveza. Posebno zato, ker tudi drugi vidijo, kako aktivni in prepoznavni smo mi tako doma kakor v svetu.

Skupščino smo v poznih urah zaključili s plesom, pecivom naših žena in dobro pojedino. Razšli smo se v prijetnem vzdušju brez alkohola, pripravljamo pa tudi novoletno praznovanje za vse, tudi nečlane kluba, ki bi želeli preživeti zadnji dan v letu brez alkoholnih pijač. Zanimanje je veliko.

Nada Kenda, Zveza KZA S. Primorske in KZA Tolmin

TUDI V POSOŠKIH GOZDOVIH RASTEJO GOBE VELIKANKE

Most na Soči – Jesenska gobarska sreča se je v začetku oktobra nasmehnila strastnemu gobarju **Romanu Kofolu** iz Bače pri Modreju, ki je našel jurčka velikana s premerom 33 cm in težkega 1.482 g. Njegov gobarski kolega **Darij Vouk** z Mosta na Soči pa je na istem mestu kot lani našel 27,6 kg težko črnečo velezraščenko. Obe gobi velikanki sta bili na ogled na vsakoletni razstavi gob, ki jo v začetku oktobra pripravlja ***Gobarsko društvo Most na Soči***.

ŠK

Foto: osebni arhiv Darija Vouka

LETOŠNJO SKUPŠČINO KZA TOLMIN IN ZVEZE KZA SEVERNE PRIMORSKE*, ki so se je udeležili tudi člani nekaterih italijanskih društev, je gostila* ***OŠ Simona Gregorčiča Kobarid****.* ***Foto: Renato Bernardinis***

REPUBLIKA SLOVENIJA | MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
Posoški razvojni center
Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

PUM analizira in svetuje: Stop nasilju!!!

Bliža se 25. november, mednarodni dan boja proti nasilju nad ženskami. Na PUM Tolmin izvajamo projekt na temo nasilja, zato smo se odločili, da bomo o tem pisali tudi v glasilu EPIcenter.

Kaj sploh je nasilje? Gre za dejanje agresije in zlorabe, ki povzroči ali namerava osramotiti in ponižati žrtev. Nasilje je kaznivo dejanje, zloraba moči in na prizadetih osebah lahko pusti nepopravljive posledice. Poznamo več vrst nasilja: psihično, fizično, nasilje nad ženskami, nasilje med vrstniki, nasilje v družini, spolno in ekonomsko nasilje. Mi smo se osredotočili na nasilje nad ženskami.

Nasilje nad ženskami

Nasilje nad ženskami je posledica neenakovredne porazdelitve družbene moči med ženske in moške, kar vodi v diskriminacijo žensk – tako v družbi kot v družini. Pri nas je vsako leto več nasilja nad ženskami, ki ga povečini ustvarijo moški. Poleg alkohola v družini prevladata še moška beseda in nato močna roka. Šele ko ženska ne zdrži več, se odloči spregovoriti. Nasilje občutijo tudi otroci, kar vpliva na njihovo odraščanje. Težava nastane pri odločitvi, komu se zaupati, kajti ne moremo se odpreti vsakomur, ob tej osebi moramo čutiti neko pomiritev, predvsem če jo prosimo za neko zaupanje. Nekateri primeri nasilja lahko pustijo na prizadeti osebi trajne posledice, lahko se končajo tudi s smrtjo. V Sloveniji imamo varne hiše, različni telefoni v nujnih primerih, v stiski ali bodisi zgolj za informacije so večinoma brezplačni in anonimni. In v takih primerih se ni bati, zavrteti je treba le telefonsko številko; nekaj najpomembnejših vam je na voljo na koncu članka.

Nasilje v družini ni edino

Poleg nasilja v družini so lahko ženske tudi žrtve drugih vrst nasilja.

Spolno nasilje je nasilje, ki prevzame obliko seksualnosti. Žrtve so navadno pripadniki in pripadnice šibkejših skupin prebivalstva – ženske, otroci, fizično in telesno prizadeti, povzročitelji pa so večinoma moški.

Žrtev lahko fizično nasilje dokaže, saj so posledice napadov vidne in zabeležene v zdravniških kartotekah (seveda le v primerih, ko žrtev poišče zdravniško pomoč). Ena od značilnosti fizičnega nasilja, ki ga ženske doživljajo v družini, je, da se od klofute in odrivanja lahko stopnjuje vse do brutalnega pretepanja.

Povsem običajno je, da se med partnerjema občasno pojavljajo nesoglasja. Če se vzorec vedenja, s katerim eden od partnerjev vedno doseže tisto, kar hoče, na račun drugega partnerja/ke, njegovih/njenih pravic, prepričanj in želja, ponavlja vedno znova, govorimo o *psihičnem nasilju*.

Ekonomsko nasilje

Položaj žensk se je v modernih družbah spremenil toliko, da je njihov pravni položaj z ustavo in zakoni izenačen s pravnim položajem moških, vendar naš vsakdan kaže nekoliko drugačno podobo. Gospodinjsko delo je še vedno v domeni žensk (spremembe se že kažejo, a žal zelo počasi), necenjeno in neplačano. Zaposlene ženske za opravljanje istega dela dobijo manjše plačilo kot moški. Ženske zaradi materinstva težje dobijo redno zaposlitev, matere samohranilke le s težavo dosežejo plačevanje preživnin ipd. Ekonomsko nasilje se zrcali tudi v življenju družine. Ženske tovrstno nasilje sicer (v večini primerov) dokaj hitro opazijo, a se ravno tako hitro z njim tudi "sprijaznijo". Ko postane partnerski odnos nevzdržen, je ravno ekonomska neenakost ženske tista, ki ji v največji meri preprečuje, da bi partnerja zapustila.

Kam poklicati, če ste žrtev nasilja?

- Policija Tolmin: 05/38-14-900
- Center za socialno delo Tolmin: 05/38-81-071, 05/38-81-719
- Telefon otrok in mladostnikov: 080-12-34
- Materinski dom Solkan: 05/33-00-244
- Zdravstveni dom Tolmin: 05/38-81-120
- Varna hiša Karitas za Primorsko: 05/33-00-234
- Društvo SOS telefon za ženske in otroke žrtve nasilja: 01/54-43-513, 080-11-55
- Sopotnik – telefon za pomoč ljudem v stiski : 080-22-23

Pumovci

Viri:

- *DRUŠTVO ženska svetovalnica.* (2009). [Online]. [Citirano 8. oktobra 2009; 9:51]. Dostopno na spletnem naslovu: www.drustvo-zenska-svetovalnica.si.
- *INFORMACIJSKI urad Sveta Evrope v Republiki Sloveniji.* (2009). [Online]. [Citirano 2. oktobra 2009; 10:32]. Dostopno na spletnem naslovu: www.coe.si.
- *URAD za enake možnosti.* (2009). [Online]. [Citirano 2. oktobra 2009; 11:20]. Dostopno na spletnem naslovu: www.uem.gov.si.
- *DRUŠTVO SOS telefon.* (2009). [Online]. [Citirano 6. oktobra 2009; 9:43]. Dostopno na spletnem naslovu: www.drustvo-sos.si.

Operacijo delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

SREČANJE STAREJŠIH PLANOTARJEV

Ponikve – Septembra, ko se poletje že preveša v jesen, se na Šentviški planoti že vrsto let na posebnem praznovanju srečujejo starejši Planotarji. Srečanje organizira ***Medžupnijska Karitas***, dogaja pa se izmenično na Šentviški Gori, Pečinah in Ponikvah. Letošnje je potekalo 13. septembra na Ponikvah, v prekrasnem nedeljskem popoldnevu.

Udeleženci – zbralo se nas je okrog 50 in po pravilu smo bili vsi stari nad 70 let – smo se najprej zbrali v cerkvi Marijinega oznanjenja, kjer se je srečanje začelo z mašo in blagoslovom. Sledil je zabavnejši del popoldneva v gasilskem domu, začenši s prisrčnim nastopom učenk ***Podružnice Šentviška Gora***. Pod vodstvom učiteljic **Erike Laharnar** in **Vlaste Sotenšek** ter vzgojiteljice **Slavke Črv** so zapeli, zaplesali in odigrali krajši prizor s tematiko, namenjeno starejšim. Ob koncu so otroci vsakemu udeležencu podarili še manjši spominek z zapisano lepo mislijo, ki so ga izdelali sami.

Po kulturnem programu je ostal čas za pogostitev in pogovor, med katerim je zadonela tudi pesem. Med udeleženci je bila korajžna **Julka Lapanja** s Ponikev, ki ji do dopolnjenih sto let manjka le še nekaj mesecev, pa kljub temu še veselo zaigra na orglice. Vzdušje, ki ga je s svojim nastopom ustvarila, je dokaz, da je tudi starost lahko lepa, če le zdravje dopušča. Da bi le še dolgo ostala zdrava in da bi naslednje leto spet skupaj praznovali. Zdravja želimo tudi ostalim udeležencem, pa tudi tistim, ki se letošnjega srečanja niso mogli udeležiti.

Besedilo in foto: Vera Kofol

ŠE VEDNO SO ODRINJENI NA ROB

Petrovo Brdo – V ***Domu upokojencev Petrovo Brdo*** smo 30. septembra pripravili *Dan odprtih vrat*. Nanj smo povabili nam sorodne ustanove iz primorskega in gorenjskega okoliša, prebivalce okoliških vasi in vse, ki jih življenje našega doma zanima. V sklopu dnevnega dogajanja smo organizirali prodajno razstavo izdelkov, ki jih izdelujejo naši stanovalci v okviru delovne terapije, gostili smo otroke iz ***Osnovne šole Železniki*** z igrico *Muca Copatarica*, v popoldanskem času pa je predstavitev svojega ustvarjanja in delavnico *Izdelava slik iz peska* pripravila **Stanka Golob**. Delavnice se je z zanimanjem udeležilo veliko stanovalcev, nad udeležbo obiskovalcev pa smo bili vsi, stanovalci in zaposleni, kar malo razočarani, saj so se našemu vabilu odzvali le v ***Varstveno-delovnem centru Stara Gora*** in nekaj domačinov. Verjetno sta majhnemu zanimanju za obisk botrovali naša oddaljenost od večjih mest in težja dostopnost, ne moremo pa se sprijazniti z dejstvom, da so odrasli s posebnimi potrebami in s težavami z duševnim zdravjem še vedno odrinjeni na rob družbe in našega razmišljanja.

Naši stanovalci se radi udeležijo različnih prireditev, delavnic in dogajanja, ki jih organizirajo dejavni posamezniki, različna društva in dobrodelne organizacije, zato bomo tudi v bodoče pripravljali taka srečanja. Zelo bomo veseli, če se nam boste pridružili.

B. B.

***LETOŠNJEGA SREČANJA STAREJŠIH PLANOTARJEV**, ki je bilo tokrat na Ponikvah, se je udeležilo več kot 50 ljudi, starih 70 let in več.*

IZDELOVANJE SLIK IZ PESKA,** ki ga je na Dnevu odprtih vrat **Doma upokojencev Petrovo Brdo** predstavila **Stanka Golob**, je pritegnilo veliko stanovalcev. **Foto: arhiv doma

STAROSTNIKI NE POČIVAJO

Podbrdo – Ker je 8. september praznik Marijinega rojstva, smo se v ***Domu upokojencev*** (DU) ***Podbrdo*** tudi letos odpravili na romanje na Sveto Goro. Slovencem je ta dan znan kot mali šmaren oziroma mala maša, pa tudi mala gospojnica. Stari rek *Mala maša za suknjo vpraša ali pa mala maša odpre dolinsko pašo* nam pove, da se ponekod na ta dan začenja že jesen.

Stanovalci in spremljevalci iz vseh treh enot – Podbrda, Petrovega Brda in Tolmina – smo se zgodaj zjutraj podali na pot z avtobusom, saj je bila maša že ob 10. uri. Prisostvovali so ji tudi trije mladi duhovniki, ki so imeli ravno to popoldne prvo zaobljubo. Po maši smo se še nekaj časa ustavili pred cerkvijo, kjer smo opazovali okolico, saj je bil prekrasen sončen dan s čudovitim pogledom po celotni okolici. Nekateri stanovalci so se podali tudi v trgovine, kjer so nakupili spominke. Nato smo se odpravili nazaj proti Tolminu z željo, da se prihodnje leto zopet vrnemo na Sveto goro. Na romanje se odpravimo vsako leto, kajti za stanovalce je to velik dan, saj jim duhovnost veliko pomeni. Največkrat se odpravimo na Sveto goro, bili pa so že tudi na Brezju.

Sicer pa v septembru to ni bil edini dogodek pri nas, ki ga je vredno omeniti. Pred DU Podbrdo smo 12. septembra pripravili piknik za stanovalce te enote in njihove svojce, ki nam ga je z glasbo popestril **Ivan Čujec**. 23. septembra smo se s skupinami za samopomoč odpravili na izlet v okolico Nove Gorice, kjer smo si ogledali grad Kromberk, grobnico Borbonov na Kostanjevici in se prek Carmina in Čedada vrnili domov. Konec septembra pa smo se preizkusili še v delavnici oblikovanja gline pod vodstvom gospe **Alenke Gololičič**, ki jo je pripravil ***Posoški razvojni center***.

Anita Uršič, delovna terapevtka

STANOVALCI IN SPREMLJEVALCI IZ VSEH TREH ENOT DOMA UPOKOJENCEV PODBRDO** so se tudi letos na praznik Marijinega rojstva odpravili na romanje na Sveto Goro. **Foto: arhiv doma

10 let
Posoški razvojni center

OBČINA TOLMIN

O PROJEKTU

V oktobru smo pričeli izvajati še dodaten 25-urni izobraževalni progam o zdravi pridelavi vrtnin in poljščin. Projekt *Pridelano in prodano doma*, ki ga ***Posoški razvojni center*** izvaja v sodelovanju z ***Občino Tolmin***, se tako počasi zaključuje. Kaj nam je torej še ostalo? Konec novembra bo iz tiskarne prišel katalog koristnih nasvetov in informacij za zdravo pridelavo hrane. Svoj izvod si lahko zagotovite tako, da nam pošljete naročilnico na naslov: Posoški razvojni center, Ulica padlih borcev 1 b, 5220 Tolmin.

V sodelovanju s trgovino ***Kmetijske zadruge Tolmin*** bomo prihodnje leto februarja organizirali delavnico za širšo javnost, na kateri bo strokovnjak **Edvin Tomažič** predstavil sredstva za zatiranje bolezni in škodljivcev, ki so dovoljena v biodinamični pridelavi in ki jih boste lahko kupili tudi v omenjeni trgovini. O tem vas bomo pravočasno obvestili prek *PRC-jeve oglasne deske*, informatorja *Za UK in UM* ter spletnih strani **www.prc.si.**

Več o aktivnostih, ki so bile izvedene v okviru projekta, si lahko preberete na **www.prc.si**.

SLASTNA OZIMNICA *– Za slehernega vrtičkarja in poljedelca je prav gotovo najlepši čas čas žetve. Poletni in jesenski pridelki nas bodo razveseljevali še dolgo v mrzlo zimo.*

N A R O Č I L N I C A

ZA BREZPLAČEN KATALOG

koristnih nasvetov in informacij za zdravo pridelavo hrane

ime in priimek

naslov bivališča

pošta in poštna številka

tel. številka

Da, želim prejeti brezplačen katalog s koristnimi nasveti in informacijami za zdravo pridelavo hrane.

datum podpis

Utrinki

STANOVALCI SO SE SREČALI S SVOJCI

Tolmin –V ***Domu upokojencev Tolmin*** vsako leto v septembru namenimo dan, ko v našo sredino povabimo svojce. Letošnje tradicionalno srečanje s svojci naših stanovalcev smo pripravili 19. septembra. Odločili smo se pripraviti piknik na dvorišču, vendar smo žal zaradi slabe napovedi prireditev pripravili v jedilnici. Bilo nam je tesno, a kljub temu prijetno. Za dobro voljo nam je zaigral **Ivan Čujec**, kuharice so pripravile dobro kosilo, udeležencem pa je čas hitro minil ob klepetu, obujanju starih spominov in izmenjavi izkušenj ob delu s starostniki. Izdali smo tudi osmo številko glasila *Jesen pod Kozlovim robom* in postavili razstavo izdelkov, ki so nastali v delovni terapiji. Zadovoljni smo, saj se je srečanja udeležilo veliko svojcev.

Ivica Podgornik

POSOŠKI ATLETI SO USPEŠNI V RAZLIČNIH DISCIPLINAH

Posočje – Atletska sezona 2009 se počasi bliža koncu. V Zgornjem Posočju delujejo štirje klubi (***Tekaško društvo*** (TD) ***Bovec***, ***Tekaški klub*** (TK) ***Kobarid***, ***Atletski klub*** (AK) ***Kobarid*** in ***Atletsko društvo*** (AD) ***Posočje Tolmin***), v katerih vadi okrog 170, predvsem osnovnošolskih otrok. Večina se jih je tekom celega leta udeleževala krosov za *Pokal Primorskih novic*, atletskih mitingov in državnih prvenstev ter drugih krosov in atletskih tekmovanj. Na marsikaterem so dosegli izvrstne rezultate – predvsem v tekih na kratke, srednje in dolge proge ter še v skoku v daljino in drugih atletskih disciplinah. Atleti uspešno in z veseljem nastopajo tudi v šolskih športnih ekipah.

Nekaj treningov za jesenski del letošnje sezone smo opravili tudi skupaj na avgustovskih pripravah na Rogli, kjer smo trenerji TD Bovec, TK Kobarid in AD Posočje za otroke organizirali različne štafetne teke in druge družabne igre, poudarek pa je bil na medsebojnem druženju in ne na tekmovalnosti. Najboljše rezultate, nekateri med njimi so tudi državni prvaki v posameznih disciplinah, so letos dosegli: **Enej Kovač**, **Robi Erzetič**, **Hani Mlekuž Kamarić**, **Tanja Komac**, **Neja Mavrič**, **Tevž Štrukelj**, **Admir Šazimanoski** (vsi TD Bovec), **Kevin Podreka**, **Vika Rutar**, **Tinkara Gregorčič**, **Klara Rutar**, **Katja Rutar**, **Tan Černigoj**, **Luka Drol**, **Vine Pirih**, **Emanuela Leban Parada** (vsi AD Posočje Tolmin), **Veronika Volarič**, **Urša Uršič**, **Blažka Šturm**, **Nika Šturm**, **Karin Cukjati**, **Deja Manfreda**, **Luka Gaberšček** (vsi TK Kobarid) ter **Tina Kurinčič**, **Samantha Berginc**, **Matic Berginc**, **Matevž Kranjc** in **Zala Ivančič** (vsi AK Kobarid).

TRENERJI POSOŠKIH ATLETSKIH KLUBOV IN DRUŠTEV *razmišljajo, da bi v prihodnjem letu izpeljali nekaj skupnih treningov. Letošnje skupne priprave na Rogli so bile namreč zelo uspešne.* ***Foto: arhiv klubov***

Vsi trenerji in vodstva vseh štirih klubov si tudi v prihodnji sezoni želimo čim večjega števila otrok, saj verjamemo, da je športna vadba pri razvoju mladih izrednega pomena, obenem pa tudi nadaljnje podpore staršev, občin in drugih. Še naprej bomo poskušali dosegati dobre rezultate, predvsem pa vzgajati otroke ▶

ZELENO GNOJENJE

Oktober je mesec, ko na vrtu nadaljujemo s septembrskimi opravili, začnemo pa ga pripravljati tudi na zimski počitek. Rastline, ki bodo ostale na vrtu, zaščitimo z gozdnim listjem, s smrekovimi vejami ali z vrtnarsko kopreno. Pod "zaščitnim pokrovom" bodo zavetišče našli tudi vsi koristni organizmi, ki nam pomagajo pri naravnem vrtnarjenju. Med pomembnejša jesenska opravila sodi tudi priprava komposta, o čemer smo v tej rubriki že pisali. V tem letnem času imamo na vrtu večje količine odpadlega listja, vendar ga ne smemo povsem odstraniti. Pustimo ga pod živo mejo, grmovjem in drevesnimi krošnjami ter ga pokrijemo z nekaj komposta, ki bo pomagal pri trohnenju.

Da zemlja na naših gredicah ne bo ostala prazna (izpostavljena soncu, dežju, vetru in drugim vremenskim neprilikam, ki jih prinaša zimski mraz), na prazne grede posejmo rastline za zeleno gnojenje. Te rastline najprej ščitijo tla pred erozijo, korenine med rastjo tla rahljajo in ko jih spomladi spodkopljemo, nam tla še pognojijo. Ob tem pa še en nasvet pridelovalcev zdrave zelenjave. Fižolovih in grahovih rastlin (pa tudi drugih stročnic) ne izpulite, temveč jih odrežite tako, da bodo korenine ostale v zemlji, kjer bodo tla rahljale in jih z dušičnimi gomoljčki obogatile z dušikom.

Sedaj že vemo, da je zemlja živ organizem, ki ga moramo ohraniti za svoje zanamce. Veliko lahko naredimo s tem, da uporabljamo organska gnojila (hlevski gnoj, kompost) in golo zemljo čim krajši čas izpostavljamo vsem tegobam, ki jih prinaša vreme. Poleti nam to navadno ne dela težav, jeseni in pozimi pa je treba prazno gredico posejati z rastlinami za zeleno gnojenje – deteljo, facelijo, ajdo itd.

Ko govorimo o organski snovi, bi bilo bolje, da bi uporabljali besedo humus. Ta se v tleh nahaja tudi kot hranilo za naše rastline, zato ga moramo tja vračati z organsko maso, ki jo s pridelki odnašamo z vrta. To lahko učinkovito naredimo tudi z rastlinami za zeleno gnojenje.

NAJPOGOSTEJE UPORABLJENE RASTLINE ZA ZELENO GNOJENJE SO:

Detelja – Sodi v skupino metuljnic, ki živijo v prijetnem sozvočju z bakterijami, ki za svojo rast in razvoj potrebujejo dušik, ki ga jemljejo iz zraka. V sklopu procesov ga predelajo v obliko, da je dostopen tudi rastlinam. Zadnji rok setve je konec septembra.

Ajda – Poznamo jo bolj kot žitarico, vendar ima vse potrebno za zeleno gnojenje in še več. Hitro kali in raste, privlači čebele, ki tako oplodijo tudi druge rastline na vrtu, njeni koreninski izločki pa uničijo kar nekaj kalečega semena plevelov. Ima lep cvet, pa še zdravilna rastlina je.

Facelija – Modro cvetoča rastlina ima zelo ugoden učinek na tla, kajti po hitrem razkroju korenin je prst veliko bolj zračna in rahla. Sejemo jo zgodaj spomladi ali jeseni.

Vse omenjene rastline ne prezimijo. Pustimo jih, da zmrznejo, saj take veliko lažje zadelamo v tla. Tudi zmrznjen rastlinski pokrov varuje zemljo.

Pozimi se spomnimo tudi ptic, saj nam bodo čez leto pomagale preganjati škodljivce z vrta. Poskrbimo za krmilnice, jih po potrebi očistimo ali obesimo nove.

Rubriko pripravila: Patricija Rejec

Vir: *zapiski iz izobraževalnega programa Izzivi podeželja – Pridelano in prodano doma*

Utrinki

v zdravem športnem duhu, da bodo z veseljem obiskovali treninge in se med seboj družili. Tudi zaradi tega trenerji razmišljamo, da bi v prihodnjem letu organizirali nekaj skupnih treningov.

Albert Melihen in **Maša Klavora**

MUFLONI BREZ STREHE IN BREZ TEKME

Tolmin – Pred nekaj leti, ko je bil tolminski in-line hokejski klub praktično že pred razpadom, smo se odločili angažirati tri mlade Jeseničane za tekme državnega prvenstva v prvi ligi. Leta 2006 smo se po enoletnem premoru ponovno prijavili na tekmovanje in s tem se je začel preporod našega kluba. Lansko sezono, ko je ekipa igralsko dozorela, nam je uspel največji dosežek v zgodovini kluba. Uvrstitev članske ekipe v elitno ligo pomeni tudi veliko obveznost za naprej, saj je za nadaljnji razvoj nujno to raven tudi obdržati. Hkrati smo začeli ustvarjati podmladek, kar je bila naša dolgoletna želja, saj le lasten kader pomeni tudi razvoj kluba in panoge na posameznem območju. Uvrstitev članske ekipe v elitno ligo pomeni tudi večjo prepoznavnost v okolju in na ta račun smo letos pridobili nekaj novih sponzorjev ter tudi generalnega sponzorja. Po podjetju ***EMOK*** iz Dolenje Trebuše bomo zato letos nosili tudi ime ***EMOK.si Mufloni***.

Elitna liga pa je prinesla kar nekaj težav pri organizaciji tekmovanj. Spomladi nam je uspelo igrišče za šolskim centrom preplastiti, kar pa za najvišjo raven tekmovanja ni dovolj. Za organizacijo tekem se namreč zahteva pokrito igrišče. Uspelo nam je zlobirati, da uvodno tekmo odigramo v Tolminu, a celotno prireditev je pokvarilo nekaj kapelj dežja. Tekma je tako odpadla in v prihodnje bomo imeli še večje težave pri tem, da tekme pripeljemo na domač teren. Še enkrat več se je tako pokazalo, da bi nujno potrebovali streho, saj odprto igrišče ni problem samo pri organizaciji tekem, pač pa tudi trenigov. V zimskem času imamo člani tako treninge v italijanski Gorici, kar povečuje stroške. Dečki trenirajo samo v telovadnici, kar se seveda pozna tudi pri rezultatih, saj smo praktično štiri mesece brez rolerjev. Manjše število treningov pomeni tudi slabši rezultat v državnem prvenstvu, kot bi ga lahko sicer dosegli.

LANSKA UVRSTITEV ČLANSKE EKIPE MUFLONOV V ELITNO LIGO *je največji klubski uspeh, vendar imajo letos težave pri organizaciji tekem. Tekme na tej ravni se namreč praviloma odvijajo na pokritih igriščih, kar pa tolminsko ni.* ***Foto: arhiv kluba***

Naša pričakovanja v elitni ligi so temu primerna. Želimo si nuditi dober odpor ostalim ekipam, zavedamo pa se, da je naš domet prav zaradi omejenih možnosti treniranja manjši, kot bi lahko bil. Cilj kluba je v nekaj letih vzgojiti dovolj mladih igralcev, ki bi najprej nastopali v drugi in prvi ligi, kasneje pa bi jih priključili prvi ekipi in tako postopno zamenjali sedanjo garnituro igralcev. Na ta način bi dobili ekipo, sestavljeno praktično samo iz domačih igralcev. Seveda je predpogoj primerna infrastruktura, šele nato sledi dobro strokovno delo.

Uroš Kavs

Občina Tolmin, Oddelek za gospodarstvo, negospodarstvo in finance, na podlagi 87. člena Stanovanjskega zakona (Uradni list RS, št. 69/2003 in 57/2008), Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur. list RS, št. 24/06), Zakona o socialnem varstvu (Ur. list RS, št. 36/04 s spremembami), Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem (Uradni list RS, št. 14/2004, 34/2004, 62/2006 in 11/2009), (v nadaljevanju: Pravilnik) 85. člena Statuta Občine Tolmin (Uradni list RS, št. 13/2009) ter sklepa župana z dne 14. 10. 2009 objavlja

RAZPIS ZA DODELITEV NEPROFITNIH STANOVANJ V NAJEM

1. RAZPISNI POGOJI

1.1. Splošni pogoji, ki jih mora izpolnjevati prosilec - udeleženec razpisa, da je upravičen do pridobitve neprofitnega stanovanja v najem, so:

- državljanstvo Republike Slovenije ali katere izmed držav EU;
- stalno bivališče v občini Tolmin;
- da prosilec ali kdo izmed oseb, ki skupaj z njim kandidirajo za pridobitev stanovanja (v nadaljevanju: člani gospodinjstva), ni najemnik neprofitnega stanovanja, oddanega za nedoločen čas z neprofitno najemnino ali lastnik ali solastnik drugega stanovanja ali stanovanjske stavbe, ki presega vrednost 40 % primernega stanovanja, razen če je stanovanje ali stanovanjska stavba po zakonu oddana v najem za nedoločen čas za neprofitno najemnino;
- da prosilec ali kdo izmed članov gospodinjstva ni lastnik drugega premoženja, ki presega vrednost 40 % zanj primernega stanovanja;
- da mesečni dohodki prosilčevega gospodinjstva v koledarskem letu pred letom razpisa glede na število članov gospodinjstva niso presegali naslednjih deležev povprečne neto plače v državi, ki je za leto 2008 znašala 899,80 €: 1-člansko do 200 %, 2-člansko do 250 %, 3-člansko do 315 %, 4-člansko do 370 %, 5-člansko do 425 %, 6-člansko do 470 %; za vsakega nadaljnjega člana se delež dvigne za 25 odstotnih točk;
- da je prosilec poravnal vse obveznosti iz prejšnjega najemnega razmerja in morebitne sodne stroške, v kolikor ponovno prosi za dodelitev neprofitnega stanovanja v najem.

1.2. Žrtve nasilja v družini z začasnim bivanjem v materinskih domovih in zatočiščnih varnih hišah, zavetiščih, centrih za pomoč žrtvam kaznivih dejanj lahko sodelujejo na razpisu tudi v kraju začasnega bivališča.

1.3. Invalidi, ki so trajno vezani na uporabo invalidskega vozička ali trajno pomoč druge osebe, lahko kandidirajo na tem razpisu ne glede na kraj stalnega bivališča, če imajo v občini Tolmin večje možnosti za zaposlitev ali če jim je zagotovljena pomoč druge osebe in zdravstvene storitve.

1.4. Na tem razpisu lahko sodelujejo tudi najemniki v stanovanjih, odvzetih po predpisih o podržavljenju – prejšnji imetniki stanovanjske pravice, če izpolnjujejo splošne pogoje za upravičenost do dodelitve neprofitnega stanovanja v najem.

2. VSEBINA VLOGE

2.1. Vloga za pridobitev neprofitnega stanovanja v najem mora vsebovati naslednje podatke:

- navedbo območja, na katerem želi prosilec pridobiti stanovanje (Tolmin, Podbrdo ali oboje);
- ime in priimek, EMŠO, davčna številka, naslov stalnega in morebitnega začasnega bivališča ter državljanstvo prosilca in njegovega zakonca oz. izvenzakonskega partnerja;
- ime in priimek, EMŠO, zaposlitev in sorodstveno razmerje za vse ostale člane gospodinjstva;
- stanovanjski status prosilca (najemnik, podnajemnik, bivanje pri starših ipd.);
- stanovanjske razmere prosilca oziroma članov gospodinjstva (površina in struktura stanovanja, morebitne pomanjkljivosti itd.);
- podatke o dohodkih in materialnem stanju prosilca ter članov gospodinjstva (navedba vseh neto prejemkov, prejetih v koledarskem letu pred objavo razpisa oz. v letu razpisa, če prejemnik v preteklem letu ni imel dohodkov iz delovnega razmerja, navedba lastništva ali solastništva stanovanj ali stanovanjskih hiš ali drugih nepremičnin ali premičnin, katerih vrednost bi lahko presegla 40 % vrednosti za prosilca primernega stanovanja) (vrednost primernega stanovanja se določi po formuli: 320 (št. točk) X 2,63 (vrednost točke) X primerna površina stanovanja – primerna površina stanovanja za ta izračun znaša: za 1 osebo 45 m^2, za 2 osebi 55 m^2, za 3 osebe 70 m^2, za 4 osebe 82 m^2, za 5 oseb 95 m^2, za 6 oseb 105 m^2, za vsakega nadaljnjega člana pa se poveča za 6 m^2);
- socialno zdravstvene razmere (npr. ločeno življenje, invalidnost, nosečnost in podobno);
- obdobje, v katerem ima prosilec na območju občine Tolmin stalno bivališče.

Utrinki

BRONASTA KANUISTA SO DOMA SPREJELI NAJTOPLEJE

Most na Soči – Množica krajanov je 17. septembra pričakala domača kanuista **Luko Božiča** in **Saša Taljata** ter kajakaša **Petra Kauzerja** iz Hrastnika, ki so, kot je že na sprejemu v Ljubljani povedal minister za šolstvo in šport dr. **Igor Lukšič**, *"dokazali, da so iz pravega testa, da lahko zmagajo in pomagajo Sloveniji, da bi bila del vrha sveta"*. Vsaj za korak proti vrhu je kot svetovni prvak pripomogel Kauzer, za presenečenje pa sta poskrbela predvsem Božič in Taljat, ki sta povsem nepričakovano dosegla tretje mesto na svetovnem prvenstvu v Seu d'Urgellu.

Božič in Taljat sta za nekatere že preveč optimistično upala na finale, potem pa sta se z odlično vožnjo v polfinalu in finalu zavihtela na najvišja mesta. Sprva so slovenski navijači sicer že proslavljali četrto mesto, nato pa so sodniki britanskemu dvojcu dodali dve kazenski sekundi. Tako sta z osvojenim tretjim mestom mlada športnika iz Posočja po letu 1963 osvojila prvo medaljo v tej kategoriji in veselje je bilo še večje. Prav takšno veselo vzdušje je bilo tudi na sprejemu na Mostu na Soči, kjer so domačini pripravili program za mlade športnike. Pod oder so Luko, Saša in Petra prinesli v kajaku ter jim podelili priznanja in darila. Še večje presenečenje je bila slika izpred desetih let, na kateri Luka in Sašo skupaj veslata, čeprav sta v dvojcu začela trenirati šele leta 2005. Že takrat ju je pod svoje okrilje vzel **Dejan Testen**, ki tako kot drugi sicer ni verjel, da se lahko povzpneta tako visoko: *"Glede na to, da sta bila letos že druga na evropskem prvenstvu do 23 let, da sta na tekmah svetovnega pokala kazala dobre rezultate, sem verjel, čeprav sta v svetovnem pokalu nekje okoli 12. mesta. S srečo se da priti v finale, v finalu pa se lahko marsikaj zgodi – s pogumom in s tem, da se ne ustrašiš zmagati, kar je ključno na velikih tekmovanjih."*

NA SEPTEMBRSKEM SVETOVNEM PRVENSTVU V ŠPANIJI *so se med slovenskimi predstavniki najbolje odrezali (z leve proti desni)* **Luka Božič** *in* **Sašo Taljat** *(kanu dvosed) s tretjim mestom, Hrastničan* **Peter Kauzer** *(kajak) je postal svetovni prvak v slalomu, Novogoričanka* **Urša Kragelj** *(kajak) pa je osvojila osmo mesto. Skrajno levo je trener mostarskega dvojca* **Dejan Testen**.

Poleg omenjenih treh fantov je treba poudariti še uspeh ostalih tekmovalcev. Na svetovnem prvenstvu v Španiji se je z osmim mestom odlično odrezala **Urška Kragelj**, čestitke pa gredo tudi ostalim – **Roku Kuku**, **Lovru Lebanu**, **Nejcu Žnidaršiču**, **Nini Mozetič**, **Nejcu Kravanji**, **Dejanu Stevanoviču**, **Jerneju Zupančiču Regentu** in **Gregorju Brovinskyju**, ki so v letošnjem letu dosegli odlične rezultate. Za odlične rezultate je tekmovalcem čestital predsednik izvršnega odbora Kajak kluba Soške elektrarne **Joško Kancler**, spodbudne besede pa je našel tudi podpredsednik Kajakaške zveze Slovenije **Bojan Žmavc**: *"Ti dve medalji sta pomembni tudi z vidika celotnega razvoja kajaka – pomembno je, da je medaljo dobil Most na Soči, kjer odlično delajo pod taktirko Dejana Testena, je pa to tudi odlična napoved in izziv za naslednje leto, ko bo svetovno prvenstvo v Tacnu."* Prihodnje leto septembra bo namreč v Tacnu potekalo svetovno prvenstvo, za katerega ima mostarski dvojec po ▶

3. DOKUMENTACIJA, KI JO JE POTREBNO PREDLOŽITI

3.1. Vloga mora obvezno vsebovati ustrezne listine in dokazila, navedene pod tč. 1., 2., 3., 4. in 5., ostale pa, če prosilec na njihovi podlagi uveljavlja dodatne točke:

1. pravilno in v celoti izpolnjen obrazec vloge s podpisi vseh polnoletnih članov družine ter izpolnjeno in od istih oseb podpisano izjavo o neobdavčljivih dohodkih in prejemkih za koledarsko leto pred razpisom ter izjavo o premoženjskem stanju (obe izjavi sta sestavni del vloge, zato ju ni potrebno posebej pripravljati);

2. veljavna dokazila o stanovanjskem statusu (najemna ali podnajemna pogodba, dokazilo o bivanju pri starših ali sorodnikih, dokazila o lastništvu stanovanja ipd.);

3. potrdila o vseh neto mesečnih dohodkih in prejemkih, prejetih v letu objave razpisa za osebe, ki v koledarskem letu pred razpisom niso imele mesečnih dohodkov. Kot dohodek se ne šteje: otroški dodatek, dodatek za nego otroka, stroški prevoza na delo in prehrane med delom, štipendije, dohodki od občasnega dela invalidov, ki so vključeni v institucionalno varstvo, sredstva za odpravo posledic elementarnih nesreč;

4. potrdilo o šolanju za vzdrževane člane, starejše od 18 let;

5. dokazila in izjavo o vseh plačanih obveznostih, v kolikor je prosilec imel v najemu neprofitno stanovanje;

6. dokazila o kvaliteti bivanja, če prosilec biva v neprimernem stanovanju (točkovalni zapisnik, potrdilo izvedenca o napakah kot je vlaga, leto izgradnje in podobno);

7. kopijo poročnega lista oziroma overjeno izjavo o obstoju izvenzakonske skupnosti (obrazec izjave lahko dobite tudi v glavni pisarni Občine Tolmin);

8. zdravniško potrdilo o nosečnosti;

9. odločbo socialne službe o ločenem življenju roditeljev in mladoletnih otrok zaradi neprimernih stanovanjskih razmer (rejništvo, oskrba v tuji družini, zavodu);

10. dokazilo o statusu roditelja, ki sam preživlja otroka – samohranilec (dokazilo, da je preživnina neizterljiva ali da jo prejema od preživninskega sklada. Neizterljivost se dokazuje z izvršilnim predlogom oziroma sklepom o izvršbi zoper zavezanca);

11. izvid osebnega zdravnika, iz katerega je razvidna diagnoza trajnih obolenj, pogojenih s stanovanjskimi razmerami, ki ne sme biti starejši od 30 dni;

12. potrdilo ustrezne institucije, če je prosilec ali njegov ožji družinski član, ki bo z njim stalno prebival, trajno vezan na uporabo invalidskega vozička ali trajno pomoč druge osebe;

13. dokazilo o družinskem nasilju – strokovno mnenje centra za socialno delo ter vladnih in nevladnih organizacij (materinski domovi, zatočišča – varne hiše, zavetišča, centri za pomoč žrtvam kaznivih dejanj), ki nudijo žrtvam psihosocialno pomoč ob nasilju.

4. LASTNA UDELEŽBA IN POVRŠINSKI NORMATIVI

4.1. Udeleženci tega razpisa niso zavezanci za plačilo lastne udeležbe in varščine;

4.2. Za vse upravičence se bo oblikovala enotna prednostna lista in se bodo upoštevali površinski normativi, ki veljajo za udeležence razpisa brez plačila lastne udeležbe.

Pokličete lahko na
040-788-719 ali pišete na
jocastrle@yahoo.com

Joca Strle
Modrejce 22, 5216 Most na Soči

Višja medicinska sestra nudi **pomoč in podporo bolnim in starejšim.**

5. PREDMET RAZPISA

5.1. Predmet razpisa so tri stanovanja, eno v montažni stanovanjski hiši Slap ob Idrijci 36/f, eno v pritličju stanovanjskega bloka Most na Soči 24/c in eno v stanovanjskem bloku Žagarjeva ulica 4 v Tolminu.

5.2. Pri dodeljevanju neprofitnih stanovanj bodo glede na število članov upoštevani naslednji površinski normativi: 1-člansko od 20 m^2 do 30 m^2, 2-člansko nad 30 m^2 do 45 m^2, 3-člansko nad 45 m^2 do 55 m^2, 4-člansko nad 55 m^2 do 65 m^2, 5-člansko nad 65 m^2 do 75 m^2, 6-člansko nad 75 m^2 do 85 m^2; za vsakega nadaljnjega člana se površina dvigne za 6 m^2.

6. OPREDELITEV PREDNOSTNIH KATEGORIJ PROSILCEV

6.1. Stanovanjske in socialne razmere udeležencev razpisa se točkujejo skladno s točkovnim vrednotenjem, ki ga določa Pravilnik. V skladu s 6. členom Pravilnika se s tem razpisom opredeli tudi prednostna kategorija prosilcev. To so mlade družine z najmanj enim otrokom, kjer nobeden od staršev ni starejši od 35 let. Mlade družine se dodatno točkujejo in prejmejo 15 točk;

6.2. V primeru enakega števila točk imajo prednost upravičenci po naslednji prioriteti:

- družina;
- mlada družina;
- družina z več otroki;
- upravičenec, ki je bil uvrščen na prednostno listo z dne 20. 9. 2004;
- upravičenec z daljšo dobo stalnega bivališča na območju občine Tolmin.

Pojasnilo: vrstni red med prosilci z enakim številom točk se določi po vrstnem redu kriterijev, kot so zgoraj navedeni, na naslednji način: vse družine se uvrstijo pred ostalimi prosilci, za razvrščа-

Utrinki

Lukovih besedah visoke cilje, a kljub temu s Sašom ostajata na realnih tleh: *"Potrudila se bova po najboljših močeh, ampak obljubiti ne moremo nič, ker je kajak zelo nepredvidljiv šport in se lahko zgodi karkoli. Pripravili se bomo tako dobro, kot bomo le lahko. Najprej upamo na polfinale, potem na finale in če pride medalja, pride, če ne, bomo pa tudi zadovoljni."*

Kot je na sprejemu poudaril tolminski župan **Uroš Brežan**, so bili prav odlični rezultati pobuda za to, da se s ***Kajakaškim klubom Soške elektrarne*** že nekaj časa pogovarjajo o gradnji kajakaškega centra na Mostu na Soči. Po končanem uradnem delu in po tem, ko so si vsi obiskovalci na velikem platnu lahko še enkrat ogledali finalno vožnjo Božiča in Taljata, so se domačini lahko ob hrani in pijači ter glasbi pevke **Polone Furlan** in ansambla ***Veseli svatje*** zabavali še pozno v noč.

Besedilo in foto: Mariša Bizjak

KOBALA OPEN 2009

Tolmin – Letošnje odprto državno prvenstvo v letenju z jadralnimi zmaji, ki se je odvijalo od 17. do 22. avgusta, je bilo svetovno obarvano, saj so na tolminsko Kobalo prišli piloti iz skoraj celega sveta (iz ZDA, Kolumbije, Rusije, Ukrajine) in seveda iz dobršnega dela Evrope. Lanska organizacija tekmovanja je torej posegla čez oceane in k nam privabila veliko večje število pilotov kot leta poprej. Prav tako je zanimivo tudi to, da smo gostili tudi zelo kvalitetne pilote, kot so slovenski adut **Primož Gričar**, tretji na svetovnem prvenstvu **Thomas Weissenberger**, konstruktor nekaterih izmed najboljših zmajev na svetu **Gerolf Heinrichs** itd.

Bog vetra Eol je bil letos na strani organizatorjev in tako postregel s štirimi tekmovalnimi dnevi, ko so piloti leteli discipline od 70 km pa do 115 km. Infrastruktura ***Društva za prosto letenje Posočje*** s pisarno Na Logu je zagotavljala dodatno kakovost dogodka in ni bilo pilota, ki ne bi bil navdušen nad dolino Soče, Kobalo in ureditvijo vsega potrebnega za dobro in varno letenje gostov, ki prihajajo k nam. *Heaven, I am in heaven* (Nebesa, sem v nebesih) je bil naslov svetovno znanega in zelo branega bloga američanke **Jamie Shelden**, ki je tako opisala Tolmin in letenje pri nas, s tem pa zagotovila najboljšo reklamo v zmajarskih krogih po celem svetu.

LETOŠNJEGA ODPRTEGA DRŽAVNEGA PRVENSTVA V LETENJU Z JADRALNIMI ZMAJI *na tolminski Kobali so se udeležili piloti iz skoraj celega sveta.*

nje družin med seboj je prvi kriterij mlada družina, nato večje število otrok, če je tudi to enako se po vrstnem redu uporabita še zadnja dva kriterija, ki veljata tudi za razvrstitev ostalih upravičencev, to je tistih, ki ne spadajo med družine.

7. RAZPISNI POSTOPEK

7.1. Prijava na razpis je možna samo na za to določenem obrazcu, ki ga interesenti lahko dvignejo v glavni pisarni Občine Tolmin, Ulica Padlih borcev 2, Tolmin, vsak delavnik od 8.30 do 15. ure ali na spletni strani Občine Tolmin www.tolmin.si.

7.2. Ob vložitvi vloge so prosilci dolžni plačati upravno takso v višini 3,55 € za vlogo in 14,18 € za izdajo odločbe po tarifni številki 1 in 3 taksne tarife Zakona o upravnih taksah (Ur. list RS, št. 42/07 in 126/07), kar znaša 17,73 €. Upravna taksa v znesku 17,73 € se lahko plača z gotovino na Občini Tolmin, Oddelek za GNF ali se nakaže na račun št.: 01328-5280309185, referenca 11, sklicna številka 76287-7111002-000009. Taksni zavezanci v slabih premoženjskih razmerah lahko zahtevajo oprostitev plačila upravne takse, če izpolnjujejo zahtevane kriterije po 25. členu Zakona o upravnih taksah, s tem da status dokažejo s pravnomočno odločbo Centra za socialno delo ali z drugimi dokazili.

7.3. Popolne vloge skupaj s potrdilom o plačani upravni taksi in vso v točki 4. tega razpisa zahtevano dokumentacijo je potrebno oddati do vključno 10. 12. 2009 priporočeno po pošti ali osebno na naslov: Občina Tolmin, Padlih borcev 2, 5220 Tolmin.

7.4. Vloge prosilcev, ki ne bodo izpolnjevali razpisnih pogojev, se zavrnejo. Vloge, ki bodo oddane po preteku razpisnega roka ali ne bodo dopolnjene v zahtevanem roku, se zavržejo s sklepom.

7.5. Interesenti, ki so se že prijavili na katerega od prejšnjih razpisov za pridobitev neprofitnega stanovanja v najem in bi želeli ponovno priti na prednostno listo, se morajo ponovno prijaviti.

7.6. Izidi razpisa bodo objavljeni na enak način kot razpis najkasneje v šestih mesecih po zaključku postopka zbiranja prijav.

7.7. Neprofitna stanovanja, ki so predmet tega razpisa, bodo na razpolago za vselitev predvidoma do 31. 1. 2010.

8. VIŠINA NAJEMNINE

8.1. Način določanja neprofitne najemnine je predpisan v Uredbi o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin (Uradni list RS, št. 131/03, 142/04 in 99/08).

8.2. Neprofitna najemnina se bo obračunavala na podlagi sklepa občinskega sveta o določitvi neprofitne najemnine z dne 16. 3. 2004, ki določa, da letna stopnja najemnine znaša 3,2 % od vrednosti stanovanja. Primer: najemnina za povprečno veliko stanovanje površine 55,00 m^2, točkovano z 290 točkami, znaša 112,00 €.

8.3. Letna stopnja za določitev višine neprofitne najemnine se lahko spremeni, če tako odloči Občinski svet.

8.4. Če najemnik zaradi neizpolnjevanja pogojev ni več upravičen do neprofitnega stanovanja, se najemna pogodba lahko spremeni v najemno pogodba za tržno stanovanje. Najemodajalec ima pravico pri najemniku preverjati izpolnjevanje teh pogojev vsakih pet let.

ENERGIJA
TRGOVINA Z OBLAČILI
Danijela Velikonja s.p., Gradnikova 1, Tolmin
KUPON ZA POPUST
- 10 %
POPUST VELJA DO 10. 12. 2009
POPUSTI SE NE SEŠTEVAJO
ENERGIJA ENERGIJA

9. SPLOŠNE DOLOČBE

9.1. Stanovanja se bodo upravičencem dodeljevala po vrstnem redu, ki ga bodo zasedali na prednostni listi, vendar ob upoštevanju števila družinskih članov in območja, na katerega se je kdo prijavil. Upravičencu se ne dodeli večjega stanovanja, kot mu glede na število oseb po določilih Pravilnika pripada – razen v primerih, ki jih Pravilnik določa, ponudi pa se mu samo stanovanje, ki se nahaja na območju, na katerega se je prijavil. Območje Podbrda po tem razpisu obsega naslednja naselja oz. krajevne skupnosti: Grahovo ob Bači, Rut, Hudajužna, Stržišče in Podbrdo, ostala naselja spadajo v območje Tolmina.

9.2. Pri obravnavi vloge se upoštevajo razmere, ki so obstajale v času oddaje vloge in so v vlogi navedene. Če se v postopku ugotovi, da je prosilec podal neresnične podatke, ni upravičen do pridobitve stanovanja v najem in se ne uvrsti na prednostno listo.

9.3. Udeležencem razpisa bodo uročene odločbe o uvrstitvi ali neuvrstitvi na prednostno listo. Udeleženec, ki se z odločbo ne bo strinjal, se v roku 15 dni lahko pritoži na župana Občine Tolmin. Odločitev župana je dokončna. Po odločitvi o pritožbah bo javno objavljen dokončen seznam upravičencev, ki jim bodo zagotovljena stanovanja.

9.4. Prijava na ta razpis je eden od pogojev za pravico do subvencije tržne najemnine.

9.5. Za vprašanja, ki niso urejena s tem razpisom, veljajo določila Stanovanjskega zakona in Pravilnika.

Tolmin, 30. 10. 2009

Pripravila: Jožef Uršič, svetovalec za stan. gosp. in CZ, in **Verena Tuta**, direktorica občinske uprave

Številka: 352-0026/2009

Utrinki

Zanimiv podatek je tudi ta, da se je tekmovanja udeležilo kar devet deklet. Nekoliko ironično so se nasmejale, ko so govorile o tem, da jih je bilo letos na predsvetovnem prvenstvu v Nemčiji le sedem.

Sistem tekmovanja pri zmajarjih je naslednji. Vsak dan se glede na vremensko napoved določi disciplina, kam se leti. Obratne točke nam zazna naprava GPS, s katero se dokaže, da je pilot preletel vso disciplino. Tisti, ki je najhitrejši v cilju, zmaga. Na ta način so piloti preleteli v tem tednu vse – od Kobale do Bovca in do meje z Italijo na pobočju Kobariškega Stola. Gričar, tudi eden najboljših pilotov na svetu, je izkoristil prednost poznavanja terena ter tako suvereno zmagal na tekmi. Sledil mu je Avstrijec Weissenberger, na tretjem mestu pa je pristala vzhajajoča zvezda tega športa, Nemec **Gerd Doenhuber**. V konkurenci za državno prvenstvo se je za Gričarjem na drugo mesto uvrstil **Peter Kejžar**, tretji pa je bil **Franc Peternel**. Ekipno je domači klub zasedel drugo mesto.

Zaključek s podelitvijo smo pripravili kar Na Logu, kjer so za prijetno vzdušje poskrbeli mladi zmajarji iz skupine ***'n Druj Svet*** in tako zaokrožili dobro organizacijo tekmovanja. Piloti so se tako z zadnje tekme v sezoni v Evropi odpravili z izkušnjo lepot, ki jih naša dolina ponuja prostim letalcem, in skrajni čas je, da se tudi domača turistična infrastruktura počasi zave pomena gostov, ki se k nam vsako leto vračajo z namenom, da bi leteli v alpskem raju.

Besedilo in foto: Matjaž Klemenčič

TURNIR NA SRPENICI SO DOBILI KOBARIDCI

Srpenica – Letos nam jo je pri organizaciji že 27. košarkarskega turnirja na Srpenici močno zagodlo vreme. Sprva naj bi bilo tekmovanje, katerega bi se udeležilo devet ekip, izvedeno 29. avgusta, a smo ga morali zaradi slabega vremena preložiti na 5. september. Iz različnih razlogov je naslednjo soboto udeležbo odpovedalo kar šest ekip, tako da so ostale le tri, in sicer ekipa iz Kobarida, goriški ***Tehniški šolski center*** (TŠC) in domača srpeniška zasedba. Ker dolgoletne tradicije po 26 letih nismo hoteli prekiniti, smo se odločili, da omenjene ekipe odigrajo prijateljske dvoboje. Tekme so bile polne odličnih akcij ▶

NA TRADICIONALNEM KOŠARKARSKEM TURNIRJU NA SRPENICI *so se letos v okrnjeni zasedbi najbolje odrezali Kobaridci.*

Pri vašem
kabelskem operaterju
ka-tv tolmin
(Tel: 031 617 491)

Veliko zabave po ugodni ceni
Zakaj bi plačevali več kot je potrebno?!

TELEVIZIJA
INTERNET
TELEFONIJA

TRIO PAKETI že za 22 €/mesec
OSNOVNI 22 €/mesec
(TV + telefonija + internet 256 kbps/128kbps)
RAZŠIRJENI 32 €/mesec
(TV + telefonija + internet 1,5 Mbps/384 kbps)
DRUŽINSKI 42 €/mesec
(TV + telefonija + internet 5 Mbps/1 Mbps)

DUO že za 14 €/mesec
(TV + telefonija)

Darilo!

Do 15.12.2009 oz. do porabe zalog
Novi naročniki prejmete darilo -
prenosni telefon Panasonic KX-TG1311
(ob vezavi za 12 mesecev).

Skupina KABELNET www.kabelnet.net

Utrinki

in kljub vsemu smo podelili pokale najboljšim in hkrati edinim trem zasedbam. Prvo mesto je osvojila ekipa iz Kobarida, drugo mesto so si izborili košarkarji TŠC-ja, tretje mesto pa je pripadlo domačinom. Izvedli smo tudi tekmovanje v metanju trojk in prostih metov. Lepo vreme za prihodnje leto je že naročeno.

Besedilo in foto: Aljoša Trebše

DANIJEL KRIVEC JE NOVI PREDSEDNIK KK TOLMIN

Tolmin – Volilnega občnega zbora ***Košarkarskega kluba Tolmin*** se je 2. oktobra udeležilo več kot 40 članov in simpatizerjev kluba. Po pozdravnem nagovoru in kratkem povzetku dela v zadnjih dveh letih predsednika **Cirila Testena** so poročilo podali trenerji kar sedmih selekcij, v katerih igra prek 110 igralcev iz celega Zgornjega Posočja.

Za njimi je besedo dobil župan Občine Tolmin **Uroš Brežan**, tudi sam velik ljubitelj in podpornik tolminskega športa, ki je novi upravi in igralcem namenil lepe želje za prihodnost. Sledile so volitve novih organov kluba. Novi predsednik je postal **Danijel Krivec**, bovški župan in poslanec v Državnem zboru RS. Krivec je bil v

mladosti tudi sam košarkar, poznan pa je tudi kot eden glavnih organizatorjev turnirja v Srpenici. Upamo, da bo KK Tolmin z njim na čelu dobil še dodaten veter v svoja jadra in zaplul proti višjim ciljem, ki si jih klub s 60-letno tradicijo tudi zasluži. Od starih članov uprave smo ostali **Boris Velikonja** kot podpredsednik, **Marijan Leban**, **Vladimir Lukman**, **Tomaž Fon** in **Miran Uršič**. Pomembno je, da bo uprava okrepljena z novimi člani – **Stojanom Črvom**, **Otonom Bratužem**, **Borutom Rutarjem** in kot predstavnikom igralcev **Juretom Torkarjem**, ki bojo prav gotovo vnesli nekaj svežih idej v delo kluba. Po pozdravnem govoru novega predsednika Krivca je bilo tudi v razpravi podanih nekaj dobrih pobud, ki bi jih bilo prav gotovo potrebno čim prej izpeljati.

Boris Velikonja

POSTANITE NAROČNIK e-EPIcentra

Vse, ki želite postati naročniki ***e-EPIcentra***, vabimo, da nam na **jerneja.kos@prc.si** sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naše spletno glasilo.

IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE EPIcentra

Bralke in bralce obveščamo, da bo naslednja številka ***EPIcentra*** predvidoma izšla **22. januarja 2010**. Vsi, ki boste v našem glasilu želeli objaviti kak prispevek, nam ga **najkasneje do 4. januarja 2010** pošljite na e-naslov **epicenter@prc.si**. Neaktualnih vsebin in vsebin, ki jih bomo prejeli po tem datumu, žal ne bomo mogli upoštevati. Besedila naj ne bodo daljša od **2.000 znakov** (s presledki), saj le na tak način lahko zagotovimo objavo večjega števila vaših člankov. Več informacij glede objav najdete tudi na naši spletni strani **www.prc.si/epicenter**.

Uredništvo

EPIcenter

Zakaj ne bi EPIcenter
vašega oglasa ponesel
v vsa posoška gospodinjstva?

Vse o oglaševanju v našem glasilu z naklado 7.300 izvodov najdete na spletni strani **www.prc.si/epicenter,** lahko pa se obrnete tudi na Jernejo Kos (**05/38-41-502, jerneja.kos@prc.si**).

Posoški razvojni center, Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
30. 10. (19.00)	**TOLMIN**, šolski center	**Košarkarska tekma 2. SKL zahod (člani) – Tolmin : MARC Ajdovščina**	KK Tolmin: www.kk-tolmin.info
7. 11.	**LITIJA**	**Levstikov pohod od Litije do Čateža**	PD Tolmin, Slavica Boljat: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), 051-622-962, pdtolmin@gmail.com
7. 11	**TOLMIN**, Center MinK	**Promocijski koncert skupine Feedback ob izidu 3. albuma in 5. obletnici delovanja Centra MinK**	Miloš Leban: 041-969-455
11. 11.	**TOLMIN**, knjižnica	**Ljubo Čibej: Videoposnetek izleta PD Tolmin v Tatre**	PD Tolmin: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), pdtolmin@gmail.com
14. 11.	**LEPENA**	**Krn – pohod spomina**	PD Tolmin, Milena Brešan: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), 041-400-439, pdtolmin@gmail.com
14. 11. (19.00)	**KNEŽA**, dvorana	**Srečanje pevskih zborov Baške grape**	ŽPZ Sožitje, Nataša Kos Kavčič: 041-450-998; VS Snežet: Nejc Borovničar: 041-872-936
14. 11.	**PRAPETNO BRDO**	**Turnir v pikadu in bilijardu**	ŠD Šentviška Gora, Gregor Lapanja: 031-226-085
21. 11.	**TOLMIN**	**Po stezicah, ki so včasih bile**	PD Tolmin, Darij Kenda: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), 041-774-631, pdtolmin@gmail.com
21. 11. (19.00)	**TOLMIN**, šolski center	**Košarkarska tekma 2. SKL zahod (člani) – Tolmin : Pingvini Šmartno**	KK Tolmin: www.kk-tolmin.info
28. 11.	**PONIKVE**	**Turnir v namiznem nogometu (calcio)**	ŠD Ponikve, Klemen Kobal: 031-327-986
28. 11. (zvečer)	**DOLENJA TREBUŠA,** večnamenski objekt	**Ples z ansamblom Navihanke**	ŠD KUK Dolenja Trebuša, Matjaž Rejc: 031-579-328
4. 12.	**TOLMIN,** kinodvorana	**Miklavžev koncert Jazz Punt Big Banda z gostjo Darjo Švajger**	Aljoša Križnič: 031-409-300
5. 12.	**PONIKVE**	**Miklavževanje**	Tadeja Bičič: 051-302-616
5. 12. (19.00)	**TOLMIN**, šolski center	**Košarkarska tekma 2. SKL zahod (člani) – Tolmin : Stražišče**	KK Tolmin: www.kk-tolmin.info
5. 12. (zvečer)	**KNEŽA**, dvorana	**Začetek veselega decembra s skupino Kingston**	TD Sopota, Nejc Borovničar: 041-872-936
6. 12.	**DREŽNICA**	**Miklavžev pohod na Krasji vrh**	PD Tolmin, Slavica Boljat: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), 051-622-962, pdtolmin@gmail.com
9. 12.	**TOLMIN**, knjižnica	**Rafael Podobnik: Med Hunzi in Kalaši v Pakistanu** – videoprojekcija	PD Tolmin: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), pdtolmin@gmail.com
11. 12. (19.00)	**BOVEC**, kulturni dom	**Novoletna produkcija Plesne šole Urška Tolmin**	Plesna šola Urška Tolmin: 041-371-223, info.tolmin@urska.si
12. 12. (19.30)	**TOLMIN**, šolski center	**Novoletna produkcija Plesne šole Urška Tolmin**	Plesna šola Urška Tolmin: 041-371-223, info.tolmin@urska.si
13. 12.	**KANAL**	**Pohod na Jelenk**	PD Tolmin, Darij Kenda: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), 041-774-631, pdtolmin@gmail.com
18. 12. (19.00)	**KOBARID**, telovadnica	**Novoletna produkcija Plesne šole Urška Tolmin**	Plesna šola Urška Tolmin: 041-371-223, info.tolmin@urska.si
19. 12. (19.00)	**TOLMIN**, šolski center	**Košarkarska tekma 2. SKL zahod (člani) – Tolmin : Idrija 2000**	KK Tolmin: www.kk-tolmin.info
19. 12.	**TOLMIN**	**Novoletni koncert Pihalnega orkestra Tolmin**	Aljoša Križnič: 031-409-300
20. 12.	**ČRNI VRH NAD IDRIJO**	**Zimski pohod na Javornik**	PD Tolmin, Rudi Rauch: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), 05/38-82-033, pdtolmin@gmail.com
26. 12.	**PONIKVE**	**10. Štefan 2009**	Tadeja Bičič: 051-302-616
29.–30.12.	**BOVEC**, kulturni dom	**Bovški Outdoor Film Festival**	Andrej Dekleva: 031-331-353, andrej@dekleva.si

Informacije za Koledar prireditev za naslednjo številko ***EPIcentra*** lahko **do 11. januarja** posredujete Jerneji Kos na telefon **05/38-41-502** ali e-naslov **jerneja.kos@prc.si**. Objavili bomo prireditve oziroma dogodke, ki se bodo zgodili **med 22. januarjem in sredino februarja**. Natančen datum bomo objavili na spletni strani. Objava v Koledarju prireditev je **brezplačna** in je namenjena informiranju prebivalcev Zgornjega Posočja, ne pa oglaševanju prireditev ali organizatorjev oziroma podjetij. Objavljamo naslednje podatke: datum in uro, ime prireditve, kontakt organizatorja ter telefonsko številko, e-naslov ali spletno stran. Če želite v EPIcentru objaviti članek o vaši prireditvi, oglas ali oglasno sporočilo, pa so vam informacije na voljo na naši spletni strani **www.prc.si**.

Gradnja

Ponudba velja od 15. 10. do 18. 11. 2009 oz. do prodaje zalog.

Gres keramika Ragno

Terre Toscane MT 94A2, za notranjo in zunanjo rabo,
odporna proti zmrzali, dim.: 33.3 x 33.3 cm, več vrst, cena za m^2

12,99 EUR

- **Bovec** - Železnina Bovec, Industrijska cona 2, 05/381-90-84
- **Kobarid** - Železnina Kobarid, Markova ulica 1, 05/381-40-90
- **Nova Gorica -** Keral, Vojkova cesta 61, 05/334-35-08
- **Tolmin -** Železnina, Padlih borcev 1/f, 05/381-90-43

izbor bralcev TRUSTED BRAND 2009 Reader's Digest

RAGNO

Mercator
najboljši sosed 60 let

Poslovni sistem Mercator, d.d., Dunajska cesta 107, Ljubljana. Simbolna slika.